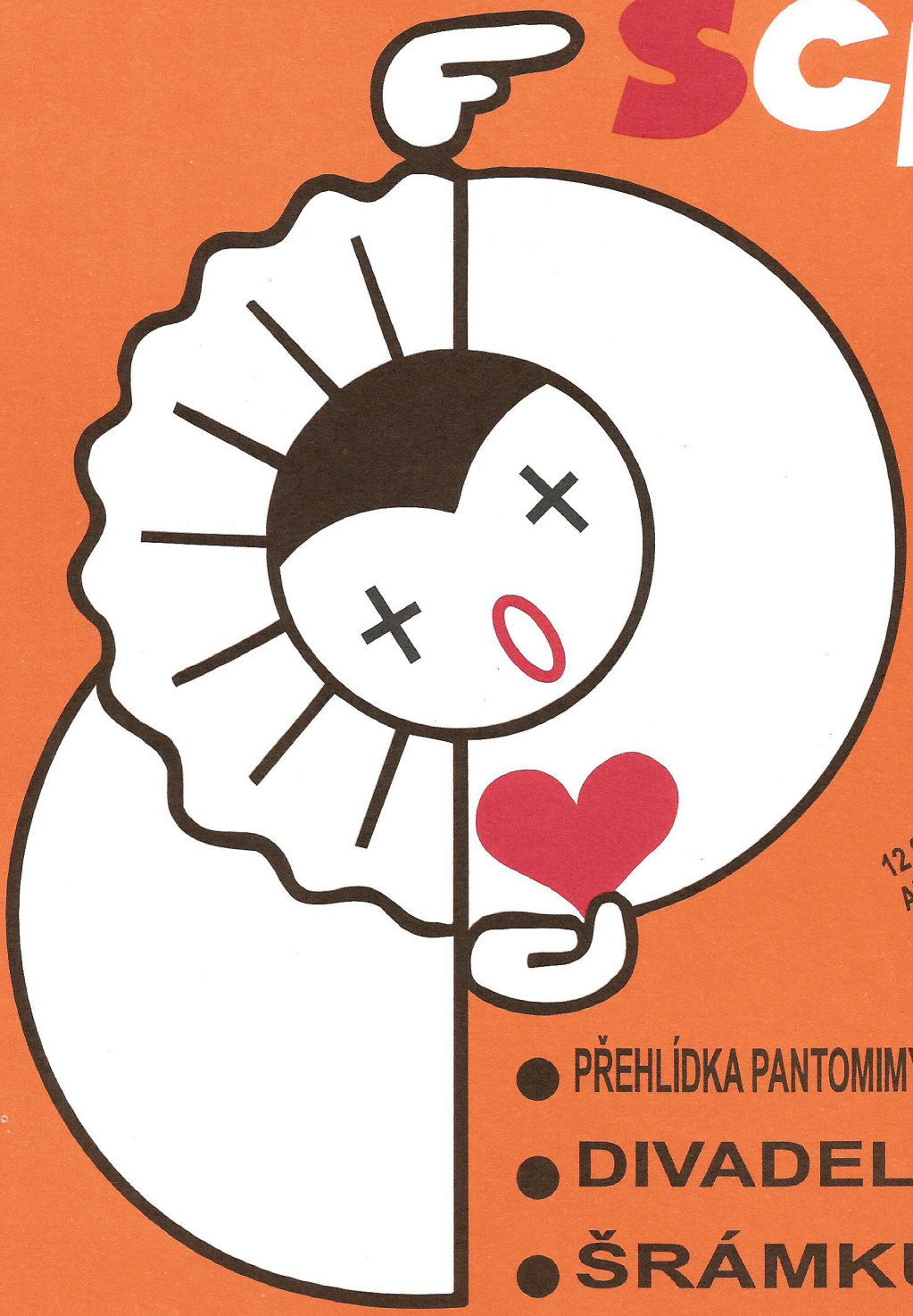
AMATÉRSKÁ SCÉNA

č. 3 '96

12 STRAN NAVÍC VĚNUJÍ ČTENÁŘŮM AMATÉRSKÁ DIVADELNÍ ASOCIACE A DIVADELNÍ SPOLEK KRAKONOŠ VYSOKÉ NAD JIZEROU

- PŘEHLÍDKA PANTOMIMY A POHYBOVÉHO DIVADLA
- DIVADELNÍ TŘEBÍČ
- ŠRÁMKŮV PÍSEK
- KRAJOVÉ PŘEHLÍDKY
- AUTORSKÝ ZÁKON V PRAXI
- ZVUK NA JEVIŠTI III

10 KČ

OBSAH

Tři oříšky pro Popelku Jan Císař 2
Čtyřiadvacátý (Pohárek SČDO) Jiří Hraše 3
Lotevřená národní přehlídka pantomimy a pohybového divadla Lenka Lázňovská 3
Amatérští recitátoři na Poděbradských dnech poezie Jana Štefánková 4
Divadelní Třebíč '96 (M.S.) 5
Divadelní Třebíč = ? Jan Císař 5
Více světla na herce Václav Müller 9
Fakta na okraj 35. Šrámkova Písku (LL) 9
Všechno je jinak (?) Luděk Richter 10
Amatérské divadlo je zdatné nejen umělecky, ale i organizačně, tvrdí Silvester Lavrík Ptala se Vítězslava Šrámková 11
Amatérské divadlo je vzácné lidské společenství Rozhovor s pí Charvátovou ze Švédska připravila Lenka Lázňovská 12
Loutkářské letnice (jh) 12
Zpráva o jaru v Českých Budějovicích Jana Štefánková 13
Renesance života s poezií? Vladimír Gardavský 13
Vzácná jako orchidej Vítězslava Šrámková 13
„Brněnské kolo" opět bez překvapení Vít Závodský 14
Tleskalo se hlavně Alence (vz) 15
Premiér si ve Zlíně zahrál Přemysla Oráče 15
Východočeská krajová přehlídka loutkářských souborů 1966 Jan Merta 16
Pojizerské hry (M.S.) 17
Josefodolské divadelní jaro (J.D.) 17
Poprvé v Luži Vladimír Zajíc 17
Němčice nad Hanou úrodné a apelující Vlastimil Ondráček 19
Takové setkání dodá... Marie Junová 20
Ochotníci v Betlémě Marek Pivovar 20
Pražská přehlídka divadla pro děti 1996 Luboš Šterc 21
Mělnické dolování Alena Urbanová 22
Radnický Dráček '96 Vladimír Zajíc 22
Dospělí dětem v Novém Boru (J.D.) 23
Zpráva z Havlíčkova Brodu Vladimír Zajíc 23
Konference Svazu Českých divadelních ochotníků Milan Strotzer 24
Sto let divadla v Boleradicích Alena Chalupová 25
Absolutní amatérka Majka Kotisová z Karlových Varů Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 25
Čtyři dny, které ničím neotřásly aneb Divadelní hry na jezeře - Friedrichshafen František Klaška 26
Dramaturgický pozorník Jarmila Černíková-Drobná 27
Autorský zákon v praxi Stanislava Kellnerová 29
Dilia informuje 30
Zvuk na jevišti III František Mikeš 31
Zprávičky 31
Kalendář akcí 32

TŘI OŘÍŠKY PRO POPELKU

Letmý pohled na letošní inscenace Divadelní Třebíče s poměrnou jistotou dovoluje rozdělit je na tři části. První část jsou inscenace, které měly sice ty nejlepší záměry, prozrazovaly jistou vůli k něčemu dospět, ale bohužel se nedostaly k jasnému divadelnímu tvaru.

Druhá část jsou potom inscenace, které už ke zřetelné divadelní podobě dospěly. Přitom však tato podoba má četné nebo přinejmenším některé problémy zabraňující tomu, aby tyto inscenace byly skutečně celistvým bezchybným výsledkem.

A konečně je tu část třetí. Bylo by asi velmi odvážné tvrdit, že všechno je v této části skutečně v naprostém pořádku, že inscenace do ní patřící jsou bez nedostatků a problémů. Převažují však pozitivní rysy - nebo přinejmenším pozitivní tendence.

A podíváme-li se na tyto inscenace blíže, potom je na nich zajímavé ještě to, že přes všechny odlišnosti je spojuje intenzivní úsilí o takové postupy, které přesahují tradiční principy klasického interpretačního divadla.

Bylo by asi zpozdilé tvrdit, že díky těmto třem částicím byla úroveň této přehlídky zcela vyrovnaná, nebo dokonce nadstandardní.

Na druhé straně však leží před námi tyto tři části jako tři oříšky, z nichž se možná v blízké nebo vzdálenější budoucnosti může vyloupnout jisté jádro, které určí směr i podobu jedné linie českého divadla. Jsou to zkrátka tři oříšky pro Popelku a musíme čekat, jak se je podaří otevřít a jaká krásná, či méně krásná, nebo dokonce i ne zrovna přitažlivá tvář českého amatérského divadla z nich vystoupí.

Jan Císař
(Vybráno ze Zpravodaje DT č.6)

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 33 (Ochotnické divadlo 42)
Vydává Imformační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktorka: Lenka Lázňovská,
redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakční rada: prof. J. Císař (předseda), dr. V. Šrámková, J. Lhotská, A. Exnarová, J. Brixi, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, I. Samotný, J. Hraše, J. Kodeš.
Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga).
Adresa redakce: pracoviště ARTAMA, P.O. BOX 2, Křesomyslova 7, Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 6121 5688
Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. production (P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, tel. 02/769350), objednávky přijímá redakce časopisu a vydavatel
Cena 1 výtisku 10,- Kč, roční předplatné 60,- Kč
Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.
Toto číslo bylo dáno do tisku 7.6.1996
© IPOS PRAHA 1996

ČTYŘIADVACÁTÝ

Pohárek SČDO - národní kolo v Přerově, 20. - 21.4.96

Je-li nějaké akci, v tomto případě soutěži Pohárek SČDO, už čtyřiadvacet let, má právo na určitý rutinní standard, v němž proběhne bez problémů a bez překvapení. Letošní národní kolo této soutěže v monologickém a dialogickém žánru prokázalo takové jistoty. Schází se tu obvykle z výběru v regionálních kolech okolo 20 výstupů, tentokrát jich bylo 19. S mírnými výkyvy bývají obvykle rovnoměrně zastoupeny kategorie mužského monologu, ženského monologu a dialogu, tentokrát v poměru 6:7:6. Z moci úřední zasedla obvyklá (až na jednu dámskou výjimku) seniorská porota. A všechno proběhlo bez provozního i uměleckého průšvihu.

Jsou ovšem i momenty proměnlivé a neodhadnutelné. Např. vždy je překvapení, jakou generační sestavu regionální kola dodají. Letos to bylo příjemné i užitečné půl na půl: ostřílení bardi versus „služebně" nebo věkem mladí. To je šťastná kombinace pro vzájemné porovnávání a inspiraci, vždyť i výkony s menší zkušeností, poučeností a technickou výbavou jsou delegovány jako vítězné ze svých regionálních kol. Přinášejí zpravidla neobvyklou míru temperamentu, osobního nasazení, vnitřního citového náboje i nápaditosti. Nečekaná je také vždycky dramaturgická sestava národního kola. Letos se k potěše porotců sešla dramaturgie velmi vkusná a na úrovni, leckdy dokonce originální (Euripides, O´Neil, Kožík, Přidal) díky právě mladým soutěžícím a nechyběly ovšem vlastní předlohy a úpravy předloh.

Další novinkou bylo zastoupení orelských ochotníků. Orel uspořádal zásluhou vynikajícího a zasloužilého ochotníka Bohuslava Matuly už loni soutěž monologů a dialogů Orelský doušek. Letos se konal už bez svého zakladatele, ale po dohodě předsednictva SČDO s vedením orelské organizace bylo Doušku přiznáno právo regionálního kola pro postup do národního kola v Přerově. Z Hlinska byly delegovány: mužský monolog a dialog.

Všechny soutěžní výstupy jsou, rozumí se, poměřovány a hodnoceny s hlediskem přípravy a koncepce výkonů, technické vybavenosti interpretů a kultury projevu, osobitosti a působivosti vystoupení. Potěšitelné bylo zjištění, že na základní výbavě soutěžícím nic nechybělo. Mladším ovšem někdy nesrůstá výkon do ústrojné psychofyzické podoby: pohybovou a gestickou akci leckdy oddělují od slovního jednání postavy do samostatných pasáží výkonu (často např. do úvodu vystoupení). Všechny výkony usilovaly o ponor do postavy, do jejích postojů, do problému hry. (Neznalost kontextu je už opravdu výjimkou.) Přesto se ovšem přihází neporozumění nebo neúplné porozumění předloze. Tak jsme letos viděli vděčný part Julie Šamberkové (Jar. Průcha, Hrdinové okamžiku): výstup je charakterizován kontrastem velké heroiny Národního divadla a majitelky námořnické putyky v jedné osobě. Autor ovšem klade důraz na heroinu, která jen nerada, z nutnosti, s hořkou ironií propadá do role hospodské. Interpretka se opřela o postavu hostinské, navíc spíše dobré hostinské tylovského zrna, která jen občasně myšlenkami zalétne do staré divadelní slávy. Tento obrat, záměna základní a povrchové vrstvy role, se poněkud rozešel s vlastním textem a zejména s jeho vysoce dramatickou možností. Hráno bylo ovšem s plným a upřímným nasazením. Podobně jako v monologu Sabiny (Fr.Kožík, Blázny živí Bůh). Absolutně střídmá, až strohá vnější koncepce výkonu tu ohrožovala sám výraz postavy, podávajíc ho divákovi zřetelně pod míru dramatické situace. Sdělnost a působivost výkonu se mohla opřít pouze o silný vnitřní náboj interpretčina sdělování.

Jedno bylo výkonům starších i mladších soutěžících společné: úsilí o pravdu života, postavy, osudu. Nesetkali jsme se s žádným předstíráním, vyráběním efektních momentů, kouzlením a nadsazováním. I od nejméně zkušených se nám dostalo snažení upřímného a věrohodného. Má-li tato soutěž být jakousi laboratoří individuální práce ochotnických herců (krom jiného), pak tuto funkci letos plnila dokonale. V lepší polovině výkonů šlo zřetelně o vícevrstevné výkony, pečlivě vybavené všemi znaky postavy od slova až po kostýmní náznak.

Dialogická vystoupení se na stupíncích vítězů rozestavila rovnoměrně. Na 1.místě s náročným výstupem Fausta a Markétky ve vězení (Goethe, Faust), cítěným výtvarně i hudebně, s velmi silným výkonem ženské představitelky (Ing. I. Bufková a Dr. M.Kučaba, Česká Lípa). Na 2. místě Opala s doktorem (Patrick, Opalu má každý rád) v klidném a úsměvném podání děčínských herců (H. Hnátková a J. Hartig). Na třetím stojí plzeňští (P. Písařová a I. Hýbl) s rozdováděným výstupem vděčného Šamberka (Blázinec v prvním poschodí) jako paní Klára a sluha Josef.

Zkušený a osvědčený Miroslav Rada se postavil do čela mužů postavou Šimona (M. Částek, Když dozní Eroica), vytěženou z hercových mimořádných schopností pro detail, charakterizovaný s přesností a věrohodností a citlivě i nenásilně povýšený na výsostný znak postavy. S odstupem neuděleného druhého místa následovali vítěze rozpačitý a dobrosrdečný Galén (K. Čapek, Bílá nemoc) ostravského Dušana Zakopala a výrazně ve své střídmosti založený autor deníku (N. V. Gogol, Bláznovy zápisky) Zdeňka Vrágy (Hradec Králové).

Ženy vystačily s prvními dvěma stupínky. Na prvém v kompozici textu role Josefiny Pontiové (J. Hubač, Generálka) s výraznou výstavbou výkonu a jeho promyšlenou výbavou vnitřní i vnější Marie Živná (Neratovice). Na druhém dva velmi rozdílné výkony co do předloh s jedním společným rysem - oba byly omezeny na téměř sošně statický zjev: celé srdce a duši vložila do své Sabiny (Kožík, Blázny živí Bůh) Ilona Semrádová (Hradec Králové) a veškerou bolest i pomstu do své veršované Kreúsy (Euripides, Ión) Jarmila Vlčková (Ostrava-Poruba).

Postmoderní show se nekonala. Hvězda evropského formátu se tu nezrodila. Sešlo se tu mnoho poctivé přípravy, solidní práce a působivých vystoupení. Je to někomu málo?

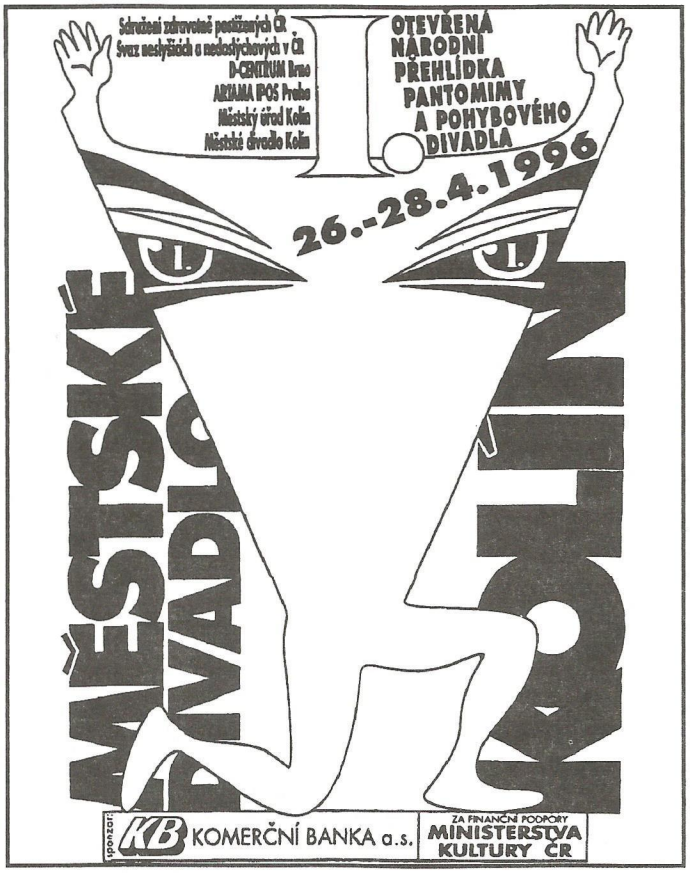
Jsme v očekávání jubilejního ročníku, pětadvacátého. ***jh***

Na otázku, jaký má vztah k pantomimě, odpověděl ministr práce a sociálních věcí ČR Jindřich Vodička, čestný host přehlídky: "Mimů je málo, kdo vynikl, je světoznámý - Marcel Marceau, Ladislav Fialka, Bolek Polívka....Vyjádřit se pohybem, beze slov, je strašně těžké. Je to takový nenápadný druh umění, který patrně těžko vyprodá stadión."

Česká pantomima byla po léta téměř světovým pojmem. Byla prezentována nejen skvělými profesionály (připomeňme pouze vybrané ze známých jmen: Fialka, Hybner, Turba, Polívka a další), ale široká a kvalitní byla i její amatérská základna. Za všechny je možné uvést známé skupiny MIMOZA, BB-DUC, GRGLO a další. Jako centrum pantomimy působilo v 80. letech Branické divadlo v Praze. Koncem osmdesátých let však většina skupin a souborů zanikla nebo se poloprofesionalizovala, zanikla i litvínovská národní přehlídka amatérské pantomimy. Jediným agilním jádrem oboru, které dál pracovalo, byla pantomima neslyšících - v Brně se pravidelně konaly národní přehlídky i mezinárodní festivaly pantomimy neslyšících; soubor pantomimy neslyšících, pracující při brněnském D-centru, získal světovou proslulost. Právě tato složka oboru může v současné době přinést cenné impulsy i ostatním amatérským skupinám. A byli to právě neslyšící, kteří přišli s moderní myšlenkou integrované přehlídky, jako setkání slyšících i neslyšících. Právem byla označena jako „první", byť také litvínovská setkání spojovala celý obor. Nikoliv státní instituce, ale tělesně postižení poprvé otevřeli svou přehlídku. Přehlídku společně uspořádaly D-centrum pro kulturu a vzdělávání neslyšících v Brně, IPOS-ARTAMA Praha a Kolínské divadlo. Finančně přispěly MK ČR (grant pro Sdružení zdravotně postižených ČR), MěÚ Kolín a Komerční banka.

Kolín byl jako místo přehlídky vybrán proto, že je rodištěm jednoho ze slavných zakladatelů evropské pantomimy, Jeana Gaspara Debureaua, jehož dvousté výročí narození si letos připomínáme. Přehlídka se stala součástí oslav, které vyvrcholí koncem září festivalem nonverbálního divadla Kašparův memoriál. Dalším ucha-

zečem o pořádání byla Plzeň (nabídka zařízení Esprit).

Posláním přehlídky bylo zmapovat stav oboru, zařadit amatérskou pantomimu do kontextu českého divadla - proto také byli pozváni všichni známí čeští mimové současnosti a součástí přehlídky byla beseda o stavu a budoucnosti české pantomimy. Nakonec nikdo z „velkých" nepřijel (Hybner, Polívka).

Velkou neznámou byl počet slyšících účastníků, neboť v průběhu pěti let soubory pohybového a nonverbálního divadla hledaly jiné kontakty s divadlem než jsou běžné amatérské aktivity. Nepatří mezi účastníky regionálních postupových přehlídek, nepatří do sféry zájmu žádného z občanských sdružení. Příležitost k uplatnění jim poskytla řada nových přehlídek, např. „Příští vlna" v Praze, „Kopřiva" v Kopřivnici ap. Přehlídka měla dát tedy také odpověď na otázku, zda je kontakt s nimi možný.

Na přehlídce bylo v jednom bloku (pětapůl hodiny bez přestávky) uvedeno 33 vystoupení od 10 souborů a dvou jednotlivců. Některé soubory uváděly sólová vystoupení i kolektivní záležitosti. Čtyři soubory představovaly neslyšící (12 čísel), ostatní soubory a jednotlivci byli slyšící. Dva dětské soubory z Prahy patřily k neslyšícím. Druhově převažovala pantomima, jedno číslo byla znakově vyprávěná pohádka, dvě čísla lze označit za pohybové divadlo, jedno za nonverbální divadlo.

V lektorském týmu pracovali dr.Petr Šmolík (JAMU), Zoja Mikotová (JAMU), Jiří Kaftan (Konzervatoř J. Ježka), Antonín Zralý (soubor Nepanto), ing. Jiří Turek (umělecký ředitel Kašparova memoriálu), Zdeněk Běhal, mim z Kolína (bývalý člen skupiny Mimoza).

Přehlídka v oboru pantomimy ukázala patrně vše, co existuje. Od začínajících, přes známá a vyzkoušená čísla až po původní náměty originálně zpracované. Mezi talenty je nutné na prvním místě prezentovat 16-ti letou Natálii Fialkovou (neteř L. Fialky) a Elišku Cvrčkovou, studentku DAMU. Převažovaly etudy svědčící o zvládnutí technik a citu pro výraz, které se mohou stát odrazovým můstkem pro budoucí inscenaci. Tak lze pojmenovat zejména produkci Konzervatoře Jaroslava Ježka z Prahy. Pantomima je umění zkratky, nadsázky, stylizace, což vyžaduje vedle techniky také čistý pointovaný tvar. Řada výstupů vycházela sice z brilantního nápadu, který však nebyl dotažen. Většinou chybělo málo, např. více pracovat s detaily, přesněji temporytmicky tvar zpracovat, ozvláštnit jednotlivé sekvence. Mnoha souborům ublížil prostor velkého jeviště, na němž vše dostalo jiný rozměr. **Lektorský sbor nejvíce zaujaly scénky „Pastelky" souboru MIMO Ostrava (neslyšící), barevné a rytmicky přesné, „Maratonci" souboru Nepanto (neslyšící), výstupy N. Fialkové, E. Cvrčkové a Aleny Ditrichové. Objevem byl „Papír od chleba s máslem" O. Lipovského z Prahy, hledající specifickou cestu animace předmětu. Scénka o tom, jak se cítí umazaný papír, hraná kompletně zevnitř, byla asi tím nejzajímavějším, co Kolín přinesl.**

V oblasti pohybového divadla lze konstatovat, že jak ukázka z inscenace Člověčiny souboru Kučera Team z Brna (bude ji uvádět Divadlo B. Polívky), tak performace Pavučina Alternativy HIŠI z Prahy byly zajímavým obohacením festivalu, byť např. Člověčiny jsou založeny na kontaktu s publikem, který chyběl. Tato ukázka přinesla problém, zda se lze spokojit pouze s úryvky a neuvádět celé inscenace. Ukázce vytržené ze souvislostí chybí totiž dramatický tah inscenace. Pavučina je typickou pocitovou záležitostí, která partně není určena pro tak velký divadelní prostor. Ten ji totiž temporytmicky natáhl a způsobil, že byla nekonečně dlouhá a jednotvárná. Tajemno, pocit nebezpečí, který dodával hudební rámec, po chvíli vyprchal a chyběl nějaký nápad, který by diváka vtáhl zpět. Zatímco pantomimická část festivalu byla reprezentativním výběrem, pak tato část zůstala u pokusu objevit soubory tohoto typu a oslovit je. Šance na to však stále zůstává.

Dobrým obohacením programu byla obě hostující představení katedry speciální pedagogiky JAMU Brno Caprichos a Povídám, znakuji pohádku a páteční sólové výstupy Michala Hechta.

Mnohé problémy české pantomimy současnosti otevřela sobotní noční beseda nazvaná „O české pantomimě dnes a možná zítra". Mezi sebou a pro sebe diskutovali pozvaní hosté Richard Rýda, Michal Hecht, členové lektorského sboru, moderátor Tomáš Sláma a pár účastníků přehlídky. Zazněla zde obava, že evropská pantomima je mrtvá, že vývoj jde cestou vytváření performací mimo scénu, zda ztráta kontinuity (zrušení Branického divadla a přerušení tradice národních setkání), nedostatek sponzorů a vystavení pantomimy tržnímu mechanizmu nepovede k jejímu oslabení. Někteří se naopak domnívají, že přehlídka v Kolíně svědčí o opaku a stálá scéna a dostatek peněz nezaručí umělecký výsledek. Faktem také je, že civilizované národy pohybově retardují (u nás např. má 94% populace vadné držení těla a poruchy pohybového ústrojí), takže ubývá lidí s fyzickými předpoklady pro pohybový projev. Navíc pantomima je dřina a askeze. K rozvoji obou jsou třeba špičky a české špičky nemají kde hrát (např. Hybner, Turba ad.). Nejdůležitější je získat nové zájemce a pomoci existujícím souborům.

Znovu se ukázalo, že národní setkání, stejně jako dílny a vzdělávací příležitosti mají pro rozvoj oboru velký význam. D-centrum i ARTAMA jsou ochotni i nadále se v této věci angažovat. Byl stanoven pracovní termín příští přehlídky (25. - 27.4.97), opět koncipované jako otevřená. Snad se podaří i prolomit bariéry diváckého zájmu, aby účastníci nehráli pouze sami pro sebe.

Zájemcům o pantomimu a pohybové divadlo připomínám možnost účastnit se letní školy pantomimy (Sdružení divadelních aktivit Brno - viz. AS 2/96), nebo Dílny mladého divadla v Šumperku, kde bude jedna třída věnována pohybovému divadlu (Šumperk 18. - 24.8., pořadatel IPOS-ARTAMA).

Lenka Lázňovská

Amatérští recitátoři na Poděbradských dnech poezie

Pátý ročník Poděbradských dnů poezie byl zahájen večerem věnovaným Jiřímu z Poděbrad. Město připravuje oslavy ke stému výročí ustavení jeho pomníku na poděbradské náměstí. Dnes ho tam však nenajdete. 17. srpna bude zrekonstruovaný znovu vrácen na své místo.

V dalším průběhu festivalu od 19. do 22. května se ve všech sálech, včetně kostela, střídala představení Lyry Pragensis, Violy, pro děti hrálo Ha Divadlo z Brna.

Sobota a neděle patřila již tradičně Fóru přednesu poezie a prózy rozdělenému do dvou kategorií. V první se setkávají studenti dramatických oddělení konzervatoří, soukromých hereckých škol a pozvaní amatéři od 16 do 19 let. Ve druhé mladí profesionálové do 30 let, posluchači vysokých uměleckých škol a pozvaní amatéři od 20 do 30 let.

Účastníci Fóra i lektoři jsou z České a Slovenské republiky. I letošní PDP ukázaly, jak se recitátoři i jejich dramaturgie doplňují, ovlivňují i rozcházejí. Všechno to pak přispívá ke vzájemnému obohacování i vývoji oboru umělecký přednes.

Na rozdíl od profesionálů jsou studenti doporučováni svými pedagogy a neprofesionální recitátoři zváni na základě výsledků ze dvou prestižnějších přehlídek: Národní - Wolkrův Prostějov (červen) a československého festivalu O štít města Valašského Meziříčí (listopad) předešlého roku.

V pestré škále textů zněly vedle osvědčených J. Préverta, M. Holuba, M. Macourka, A. Achmatovové i autoři interpretovaní jen zřídka kdy. V první kategorii to byli právě amatérští recitátoři, kteří přispěli k těmto výrazným dramaturgickým počinům. Zdeněk Tesař s Nesmyslnou mapou Antonína Přidala a Monika Kováčová s Magorií Alexandry Berkové. Oba jsou ze ZUŠ v Hradci Králové. Celé pojetí obou vystoupení bylo koncepčně přesně vystavěné do nejmenších detailů. Provedení však ztratilo v obou případech na humorné nadsázce a radosti z hraní si, jak jsme si je zapamatovali z Prostějova. Interpretaci

studentů vévodila Konzervatoř v Košicích. Studenti Marty Vilhanové, kterou mnozí znají ještě z festivalu ve Valašském Meziříčí, mají vždy nejen velmi dobrý výběr textů, ale i jejich osobní zaujetí a výrazové schopnosti bezpečně působí na posluchače. Petra Čegiňová to dokázala velmi skromnými výrazovými prostředky, o to větším vnitřním napětím v próze Vincenta Šikuly Mandula a stala se poprávu Laureátkou 1. katergorie. Svou hudební, pohybovou a interpretační vybavenost uplatnil i Igor Timko ve verších Lengstona Hughese Piesne mrakodrapového pralesa. Za své dynamické vystoupení obdržel Cenu Obce spisovatelů a Cenu diváků. Velmi oblíbené jsou texty Miloše Macourka. Přinášejí však interpretům mnohá úskalí ve formě a osobité autorově poetice. Ondřej Vaněk z pražské Konzervatoře uchopil zdařile Myšlenku pro kočku. Dokázal sdělit autorovu poetiku i jeho humor a předat jej posluchači. Získal Cenu Lyry Pragensis.

Druhá kategorie byla již ve výběru textů vynalézavější. Martina Longinová, jako jedna ze tří profesionálů, působivě ztvárnila Milostná kouzla Vergiliova. Ke své recitátorské zkušenosti přidala herectví a získala Cenu Karla Högera. Další profesionálka je z Nové scény v Bratislavě. Lucie Vráblicová si vybrala osobní výpovědi z knihy M. Simonové Edith Piaff, které se v jejím podání staly výpovědí nejen o jednom životním osudu, ale o životě jako takovém. Byla odměněna Cenou Viliama Záborského. Další ocenění patřila amatérským recitátorkám.

Laureátkou II. kategorie se stala Kamila Drtilová z FF UK v Praze. Porozumění, osobní klad a veliké vnitřní napětí, které vložila do náročného Zahradníčkova textu Znamení moci, bylo posluchačským zážitkem nedělního Fóra. V montáži textů T.R. Fielda se v hravé slovní nadsázce představila Vladimíra Štěpánková, tak jak ji neznáme.

Pro předěly a atmosféru textů zdařile využila klavírní improvizace pana Pazoura. Jejich partnerství na jevišti zapadalo zcela přirozeně do celkové koncepce vystoupení a bylo odměněno Cenou Obce spisovatelů. **Taktéž dlouholetá amatérská recitátorka Jana Holečková si dala nelehký úkol. Zvolila nesnadnou a málo recitovanou Sestou elegii Jiřího Ortena.** Třebaže naplno vyzněl až její výkon na závěrečném večeru, byla odměněna Cenou Lyry Pragensis.

Jana Holečková

Vladimíra Štěpánková

I letošní Poděbradské dny poezie, podobně jako předešlé ukazují, že úroveň amatérských recitátorů je nejen srovnatelná s úrovní studentů uměleckých škol, ale mnohdy je předčí svou systematickou přípravou a osobním zaujetím pro umělecký přednes, který je na mnohých těchto školách neprávem podceňován.

Jana Štefánková

DIVADELNÍ TŘEBÍČ 1996

Průvodem divadelníků, folklórních souborů, mažoretek a muziky přivádějícím do Třebíče divadelní múzu, vypukla V.Divadelní Třebíč, národní přehlídka činoherního amatérského divadla. Oficiální, leč neotřelé zahájení přehlídky se uskutečnilo na třebíčském Karlově náměstí starostou města, přednostou okresního úřadu a organizátory přehlídky. Všichni tito byli, jak již zvyklost velí, políbeni múzou, která tentokrát přijela koňmo a v lidovém kroji. Políbení múzy se dostalo následně na malém přivítání v tzv. malovaném domě i zástupcům hrajících souborů, členům poroty a hostům.

Ve dnech 15. - 19.5. vystoupilo na třebíčských jevištích 14 souborů, z toho 2 hostující. Dvanáct soutěžních inscenací, vybraných z osmi krajových přehlídek, bylo odrazovým můstkem k rozborovým seminářům spojeným s odbornými hodnoceními inscenací. Odborné porotě předsedal prof. PhDr. Jan Císař, CSc., jejími členy byli Václav Beránek, Jarmila Černíková-Drobná, ing. arch. Pavel Kocych a Josef Morávek.

V průběhu přehlídky vycházel čtivý zpravodaj přehlídky, účastníci nemohli minout výstavu divadelní fotografie z vybraných prací soutěže, vyhlášené SCDO, a výstavu, připomínající minulé ročníky Divadelní Třebíče. V závěru vystoupily hostující soubory: Beníci ZŠ Třebíč s inscenací textu J.Vladislava O třech husičkách a Divadelné združenie Partizanske s inscenací hry J. Krasuly a I. Hanzlíka O snoch, kridlach a psovi Hurikánovi. Po skončení posledního představení byly oceněny nejlepší výkony a inscenace a vyhlášeny výsledky přehlídky (viz. Výsledková listina).

I letošní Divadelní Třebíč byla příjemným a vpravdě potřebným setkáním amatérských divadelníků. Umožnily jej za přispění Ministerstva kultury ČR pořádající instituce a organizace: Město Třebíč a jeho městský úřad ve spolupráci s okresním úřadem, Dramatickým klubem v Třebíči a SCDO a za odborné spolupráce IPOS-ARTAMA Praha. Nejvíce starostí s vlastním průběhem přehlídky mělo Městské kulturní středisko v Třebíči jako hlavní organizátor, neméně tak ředitel Divadelní Třebíče Jaroslav Dejl.

Milan Strotzer

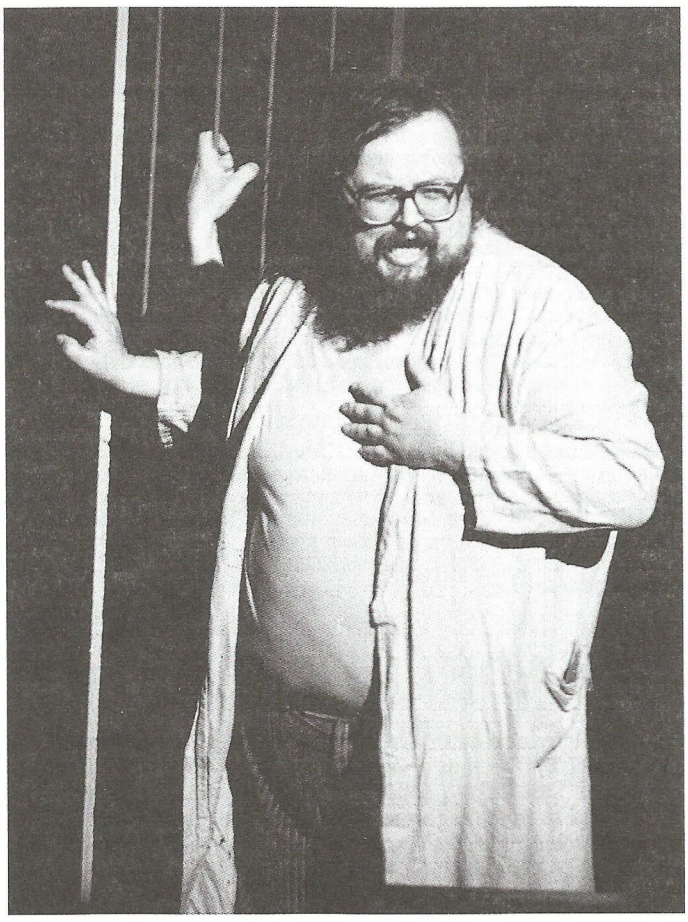
DIVADELNÍ TŘEBÍČ = ?

Aby nebylo omylu: ten otazník v nadpisu neznamená, že bych chtěl byť stínem zpochybňovat prospěšnost a užitečnost Divadelní Třebíče pro současné české amatérské divadlo. Naopak - zdá se mně, že je pro ně neobyčejně potřebná, a že asi - alespoň pro nejbližší budoucnost - tato její potřebnost bude stále výraznější, naléhavější. Neboť Divadelní Třebíč je v tomto okamžiku prakticky jediným fórem, kam mohou dojít amatérské soubory, jež nejsou vymezeny přesně těmi kritérii, která by je predestinovala pro jinou přehlídku. Nejsou ani mladé (Šrámkův Písek), ani venkovské (Vysoké nad Jizerou), ani dětské (Ústí nad Orlicí), ani nehrají pro děti (Rakovník), ani nejsou loutkářské (Chrudim). Jestli jsem - probůh - na nějakou národní přehlídku zapomněl, tak se omlouvám. Nejde mně však o jejich výčet, ale o to ukázat, že se do těchto „přihrádek" prostě všechno nevejde - a tak musí být Třebíč. Kdyby nebyla, museli bychom si ji vymyslet někde jinde - třeba v Kardašově Řečici. Tato národní přehlídka se koncipovala jako přehlídka tradičního činoherního dramatického umění, neboť podobná citelně chyběla. To už život od počátku porušil - na Třebíč musely být přijímány soubory, které dělaly „hudební" divadlo. A také už od počátku se tam dostávala i představení, jež s dramatickým druhem divadla měla méně, málo a někdy skoro vůbec nic společného. Svou vzlínavost a přilnavost k Třebíči způsobovala jen tím, že to bylo „mluvené" divadlo, což při současném „postmoderním" rozvolnění řádů můžeme hladce a bez problémů pokládat za základní rys činohry. Což je sice zatraceně slabé a nedostatečné - ale co s nimi, když mladí ani děti nejsou, pro děti nehrajou, jsou z města a na loutku si nesáhnou. Šup s nimi na Třebíč!

A tak tu máme - nebo jsme od 15. - 19. května 1996 měli - Divadelní Třebíč jako národní přehlídku **amatérských** souborů.

Přes existenci všech dalších národních přehlídek amatérského divadla, o jejichž potřebnosti a prospěšnosti nepochybuji, se tu valí jakýsi proud, jenž se nedá důsledně a přísně zregulovat, někam definitivně zařadit. A snad mně bude prominuto, když se odvážím říci, že tenhle proud - nezapřihrádkovaný, nezaškatulkovaný, rozlitý do široka a bez břehů - je možná pro amatérské české divadlo nejdůležitější. Nebo přinejmenším: Divadelní Třebíč jako jeho delta - a delta Dunaje je proti této „divadelní" deltě přehledný veletok - je setkáním, jenž možná v nejprůkaznější podobě dovoluje dnes alespoň činit jistá srovnání a ohledávat souvislosti. O což se pokusím.

Nebudu zapírat, že pro mne základní úhel pohledu tohoto pokusu je pořád v otázce, již jsem před časem na Divadelní Třebíči položil: překonalo už amatérské divadlo rok nula? Ten pojem amatérské divadlo platí v tomto článku výlučně a jenom

Divadélko JESLIČKY ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / A. P. Čechov - Pavilon č. 6 / Jan Dvořák jako doktor Ragin
Foto: Josef Němec

pro onen proud, jenž se prezentoval na Divadelní Třebíči 96. Vloni jsem konstatoval, tváří v tvář úrovni kvality na třebíčské národní přehlídce, že možná ano. Letos ta úroveň - mluvím teď o celku - nebyla tak vysoká. A přesto si troufnu konstatovat, že ten bod obratu tu asi už je, že zřejmě začíná trend, jenž postupně může stabilizovat pozice amatérského divadla.

K tomuto optimistickému názoru - nebo alespoň mírně optimistickému - mne vede jev, jenž se česky dá nazvat rozvrstvení a cizím slovem stratifikace. Nemluvím - zdůrazňuji - o diferenciaci, odlišení, rozlišení. Mluvím o něčem, co bych ve vztahu k divákům mohl také pojmenovat jako diverzifikaci - to jest rozšíření nabídky poddruhů (nebo dokonce i druhů) žánrů a stylů, jež amatérské divadlo na Třebíči 96 předvedlo. A také bych mohl hovořit o divergentním myšlení - to jest o myšlení produktivním, které na jeden podnět, problém, otázku poskytuje větší počet nápadů, asociací, řešení a odpovědí, prostě několik stejně oprávněných a stejně možných variant. Divák i divadelník si může vybrat. Tím chci zároveň říci, že tato úvaha nebude tolik o úrovni a kvalitě inscenací (i když vyhnout se tomu samozřejmě zcela nelze), ale především o podobách a směrech nabídky pro diváky, jež je také projevem myšlení divadlem a o divadle.

Volím-li především tyto kontexty, jež se pohybují v trojúhelníku pojmů stratifikace, diverzifikace a divergence, činím tak především proto, že se na Třebíči 96 objevila poprvé vrstva, která - myslím si - v amatérském divadle po listopadu dost citelně chyběla. Použil bych pro označení této vrstvy pojem kreativita, tvořivost. Kdysi jsme tento pojem hojně používali, až jsme jej zřejmě devalvovali tak, že dnes už po něm málokdo a málokdy sáhne. Dovolte, abych se k němu vrátil a připomněl, že jde o důrazné uplatnění produktivního myšlení, které hledá řešení nejenom ve smyslu zadaných úloh, ale vyznačuje se původností a originalitou, jež jsou problému přizpůsobeny a v určitém časovém úseku jsou přijatelná pro určitou skupinu lidí. A navíc: tohle myšlení je zhmotněno v artefaktu, což je v našem případě jevištní realizace, schopném komunikovat s divákem. Tuhle vrstvu v Třebíči předvedlo především představení **Divadélka Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové svou „divadelní adaptací" prózy A.P.Čechova Pavilon č.6**. Už jsem o něm v AS psal, tak jen nyní zmíním ty jeho rysy, jež opravňují toto mé tvrzení. Tuto inscenaci lze samozřejmě zařadit do toho nebo onoho už známého proudu, na příklad do „modelové absurdní hry", jež demonstruje koloběh stále se opakujícího mechanismu, který činí jakoukoliv lidskou snahu marnou a drtí nemilosrdně životy. Jenže - pro mne je původnost a originalita této inscenace v tom, že váhu přenáší na jisté existencionální otázky, problémy, jež se týkají smyslu činnosti intelektuálů. Myslím si, že se tu do středu pozornosti dostávají otázky a problémy mravní. Zcela konkrétně řečeno: intelektuální pohrávání si s pojmy, které nakonec utvoří světový názor, pohrdající vznešeně bídnou skutečností a vedoucí k totální nečinnosti. A to už jsme u dramatu, dramatičnosti. Hradečtí se k této kvalitě blíží zdaleka, ale jdou k ní neúprosně. Nezkoumají smysl jednání, smysl činů. Zkoumají příčiny neochoty jednat, ten sice odpudivý, ale zároveň tek zoufalý světový názor, jenž už jakoukoliv vůli k činu dělá nesmyslem. Děje se tak velice zvnitřnělým niterným herectvím, které oba herci hlavních postav Jan Dvořák a Pavel Pešek vedou důrazně a tvrdě po linii sebevýpovědi - „já" v daných okolnostech se tu značně a výrazně projevuje. A přitom autor scénáře, režisér a spolutvůrce výpravy Josef Tejkl ani na okamžik nezapomíná, že jde o divadlo, o umělou skutečnost - o model určité skutečnosti. Snad mohu říci, že se snaží v tomto duchu nabídnout divadelní kognitivní model, model, v němž si svým způsobem všichni můžeme uvědomovat svět v němž žijeme, vytvářet si svou hodnotovou orientaci. A to nejenom racionálně, ale i zapojením obrazotvornosti, představ, asociací, paměti. Na základě tohoto modelu se snaží inscenace komunikovat s divákem, být představením.

Na této vlně usilovaly o komunikaci i další představení. **Otázky navigace pražského souboru Filtré (autor Jiří Macek)** pro mne už po druhé potvrdily, že soubor má schopnost tvořit hry, jež pro sebe nazývám „etologické" - zkoumající chování a životní projevy živočichů (v tomto případě člověka) v jejich přirozeném prostředí (v tomto případě v prostředí těch, kdo jsou v „žitě"). A dál: jsou to texty a inscenace, které neskrývají svou umělost, naopak jejich model se vždycky pohybuje na hranici „možného", kde se smazává hranice mezi smyšlenkou a realitou. I s tím, že se zatraceně těžko určuje co je tu míněno vážně, co je parodií a co citací. Nicméně - i tak je z inscenace cítit steré nitky, jimiž je spojena s přítomností a jimiž reaguje na určitý styl života. Škoda jen, že od druhé třetiny začaly ubývat nápady a tím i divadelnost, naléhavost a údernost sdělení. **Divadélko Jesličky se v Třebíči představilo ještě druhou inscenací - Klicperovou Weselohrou na mostě.** A rozběhlo se v ní k modelu až „nezemskému", kosmickému. Neboť oba strážní i důstojník jsou vybaveni křídly, a tím dostatečně čitelně oznamují, že jsou „anděli strážnými", kteří udržujíce a vytvářejíce řád, udržují a vytvářejí zároveň totální absurdní podmínky pro existenci všeho živého. A v tomto „absurdním řádu bytí" se zmítají se svými malými a nicotnými starostmi lidé, kteří jsou na jedné straně touto malostí směšní - ale na straně druhé vzbuzují soucit tragičnosti svého osudu. Režisér Alexandr Gregar otevřel základní dramatickou

situaci Klicperova textu znamenitě, potvrdil, že v něm má české drama jednu z největších hodnot. Až bude nalezena přesná rovnováha mezi oběma polohami - směšnou i tragickou - bude tato inscenace nezjednodušeně a po „klicperovsku" se svým divákem komunikovat o závažných a složitých otázkách lidského života. A konečně **Mýthus Eloa - dramaticky naprosto ojedinělý a nečekaný rozběh Divadélka znovu „Jen tak" z Karlových Var.** Neúnavná a obdivuhodná inspirátorka Majka Kotisová se tentokrát se svou mladou partou rozpřáhla na text-báseň Jaroslava Vrchlického, v němž se mladý básník pokusil vytvořit mýtus o světě, jenž je osvobozen od pekla, protože Eloa svou láskou k Satanovi překoná boží přísnost a spravedlnost. V tomto základním „mytématu" se ovšem odehrají i některé další scény, jež známe buď z bible nebo ze světových dějin, aby se v nich vytrvale vracel modifikovaný model vztahů mezi láskou a tak říkajíc „genetickou" nenávistí, jež je vložena do údělu lidského rodu. Inscenace je to svým způsobem „exkluzivní", pohybuje se na hranici několika divadelních druhů, a v tom je i její problém. Neboť osciluje - jednoduše řečeno - mezi recitací a divadlem. Ale v každém případě její úsilí o to, aby stvořila - v oblasti vizuální především rituálním chováním - jistý nadindividuální model lidského jednání, si zasluhuje plného uznání a zařazuje ji po bok těm třebíčským inscenacím, které se tímto směrem napřely.

DIVADELNÍ KLUB JIRÁSEK Česká Lípa / N. V. Gogol - Revizor
Foto: Josef Němec

Tyto inscenace, které staví svou komunikaci s divákem na tom, že mu nabízejí určitý model, skrze nějž si uvědomuje sebe sama a osvojuje si svůj svět, mají jistou nevýhodu v tom, že musí spoléhat na to, že divák tento model přijme za svůj, že mu porozumí a zorientuje se v něm. Což se nemusí vždycky podařit. Zajisté je na tom lépe inscenace, která k této „modelovosti" dokáže přidat ještě patřičnou dávku primární přímé komunikace s hledištěm, jemuž nabídne cosi, čemu dobře a okamžitě rozumí. Přesně tohle se podařilo **inscenaci Revizora Divadelního klubu Jirásek z České Lípy**. Model světa, který uskutečňuje, je postaven na té složce Gogolova textu, který bychom mohli nazvat fraškou. Tedy z onoho žánrového typu komedie, jenž pracuje se situační a karikaturní nadsázkou a směřuje k burleskním, někdy zhrublému a občas i vulgárnímu nebo obscénnímu dramatickému výrazu, jenž těží z evidentních lidských slabostí jako je hloupost, ošklivost atd. atd. Cituji tuto „slovníkovou" definici frašky poměrně přesně a obsáhle proto, abych co nejpřesněji označil „model světa", v němž českolipský Revizor záměrně a vědomě funguje. Musím však dodat dvě věci. Za prvé: to vše je uděláno s ohromnou hereckou invencí, nápaditostí, lehkostí, bravurností. Cena za komediální autorské herectví, jež byla celému kolektivu inscenace udělena, se alespoň trochu snažila určit tuto prvotní kvalitu představení. A za druhé: celý ten příval herecký etud, gagů a vtipů, ta šíře rozehrávaných situací odplavuje „hloupost a ošklivost" předlistopadové reality. Řekl bych, že je to jakési „radostné loučení s minulostí". Určitě to není Revizor, jenž by svou jevištní existencí obsáhl celou rozlohu možná největší světové komedie. Dokonce z jistého pohledu je jen sledem velice různorodých zábavných situací navlékaných volně na fabuli textu. Ale přijmeme-li ony vzpomenuté základní kvality frašky za určitý pohled na svět, pak je tato zábava a různorodost také modelem mnohého z toho, co jsme žili. Odtud pak zcela logicky roste závěr této inscenace, jenž se přímo obrací do hlediště a označuje všechny diváky za „pravé skutečné" revizory. Neboť tím, že se takto vesele rozloučíme s minulostí, jsme ještě nevyloučili její všemožné recidivy.

Českolipský Revizor nebyla jediná inscenace, jež usilovala spojit jisté vyzkoušené - a chcete-li konvenční prvky komunikativnosti s nově a jinak realizovaným kognitivním modelem. O něco podobného se snažila i **inscenace Blanenského divadla svou jevištní adaptací známé Vančurovy novely Rozmarné léto**. Jenže - „model" Vančurovy prózy se rozešel s „modelem" této jevištní realizace a výsledek tomu odpovídal. Odtud je už jen krok k té části inscenací, jež o onu tvořivost při tvorbě modelů neusilovaly, ale opíraly se právě jen o konvence, které tak nebo onak, tím či oním slibují zaujmout diváka. Na prvním místě je tu třeba jmenovat inscenaci **Sluhy dvou pánů souboru Vojan z Hrádku nad Nisou.** Vévodí mu robustní a temperamentní

DS VOJAN Hrádek nad Nisou / C. Goldoni - Sluha dvou pánů
Foto: Josef Němec

herectví Jana Sladkého v postavě, jenž se jmenuje Truffaldino. Kdyby se ovšem jmenoval Hanswurst, bylo by to přesnější. Tak jako celá inscenace se daleko více než komedii dell'arte podobá barokní komediálnosti třeba vídeňského lidového divadla. Tím nechci a nemíním tuto inscenaci hodnotit, jenom se snažím její styl pojmenovat. A dokonce tím chci i ocenit to, že jak dominující hlavní představitel, tak celý tvar má v sobě divadelní naléhavost až agresivitu, která si věru dovede poradit s divákem. A na tuto svou vlastnost - bohužel - doplácí, neboť v této své divadelní nezkrocenosti a nekontrolovanosti se nevyhýbá propastem, které za vtip, smích obětují vše - občas i míru vkusu.

Ani druhý divadelní **soubor Vojan - tentokrát z Libice nad Cidlinou.** - to neměl ve svém úsilí o komediálnost lehké. Tentokrát bojoval především s převzatou, nedobrou úpravou, jež ze sevřené situace **Šamberkovy frašky Blázinec v prvním poschodí** učinila rozvlekle upovídanou záležitost. Libičtí se ovšem postupně přibližují „šamberkovské" konvenci situační frašky alespoň v hereckých postavách, které míří k typům. Zvláště obě dámy - Slávka Hubačíková a Helena Vondrušková - se asi dostaly k rozvinutí všech možností, jež jim ona nepodařená úprava dává. Další inscenace jdou toutéž cestou. Sázejí na jisté konvence jako na záruku divácké úspěšnosti - ovšem s tím rozdílem, že především v herecké složce zatím nedovedou to, k čemu se dopracovávají libičtí - totiž realizovat v rámci dané konvence jednotlivé situace i celek literární předlohy. **Divadelní soubor Lyra z Jeseníku**, až na Ludmilu Liberdovou v roli Isabel, nedokázal najít sdělnost základní jímavé lidské noty, která je tak nezbytná pro sdělnost **Casonovy hry Stromy umírají vstoje**. Zatímco **soubor Bez záruky z Prahy** se zapletl do osidel melodramatičnosti, jíž oplývá **Bukovačanovo Luigiho srdce** a nedovedl z ní vytěžit ani smutek nad prohraným životem, ani jakýsi společenský záběr. Což jsou dvě evidentní šance, jenž tento ne příliš podařený text nabízí. **Soubor Propadlo z Plzně přijel se situační komedií Joan Shirleyové Vražda sexem**. Jenže - nepovedlo se mu převyprávět přehledně základní sled situační zápletky v jejich příčinných souvislostech - chcete-li jinak: ne vždy bylo zcela jasné kdo je kdo, proč právě do situace vstoupil a co chce - takže tím nezbudoval ani elementární základ, jejž situační komedie vyžaduje. A už zbývá jen **Dostavník z Přerova**. Divadelní soubor, jenž se po léta zabývá - mohu-li to tak říci - hudebně zábavním divadlem. Tentokrát přijel se **Šesti ženami Jindřicha VIII. Suchého a Šlitra**. Divadelně to příliš zpracováno nebylo - vlastně jenom minimálně. Takže nahlíženo takto z hlediska kompozice divadelního tvaru, se skoro nabízí pojmenování estráda - hodně zpívání, mezitím spojovací text a trochu pohybu, v jednom případě velice dobrého, takže si zasloužil potlesk.

Ale: začal-li jsem stratifikací, rozvrstveností, pak z tohoto hlediska můžete přerovské představení vzít také jako příjemný, především sluchu a konečně do jisté míry i oku lahodící večer, jako podívanou s písničkami a vtipnými větami. Což je koneckonců také jedna poloha divadla. Nemusí se nám - nebo lépe: někomu - líbit. Ale v rámci té stratifikace o ni nelze přijít. Ne proto, že se sluší, aby divadlo pěstovalo všechny druhy, žánry a styly, jež má k dispozici. Ale proto, že jako celek - rozumějme v tomto případě celek českého amatérského divadla - si tímto způsobem získává a obhajuje své místo v dnešním kulturním životě. Jestliže Divadelní Třebíč 96 - jak jsem se snažil ukázat - tuto stratifikaci do značné míry demonstrovala, tak je to - možná - pozitivnější jev, než jedna či dvě bravurní a brilantní inscenace, a už jen poušť a prázdota, šeď stereotypu.

Jan Císař

DS LYRA Jeseník / A. Casona - Stromy umírají vstoje / L. Liberdová jako Isabel
Foto: Josef Němec

Výsledková listina V. Divadelní Třebíče

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny:

Slávce Hubačíkové za roli Kuchařky Katy ve hře **F. F. Šamberka, K. Šaška a V. Senta Blázinec v prvním poschodí**

Ludmile Liberdové za roli Isabel ve hře **A. Casony Stromy umírají vstoje**

Janu Dvořákovi za roli Doktora Ragina v inscenaci **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Pavlu Peškovi za roli Pacienta Gromova v inscenaci **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Josefu Tejklovi a kolektivu souboru Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové za prostorové a výtvarné řešení inscenace **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Josefu Tejklovi za režii inscenace **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Alexandru Gregarovi za režii hry **V. K. Klicpery Weselohra na mostě**

Majce Kotisové za objevnost titulu - **J. Vrchlický: Mythus Eloa** - a jeho jevištní realizaci

Společnosti FILTRÉ Praha za svébytnou divadelní poetiku, reflektující současnost

Divadelnímu klubu Jirásek Česká Lípa za autorské komediální herectví v revizi **Gogolova Revizora**

Divadélku Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové cenu za inscenaci **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Divadelnímu klubu Jirásek Česká Lípa cenu za inscenaci hry **N. V. Gogola Revizor**

Na návrh odborné poroty jsou na 66. Jiráskův Hronov doporučeny a nominovány tyto soubory a jejich inscenace:

D o p o r u č e n í (s uvedením pořadí)

4. Společnost FILTRÉ Praha s inscenací hry **J. Macka Otázky navigace**

3. Divadélko znovu „Jen tak" Karlovy Vary s inscenací **Mythus Eloa podle J. Vrchlického**

2. Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině s inscenací hry **V. K. Klicpery Weselohra na mostě**

1. Divadelní klub Jirásek Česká Lípa s inscenací hry **N. V. Gogola Revizor**

N O M I N A C E (přímý postup na Jiráskův Hronov)

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové s inscenací hry **Pavilón č. 6 podle A. P. Čechova**

Více světla na herce

Poznámky k některým představením na 5. Divadelní Třebíči

Dvanáct soutěžních inscenací na třebíčském jevišti umožnilo autoru těchto řádků posoudit stav scénického osvětlení na amatérských jevištích. Z tohoto hlediska lze tuto součást scénického obrazu rozdělit do několika skupin. Do první z nich patřily ty, v nichž se režisér s výtvarníkem spokojili s neorganizovaným světlem, druhem „kuchyňského světla", hlavně aby bylo na scéně vidět. Sem lze zařadit Sluhu dvou pánů, v němž navíc bílá scéna odrážela světlo do hlediště, tváře herců jakoby byly tmavší. Proto měla být dekorace pojednána barevným světlem. Do jisté míry bylo podobně svíceno i představení Revizora.

Za protipól lze označit inscenaci Otázek navigace. V ní se tvůrci pokusili vytvořit scénický obraz pouze nejnutnějším křeslem, věšákem nebo praktikáblem a světelnými kužely, vymezujícími hrací prostor. Potíž však nastává, když je aranžmá rozehráto na celé ploše jeviště a tím odhalí jeho prázdnotu, nebo hraje-li se v zadním plánu, který je třeba vysvítit bočním reflektorem. Tam často jedna postava „háže stíny" na druhou.

Jistá nezkušenost se scénickým osvětlením se projevila i u těch představení, kde se inscenátoři snažili podpořit scénický obraz barvou, ovšem bez vnitřního vztahu k ději a jeho prostředí. Sem řadím mimo jiné Blázinec v prvním poschodí a Šest žen Jindřicha VIII. V tomto hudebním monotématickém leporelu se vnější efektivnost, zejména tanečních scén, snažili inscenátoři podpořit střídáním barevných světel na tanečnice, zatímco bílým „štychem" byla sledována hlavní postava. Sledování však vyžaduje bezpečnou znalost aranžmá, aby se nestávalo, že herec osvětlovači ze světla uteče. Neumělost základního nasvícení scény způsobuje, že se herci dostávají do „tmavých děr" s černými obličeji.

V Třebíči jsme viděli i inscenace, v nichž scénické světlo bylo záměrné a svou barevností mělo vytvářet nálady a iluze. Do této kategorie řadím blanenské Rozmarné léto, inscenaci, která kombinovala barevnost hrací plochy s lokálním nasvícením. Bohužel nedostatek času vyzkoušet si některé scény zavinil, že i v tomto představení byla řada světelně hluchých míst (provazochodec a lavička s diváky), kdy se jednající postavy vzájemně zastiňovaly.

Že tmy se zvolna vylupoval modrofialový scénický obraz blíže nedefinovatelného prostředí, v němž Vrchlického báseň Mythus Eloa inscenovala karlovarská Majka Kotisová. Bohužel nasměrování některých kuželů způsobilo, že v řadě důležitých scén byli jednající postavy nasvíceny „bez hlav". Ani pohyblivý světelný kužel se vždy netrefil tak, aby bylo do tváří postav dobře vidět.

Nejzajímavějším představením byla označena inscenace hradeckých Jesliček a jejich Pavilonu číslo 6. Arénový scénický prostor psychiatrické léčebny byl nasvícen modře pouze z jednoho směru a doplňován jen přidáváním či ubíráním bílého lokálního osvětlení. Do tváří jednajících postav bylo však vidět pouze z jedné strany, zatímco diváci, sedící v protilehlém prostoru, sledovali z postav pouze jejich obrysy. Proslýchá se, že při přípravě tohoto představení se projevily určité problémy, související s místní technikou. Škoda.

Druhá hradecká inscenace - Weselohra na mostě -nesla pečeť zkušeného režiséra A.Gregara, který dbal na to, aby byla arénová scéna nasvícena ze všech čtyř úhlů. Navíc volba „teplých" barevných světel podpořila scénografický záměr i komediálnost obsahu této aktovky.

Pokusil jsem se naznačit, že scénické osvětlení je nepominutelnou složkou inscenace, které je třeba věnovat stejnou pozornost, jako ostatnímu. Musí vedle scénografické funkce umožnit divákům, aby z tváří herců vyčetli jejich duševní stav. Vždyť herec je na scéně tím nejdůležitějším.

Václav Müller

Kresba R. Kubičky

DS VOJAN Libice n. C. / Šamberk, Šašek, Sent - Blázinec v prvním poschodí / H. Vondrušková jako Klára a J. Vondruška v roli sluhy Josefa *Foto: Josef Němec*

FAKTA NA OKRAJ 35.Šrámkova Písku

- přehlídky se zúčastnilo 170 mladých divadelníků
- zástupci pořadatelů (Divadlo F.Šrámka, Sdružení Tatrmani, OÚ v Písku, MěÚ v Písku, IPOS-ARTAMA) a souborů byli přijati na radnici místostarostou JUDr.Jindřichem Průšou - ten se nejen přiznal k tomu, že kdysi recitoval, ale zároveň prohlásil, že divadelníci a další umělci jsou duchovní elitou národa - město si přehlídky váží a bude ji i nadále podporovat
- víkendová akce stála 110 tis.Kč, z čehož 80 tis.Kč byl příspěvek MK ČR
- poprvé účastníci nespali na karimatkách ve škole, ale bydleli v internátu
- zahraničními hosty byl zároveň lektor i tvůrce hostujícího představení Silvester Lavrík ze Slovenska a krajanka paní Zdenka Charvátová ze Švédska
- smůlu mělo divadélko Jesličky z Hradce Králové, při jehož představení Prchlivec vyhořela světelná aparatura
- podobně jako na jiných přehlídkách, Písku se zúčastnilo několik divadelních psů, zdá se, že v Čechách se to stalo módou
- v přehlídkové brožuře zaujala omluva pořadatelů (pracoviště ARTAMA) PhDr.Janu Dvořákovi z Hradce Králové, jehož inscenace podle povídky S.Leacocka omylem vypadla ze soupisu návrhů do programu SP v bulletinu d´ARTAMAn
- pořadatele velmi překvapila skutečnost, že dva soubory VĚTRNÍK z Brandýsa nad Labem a Tajné divadlo z Prahy nevystoupí pro jiné povinnosti, jejich vedoucí přitom podepsali návrh, kde byl termín přehlídky uveden
- hluboko po uzávěrce návrhů došel návrh souboru REGINA Břeclav, který opravdu nemohl být brán v úvahu
- dobře se na přehlídce prezentoval hostující soubor francouzského gymnázia v Písku, který sklízel vavříny na festivalu středoškolských divadelních souborů v Maďarsku, jehož se zúčastnily soubory z nefrancouzsky mluvících zemí, hrající ve francouzském jazyce

LL

VŠECHNO JE JINAK (?)

Písek - město, jež rok co rok žilo náporem netradičního autorského divadla, město kde divadlo bouřilo impulsy, o kterých se Hronovu ani nesnilo, nezaměnitelné útulné městečko každodenního života okořeněného jednou za rok bandou nenapravitelných divadelníků! Po pěti letech jsem se sem vrátil a nestačil zírat. V nepotlačitelné touze finančních institucí vytvářet na dříve nejživějších místech gheta svých nabubřelých hnízd vílačila se na náměstí místo prostorné prodejny knih Československá obchodní banka, druhdy živou měšťansky solidní restauraci i plebejský bufet U koruny okupovala Česká pojišťovna a protější mléčný bar, kde se ráno setkával celý Šrámkův Písek, spolkla Česká spořitelna. Náměstí zmrtvělo. Divadlo naštěstí ne. Jedno se totiž nezměnilo: zájem mladých lidí o netradiční, či chcete-li mladé divadlo.

Na 35. Šrámkově Písku se jich mezi 24. a 26. květnem sjelo přes dvě stě s čtrnácti inscenacemi (včetně dvou hostů) - a je záhodno hned na začátku předeslat, že docela slušné úrovně. Ve třech případech šlo o práce základních uměleckých škol, v dalších třech o divadla školní. Tolik statistika.

A jak vypadá netradiční a mladé divadlo v zrcadle letošního „Písku"? Každé divadlo, ať chce nebo nechce, ať si to přiznává nebo vehementně popírá, je odrazem své doby, reaguje na ni, je jí tak či onak vyvoláno. I mladé. Zvlášť v těch bodech, kde se s tendencemi doby setkávají tendence věku jeho tvůrců. Doba, jež jako houba dychtí po všem (tak dlouho odpíraném) záhadném, mystickém, nepochopitelném, nesrozumitelném, ba iracionálním, doba, která odmítá přijímat pravidla, či, nedej bůh, dokonce zodpovědnost, doba vypjatého individualismu, se nemůže neodrazit v divadle mladých, kteří, i nebýt dobových zvláštností prožívali by svůj věk touhy po vyřešení velikých a konečných otázek bytí, touhy, jež naráží na složitost a neuchopitelnost světa, věk vzpoury, popírání i úniku. Výsledkem obojího pak je namnoze obraz světa jako absurdní, nepoznatelné, směšné či naopak tísnivé koule náhod a naschválů.

Jeden z velmi výlučných projevů tohoto úniku, v daném případě k nezávazné, nekontrolovatelné hře slov, nabízí **Dekadentní divadlo Beruška z Hranic na Moravě**. Je zbytečné pokoušet se zachytit její představení: jednak to, co lze shlédnout pod jedním a týmž titulem, je vždy něco zcela jiného, a naopak, kdo Berušku jednou viděl, ví, oč jde, i když se titul liší. Tentokrát zněl **Nenahraditelný tovar**. Takže jen pro ty, kdo Berušku neznají: je to typ divadelního bytí odvozený spíše než od Ivana Vyskočila s jeho mohutným intelektuálním zázemím od někdejší pražské Vizity, s tím, že na rozdíl od pískeckým pamětníkům známé první a nejlepší „inscenace" Srslení, v níž Vizita v rámci improvizace dokázala držet a budovat velké, souvislé, tématem svázané plochy, a to kongeniálním vyjádřením slovním i pohybovým, u Berušky jde o drobné, slovem sdělované celečky, jež pohyb jen doilustrovává. Dostaví-li se efekt „podařeného večírku", je to skvělé, ne-li, zůstává tři čtvrtě hodiny slov a devadesát procent gramatických rýmů.

V komediálně laděném **Valčíku náhody pražské ZUŠ Prosek** je nepoznatelnost a nahodilost životních kritérií přímo tématem inscenace. Ani po smrti nikdo neví, za co nám budou body přiděleny a za co strženy. Pravidla jsou nepochopitelná a když máme pocit, že je začínáme alespoň tušit, z hodiny na hodinu se mění. Pro dívku a chlapce, kteří tuto čtyřicetiminutovou inscenaci táhnou, je to obdivuhodný výkon; žel, v rolích přesahujících jejich možnosti nejen technicky (v podstatě snaha o vybudování psychorealisticky pojaté jevištní postavy), ale hlavně životními zkušenostmi.

Čechovův Prchlivec v podání královéhradeckých Jesliček je zároveň absurdním obrazem nedorozumění a neporozumění a zároveň ostrou karikaturou světa podivných „hodnot", z nichž vyrůstá téma lidské trapnosti a nedostatečnosti. Škoda, že prostor pískeckého jeviště neumožnil souboru zvládnout technické nástrahy, jež jsou u arény vždy o něco větší, a vzal mu tak potřebný klid. Zdá se, že soubor nenalezl typ herectví, který by mohl sdělovat významy textu ve zvoleném klíči a zároveň byl hercům přístupný. Celek inklinuje spíše k panoptikálním obrazům, ale na to je zde až příliš snahy o souvislé, psychologizující budování postav, pro nějž nejsou mladí herci dostatečně vybaveni.

I inscenace **Tak si trhni... opavského Tyjátru** přináší obraz absurdního, nepochopitelného světa, v němž všechno je jinak, než se zdá. Host, těšící se, jak využije pohostinství svých hostitelů, je jimi postupně devastován na oděvu, na těle i na duchu, aby se nakonec dozvěděl, že se stal obětí herců, kteří s ním jen sehráli divadlo, aby si mohli udělat čárku za další oběť. Herci jako by chtěli napodobit kdesi viděné vzory či alespoň typ divadla. Žel, ani v téhle povýtce velmi tradičně pojaté absurdní frašce však nedostačují herecké zkušenosti, a tak některá místa hraničí až s pitvořením.

Pomsta ruské siroty brněnského souboru Pro100r je čistá groteskní parodie, používající principů výrazně naddimenzované nadsázky, za vlasy přitažené doslovnosti a odkrytého divadla, jež nejlépe reprezentuje herečka ex machina, sedící nad svislou osou trojmansionové točny a zajišťující nejen všechny zvuky, ale i vše, co lítá, sype se či se naopak vznáší. Téma - krom radosti ze hry - bychom tu hledali těžko a podtitul „vizualizovaná psychologie ženy" je třeba brát, mírně řečeno, s rezervou. Ale ona radost ze hry, jež je výsměchem zavedeným kánonům a pokleslým „literárním" fabulím, je podložena nejen spoustou dobrých nápadů, ale i řadou pěkných, přesných hereckých výkonů.

Také **plzeňské Příhody Bedřicha Vávry souboru My** pracují hojně s parodií. Ve svých třech částech však přinášejí zajímavý pohled na vztah tří uměleckých médií (divadlo, rozhlas, televizní film) a publika: v prvých dvou na vztah tvůrců k dílu (parodie neumělého vnějškového ochotnictví) a vnímatelům (žánrový obrázek neosobního vztahu tvůrců rozhlasové hry, kteří ždímou z posluchačů emoce a přitom mají ke své práci vztah odcizený až k hranicím cynismu), ve třetí pak i na vztah divák - dílo (televizní diváci se stejně tupým cynismem dílo konzumují). Všechny tři epizody však bohužel působí jako neúměrně roztažené anekdoty, jejichž náboj se vyčerpá vždy během prvých pár minut. Inscenace trpí i nedotažeností významů, zejména v televizní epizodě (má televizní inscenace být obrazem smysluplného díla či pseudoproblémového, rádobyfilosofického kuchyňského realismu?).

Beatnická „vzpoura" šedesátých let byla svébytným únikem. Únikem do poetizujícího světa lásky, květin, komunit a literatury. Život podivínského knihovníka žijícího jen pro své knihy, jeho setkávání s čtenáři a autory, při nichž se život a literatura nepostřehnutelně prolínají, vyústí do milostného dobrodružství s krásnou dívkou a do následné cesty za potratem do Mexika. **Brautiganův Potrat hrají plzeňští Ludvíci** kolem, v, pod i nad jedinou skříní, jejíž bohaté využití prozrazuje loutkářské zázemí režiséra a patří ke kladům inscenace, společně se slušným herectvím. Stavba inscenace sleduje snad až příliš princip beatnické literatury plynutí a rezignuje tak na nevyhnutelné postupné budování tématu gradací a růstem, jež je v divadle jedinou zárukou permanentního tahu inscenace. Téma je rozpíjivé, nezřetelné, a jak se ukáže v nastavovaném závěru trochu nejasné i samotným tvůrcům. Přes všechny nedostatky je to však slušná inscenace. A pro Ludvíky tolik potřebné vykročení od nezávazného vtipkování k umělecké tvorbě.

Z poetické vize trochu jiného druhu vychází **hradecké Jesličky v inscenaci Svatebčané na Eifelce**. Svatebčané jako klauni, ředitel věže coby dívka sedící vysoko v provazišti a spouštějící a zase vytahující své třímetrové nohy, loutkářsky pojatý pštros, který utekl, takže z fotoaparátu teď nemůže vyletět ptáček, lovec, jenž pštrosa honí... Poetická absurdita s velkou vizuální představivostí trpí prvotním nápadem „rozdělené interpretace" (veškeré slovo říkají přes mikrofon skrytí „vypravěči"), díky níž se obraz zdá být místy jen ilustrací slova a celek působí poněkud strnule. Chybí růst, gradace, proměna prostředků, jež poznáváme velmi záhy, a pak už zbývá jen „dopovídat" příběh. Přesto jde o zajímavý pokus o svébytnou, na divadle nepříliš frekventovanou poetiku.

Bylo řečeno, že každé divadlo je jistým odrazem své doby. A je třeba dodat: také obrazem vnitřního světa tvůrců - což vystupuje do popředí zvlášť u souborů mladých. Marná sláva: patnácti, osmnáctiletí jistě reagují na svou dobu, ale snad ještě větší důležitost pro ně vždycky budou mít právě životní problémy, zájmy, bolesti, radosti a okruh zájmů specifický pro člověka, jemuž je právě oněch zmíněných patnáct či osmnáct.

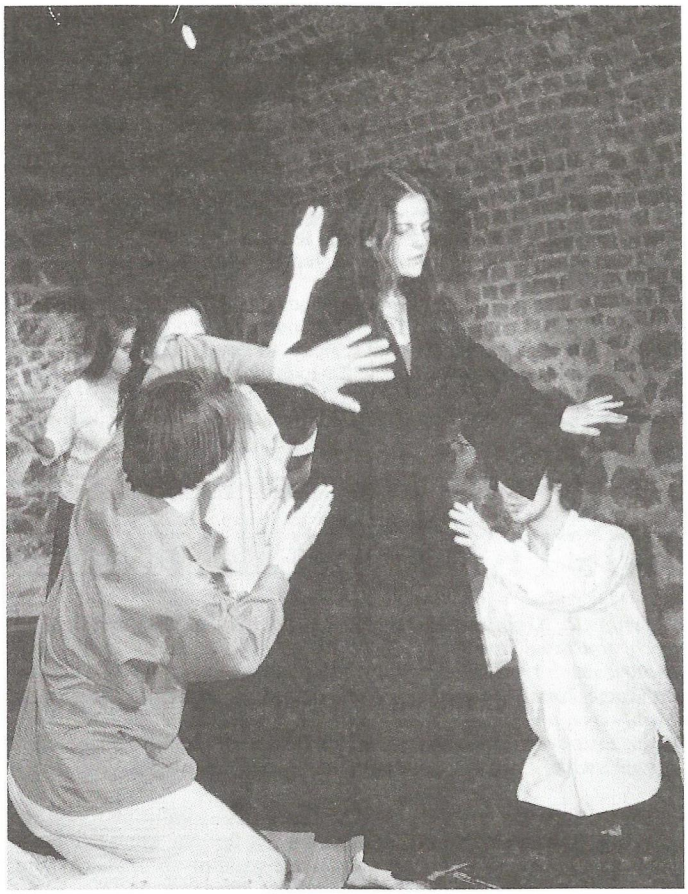
Soubor Tak trochu Bychom z Aše našel v Topolově poezii v próze takové téma svého věku, vyjádřené už titulem **K zbláznění**. Ze silně lyrické, subjektivní, těžké, až depresivní výpovědi se téma svobody vynořuje jen obtížně, neboť již tak složité, mnohovrstevnaté významy textu jsou ještě zmnožovány a překrývány významy pohybových akcí. Pohybový plán, spíš než aby pomáhal slovo pochopit, mu konkuruje. Vyznění celé inscenace nepomáhá ani od prvého do posledního okamžiku stejná, monotónní naléhavost.

Tři soubory vycházely tak či onak z folklórních zdrojů. **Pohádka Alexandra Klimenta Strom lidožrout v podání liberecké Stopy** alespoň zprostředkovaně: ve své základní pohádkové obrazivosti a syžetových postupech. Co bylo řečeno o vztahu věku tvůrců a divadelní inscenace, platí i zde výsostně. Pohádka o zemi, kde žádná dívka nechce být krásná, aby se nestala potravou stromu, jehož kořeny prorůstají všude, o společnosti, která se raději přizpůsobí ideálu ošklivosti a vydá krásu na smrt jen aby se nebezpečí nedotklo jí, se zdá být jakousi o sedm, osm let zpožděnou politickou alegorií jen do okamžiku, kdy po skácení stromu v nastálé svobodě dojde k rozepři, kdo z bratří zachránců má právo na zachráněnou dívku. Tady však děj zrazuje jak zákony pohádkové, tak principy alegorické a přichází řešení ex machina: kočár je i s dívkou rozříznut - a vzniknou dívky dvě! I v prostředcích je to inscenace jistě naivní, s prvky přílišné přímočarosti, jakoby stavěná z jednotlivých etud... Ale hezoučce naivní mládím herců, tím, s jakou upřímností, nepředstíraností a čistotou za ní stojí. Prostě inscenace z nich rostoucí.

Zpěvy sladké Francie Ty-já-tru bez názvu Praha svůj nepotlačitelný folklórní původ potlačují jednak přenesením děje na pomyslný renesanční zámek (proč zrovna lidovou poezii na zámek?), na druhé straně i tím, že ho „zesoučasňují" postavou chlapce v džínách, který do onoho „zám-

Divadélko JESLIČKY ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / A. P. Čechov - Prchlivec
Foto: Jaroslav Vlček

D-DÍLNA STUDIA DŮM Brno / P. Dombrovská - Černá panna
Foto: Archiv souboru

ku" vpadá a prožívá zde své milostné dobrodružství, zakončené vraždou manžela své vyvolené. Žel, to nejdůležitější - vztah mladých protagonistů jak k folklórním písním, tak k jejich tématu lásky - chybí. Důkladně kostýmovaní herci hrají vnější tvar postav mimo sebe. Chybí vlastní osobnost tvůrců, místo níž nastupuje všeobecné poetično, všeobecné veselí, všeobecné dramatično. Z lehkých, hravých kostek Zpěvů sladké Francie se tu chce postavit psychologickou interpretací podložený dramatický oblouk.

Brněnské Studio Dům se folklórními zdroji zabývá koncepčně a dlouhodobě (Svatby, Svatbičky). Jeho D-Dílna přinesla tentokrát inscenaci Pavly Dombrovské Černá panna, jež se stala vyvrcholením přehlídky. Baladická folklórní látka o černé panně, představující temné tužby a síly v člověku, které nás svádí a dokáží proměnit srdce v kámen a proti nimž je jediná obrana ve věrnosti a čisté lásce, je zpracována ve výrazné rytmické i pohybové stylizaci, souznějící s poetikou užitých lidových písní a hudby. Přesná úsporná práce s výtvarným znakem kostýmu, rekvizity i světla dobrý výsledek jen umocňuje. Sešlo se tu to, co od Studia Dům již známe - režijní nápaditost, technické vybavení herců po stránce pohybové a hudební - a něco navíc: pokora k sobě, k tématu, k prostředkům a budovanému tvaru. Vznikla syntéza tvůrců a jejich díla. Poselství o věčnosti boje dobra a zla v člověku: o tom, že v tom nejzákladnějším, nejhlubším v člověku nic není jinak. A že stojí za to nevzdávat se.

A to je určitě ten nejlepší závěr, za nímž už jen pár poznámek.

Součástí přehlídky byli i dva hosté. **Domácí Francouzské gymnázium svou inscenací Rhizome** uvedenou ve francouzštině ukázalo, že i školské divadlo může mít vyšší než jen naučné ambice, **Alenka pred zrkadlom slovenského Polienka z Bánovců nad Bebravou** pak ve výpovědi o snech, trápeních a touhách dospívající dívky nabídla poetickou feerii, v níž se vyvažuje něžná křehkost, silný erotický náboj a smysl pro humor a sebeironii.

Užitečnou součástí přehlídky byly i hojně navštěvované diskuse o představeních.

Škoda jen, že město zůstává - i divácky - zcela stranou; setkání s místostarostou je nicméně příslibem, že Písek začne brát svou přehlídku za svou opravdu.

A úplně nakonec poznámka dílčí, leč podstatná: Je paradoxní, že na Šrámkově Písku chybí právě pro tenhle druh divadla specifický netradiční prostor, umožňující vybudovat arénové či jiné nefrontální uspořádání vztahu mezi divákem a jevištním dějem.

Luděk Richter

AMATÉRSKÉ DIVADLO JE ZDATNÉ NEJEN UMĚLECKY, ALE I ORGANIZAČNĚ,

tvrdí Silvester Lavrík

Ve slovenských Bánovcích nad Bebravou působí několik divadelních souborů různých jmen. Na loňském Jiráskově Hronově jsme viděli Pokútne divadlo s inscenací V nebi sa čúra stojačky, na letošním Šrámkově Písku soubor Polienko s inscenací Alenka pred zrkadlom (na Hviezdoslavův Kubín bánovští přivezli divadlo poezie..atd, atd). Jedno mají všechny tyto bánovské soubory společné: Silvestra Lavríka, dvaatřicetiletého učitele ZUŠ, který je jejich autorem, výtvarníkem a režisérem.

Alenka pred zrkadlom je poetickým, vtipným a - ač to zní téměř neuvěřitelně - nesentimentálním obrazem vnitřního světa dospívající dívky. Na Šrámkově Písku patřila k představením s nejpůsobivější atmosférou. Prozraďte něco o vzniku této inscenace.

Vznikla velmi účelově před půldruhým rokem. Hlavní představitelka Alena Bieliková tehdy byla v „zušce" vyspělostí tak trochu mezi dvěma ročníky a já jsem si nevěděl rady, jak ji zařadit do práce. Přitom byla šikovná a měla enormní chuť hrát. Tak jsem se pokusil pro ni napsat text, který by vyhovoval jejímu naturelu i momentálnímu rozpoložení. (Teď k němu dokončuju chlapecký protipól, hru pro jednoho herce, která se jmenuje Zabudnutý.) „Alenka" se poprvé představila na přehlídce Divadlo deťom v Čadci, odkud postoupila na Scénickou žatvu do Martina a pak byla pozvána na SP. Mezitím se hrála asi 10 - 12x. I když Alena mezitím vyspěla, stále ji hraje velice dobře. Doufám, že obstojí i na přehlídce profesionálního divadla jednoho herce Sám na javisku v Trenčíně, kam jsme dostali pozvání.

Věnujete se všem druhům divadla, jaké máte nejraději?

Vzrušuje mne totální divadlo s dominantní výtvarnou složkou a živou hudbou na jevišti. Stejně tak nepodceňuji slovo, metaforu, ale i situaci, láká mne divadlo žánrově synkretické. Líbí se mi a zcela souhlasím s tím, co - domnívám se, že srozumitelným - dialektem říká Ján Klimáček, že divadlo „by malo byť smrťá - žiťá". Tedy naplno.

Loni jste byl na Jiráskově Hronově, poté jste působil jako lektor na šumperské divadelní dílně, letos jste na Šrámkově Písku, jezdíte i na další setkání českých divadel. Jak se vám na základě této zkušenosti jeví porovnání českého a slovenského amatérského divadla?

V principu nevidím výrazné rozdíly. Možná, bych řekl, když si to sesumarizuji, že české divadlo klade větší důraz na herectví, formální experimenty jsou tu méně početné. Tvorba českých souborů se mi zdá kontinuálnější. Ve slovenském amatérském divadle se zřetelněji vyměnily generace, což přináší neukotvené tvary. Je ale pozoruhodné, že jedno mají společné: i když neexistují žádná omezení žánrová ani literární, okruh námětů a témat je poměrně úzký.

Jak vypadají kontakty slovenského amatérského divadla se zahraničím?

Po oficiální linii Národného osvetového centra a Zväzu divadelních ochotníkov slovenských jsou poměrně skromné. Ale významně se rozrostla tendence pořádat neoficiální přehlídky, na něž jsou zvány spřátelené soubory z blízkého zahraničí. Dokazuje to nejen uměleckou, ale i organizační životaschopnost a zdatnost amatérského divadla.

A jak vidíte vztahy slovenského a českého divadla?

V Čechách jsem zaregistroval víc akcí, které cílevědomě kontaktují českou a slovenskou kulturu. Soudím podle osobní zkušenosti. Před týdnem jsme se vrátili z malé přehlídky v Moravské Třebové, byli jsme v Českém Těšíně, po Šrámkově Písku se chystáme do Prostějova. Divadelníci tak z vlastního rozhodnutí překonávají oficiální izolacionismus mezi našimi státy i kulturami, ale nemyslím si, že jde o dostačující kontakty.

Ptala se Vítězslava Šrámková

DS STOPA PG Liberec / A. Kliment - Strom lidožrout *Foto: M. Tallerová*

AMATÉRSKÉ DIVADLO JE VZÁCNÉ LIDSKÉ SPOLEČENSTVÍ

Paní Zdenka Charvátová je vzděláním dramaturg (prof.Císař byl jejím pedagogem). V 60. letech působila v Pardubicích, kde tehdy pracoval i Václav Muller a v sousedním Hradci Králové byla dramaturgyní Jarmila Černíková-Drobná. Na začátku sovětské okupace emigrovala. Nějakou dobu byla v Anglii a více než dvacet let žije ve Švédsku. V současné době pracuje na lidové univerzitě ve Stockholmu. Vloni s přáteli z Brna se náhodou dostala na Divadelní Třebíč. Zaujala ji svou úrovní natolik, že se letos rozhodla přijet znovu a přesvědčit se, zda se jí to pouze nezdálo. Absolvovala tedy Třebíč, a protože toho ještě neměla dost, přijela i na Šrámkův Písek. Těsně před koncem této přehlídky jsem se jí zeptala na to, **co soudí o českém amatérském divadle.**

„Já nevím, zda mám právo soudit stav amatérského divadla. Vždyť Třebíč byla mým prvním setkáním", řekla paní Charvátová skromně na začátku rozhovoru.

„Mě zejména vzrušuje fakt, že se v amatérském divadle scházejí lidé se stejnými názory, neboť chtějí něco společně vyjádřit a sdělit divákovi. Já mám pocit, že to divák, ať už vědomě či podvědomě vnímá. Děje se tu jakási výměna ideí, pocitů, potřeb. Myslím, že tady vzniká společenství."

Ano, amatérské divadlo je skutečně společenství sui genezis, jehož společným znakem je potřeba setkávat se, sdělovat prostřednictvím divadla, ale i prostě být spolu...

To já pokládám za velmi důležité, neboť v dnešním světě se lidé moc nestýkají, ať fyzicky nebo duševně. V duchovní rovině jsou dnes mezi lidmi nepřekonatelné propasti.

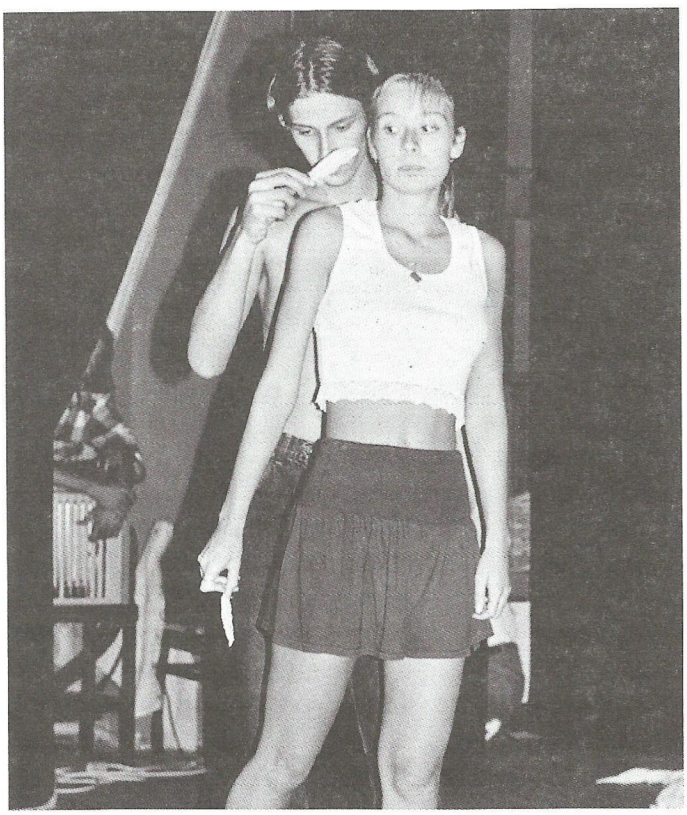
Znakem divadla je kolektivní práce. Umíte si představit computerové divadlo, kdy tvůrci i jejich diváci jsou propojeni nějakými vlnami a nevidí jeden druhého?

Já vím, že computerové divadlo existuje. Je to pouze technická záležitost, která s duchovní podstatou člověka nemá nic společného. Může to být technicky dokonalé, ale neosloví mne to, nic mi to lidsky nedá.

Domníváte se tedy, že divadlo jako výpověď o světě sdělovaná divákovi přes rampu, je charakteristickým rysem českého amatérského divadla. Tak jste to viděla loni v Třebíči, letos v Třebíči a v Písku?

Tím rysem je utváření lidského společenství. To je dnes velmi vzácné.

Co Vás zaujalo v Třebíči, co v Písku a proč?

DS POLIENKO Bánovce nad Bebravou / S. Lavrik - Alenka pred zrkadlom *Foto: Archiv souboru*

Oslovily mě především inscenace, kde je cítit člověčina, kde střet lidských pocitů, myšlenek, lidského bytí je nejsilnější. Je mi blízká dramatika Čechova, Gogola, která se mě lidsky dotýká. V Třebíči na mě nejvíce zapůsobil Pavilon č. 6, který nakonec přehlídku vyhrál. Mám radost, že to nebyl zážitek pouze pro mne. Na Písku oceňuji nejvíce skutečnost, že se zde sešli lidé tak mladí, tak zapálení. Jásám nad tím, že další generace není pro divadlo ztracena. Věřím, že si tito mladí lidé své lidství nenechají vzít, že se ho nezřeknou pro peníze nebo pro to, aby byli úředníky v Bruselu. A že jim je nevezme ani technika, ani nesmysly, které celosvětově vymýšlejí mocní. Jsou pro mě nadějí, že se v této zemi bude žít lidsky, že tu bude legrace.

Takže amatérské divadlo není jenom soukromým koníčkem, který společnost nemusí zajímat?

Člověk je svým založením bytost společenská. Sdružování lidí je společenskou potřebou. A v amatérském divadle jde o to, že pracujeme společně a máme šanci se střetávat fyzicky, i v myšlenkové rovině. Toto společenství přitom nezávisí na jedné hvězdě jako fotbal.

Děkuji za rozhovor a nashledanou třeba v příštím roce opět v Třebíči.

Připravila Lenka Lázňovská

LOUTKÁŘSKÉ LETNICE

vyhlásila Skupina amatérských loutkářů SČDO (v jejich po létech obnovené podobě) jako bienale. Jako setkání loutkových souborů všech typů z celé republiky se letos v čelákovickém kulturním domě konaly podruhé. Ve dvoudenním rozsahu 24. - 26.5. obsáhly osm představení a dvě večerní seminární setkání. Soubory - jeden z nich reprezentoval obnovenou činnost loutkářů sokolských - vtipně uváděl Emil Havlík, semináře vedl Jiří Davídek.

Většina představení byla šťastně založena na kvalitním textu, ale nechyběla ani omylně volená předloha nebo úprava, které nedávaly naději na výrazný dramatický příběh a divadelní obraz. S různým štěstím řešily soubory zvukovou stránku představení (playback, slovní akci na mikrofon, hudební doprovod nebo nahrávku ke zpěvu nebo k akci), leckdy vtipně, někdy s menší fantazií řešily problém vedení loutky. Vesměs projevily nápaditost ve výtvarném vypracování svých přestavení. Viděli jsme loutky nejrůznějšího typu i pojednání, vesměs výrazné a funkčně vybavené pro svou akci. Základní konstrukce i dekorace dávaly dobrou šanci pro realizaci hry. Škoda, že některá představení jakoby výtvarnou stránkou vyčerpala všechny své síly a vlastní provedení uskutečnila s nedostatkem nápadů, v mdlém stereotypu. A zejména bez **temperamentu**, který k loutkovému divadlu - ostatně, k divadlu vůbec - nezbytně patří.

Na přehlídce zazářily dva soubory třebíčské, oba s předlohami dr. M. Blahy (Drak Kabrňák a Perníková chaloupka). Zaujaly spádem vystoupení, hereckou vervou, nepřeberností nápadů a vzácným smyslem pro humor. Strhly pozornost do té míry a s takovou intenzitou, že bylo lehko v poutavém představení přehlédnout to či ono přešlápnutí nebo nedotažení, jichž ostatně bylo pramálo. Právě tato dvě představení podtrhla jeden nápadný rys, opakující se v přehlídkovém defilé: nedostatek důsledného režijního vedení, ba i režijní koncepce samé. I soubory, které projevily smysl pro osobitost předlohy, příběhu i vlastního uchopení, zůstaly často v půli cesty: jakoby se bály dotáhnout gesto, zvýraznit intonaci, prosadit pointu. Tím spíš vzbuzovala lítost malá účast na seminářích, určených režijní problematice. Že přítomné i nepřítomné soubory nedelegovaly na semináře své členy a nepřeplnily jimi připravenou klubovnu do posledního místa, bylo ke škodě jich samých.

SAL SČDO ve spolupráci s čelákovickým muzeem připravilo i výstavku rodinných loutkových divadélek, Štapferovým počínaje, a jejich loutek. Po létech nezájmu o rodinné tvoření to byla výstava objevná a v tom smyslu i podnětná.

Loutkářské letnice byly příležitostí k předání čestných uznání Matěje Kopeckého za zásluhy o české loutkářství. Získaly je tři kolektivy v ocenění 65 až 75 let činnosti: soubor z Humpolce, ze Smiřic a sokolský ze Sušice. A také čtyři bardi loutkářské tvorby: vedoucí Maňáskové scény MKS v Třebíči Mudr.Miloš Blaha, předseda loutkářské komise ČOS Emil Havlík, vedoucí humpoleckého souboru Vlastimil Hůla a předseda Rady SAL SČDO Miroslav Ryšavý. Na čestné uznání - vzdor leckterému nedostatku - vlastně aspirovalo v Čelákovicích samo **loutkové divadlo.**

jh

Zpráva o jaru v Českých Budějovicích

Jihočeský kraj byl vždy bohatý na interprety uměleckého slova. Po několika letech, kdy se pořádání regionálního kola ujal Kulturní klub města Písku a pomohl překlenout „léta hladová" se jihočeští recitátoři vrátili do Českých Budějovic.

Základní umělecká škola v klášteře Piaristů vytváří už svoji architekturou zajímavé a inspirující prostředí. Přidáme-li k němu tvůrčí osobnost, jakou je Jaroslava Krčková, můžeme zaručit recitátorům příjemnou a tvůrčí atmosféru pro jejich vystoupení.

Na setkání přijelo 22 recitátorů a dva soubory, které přivítala zástupkyně Městského úřadu v Českých Budějovicích s kyticí, což se na regionálních kolech nestává. Ba ani to, aby pro všechny účinkující byla připravena barevná vajíčka polepená Skácelovými texty, obrázky a diplomy vytvořenými recitátory.

Ale již k přehlídce samé. Vystoupit první je vždycky obtížné. I na to pořadatelé mysleli. Humorný text v bezprostřední interpretaci mladšího kolegy byl odměněn potleskem a salvou uvolňujícího smíchu. Nejmladší účastníci regionálního kola v kategorii do 17-ti let se představili v pestrém výběru textových předloh svědčících o tom, že jejich volba nebyla náhodná. Ze známých autorů jako je L. Aškenazy si M. Česarová vybrala text málo interpretovaný O metodě přesvědčovací. Ani Poeův Červ dobyvatel, či Město v moři neslýcháme často. A. D. Gilmoura (Staré unavené slunce) či Ignota (Pták) mnozí z nás ani neobjevili. Nechyběl však oblíbený Jan Skácel (Lom), či Ivan Wernisch a Alois Mikulka. Jak byl rozličný výběr, tak i interpretace byla rozličná. Vedle koncepčně promyšlených vystoupení, která v napětí spěla k pointě a byla právem oceněna, se jiná zastavovala a vykreslovala jednotlivé detaily až se v nich utopil smysl celého textu. Tímto nedostatkem trpí již druhý rok mnoho recitačních vystoupení. Jakoby šlo o epidemii. Přes všechny výtky byla úroveň recitačních výkonů na lepší úrovni nežli v ostatních regionech, a to především zvládnutím textové předlohy v analýze. Problém byl více v přenosu k posluchači, t.j. přenosu všeho, co recitátoři o textu vědí. Ocenění recitátoři, všichni ze ZUŠ České Budějovice, jsou plně oprávněni k účasti na Wolkrově Prostějově. Loňský laureát WP Jakub Doubrava je inspirující v osobitém přístupu k Malé noční hudbě J. Kainara a soustředěný ve sdělení Wernischova textu V zámeckém parku. Viktor Dvořák ve Skácelově Lomu vytvořil atmosféru, pocit strachu i úlevu v pointě. V Updikovi se zbytečně ukáznil. Jaroslava Masopustová velmi dobře uchopila poetiku Aloise Mikulky ve vyprávění O Slepičkovi a Kohoutce.

Druhá, méně početná kategorie (7 recitátorek) se ve výběru textů vyrovnala kategorii mladších, ale v interpretaci zůstala pozadu. Problémy byly již ve výkladu a uchopení textu, což interpretky nezřídka nahrazovaly vnějšími efekty. Tři recitátorky, které nezvolily text jen na základě pocitu, ale připravily si jeho koncepci, byly oceněny. Kateřina Koželuhová především za Hrabětovu Půlnoční mši v dešti, Kristýna Chalupská za Smetanovo kvarteto Z mého života a Petra Nenadálová za nesnadnou interpretaci lidové slovesnosti i Lásku E. B. Browningové.

V recitačním kolektivu ZUŠ České Budějovice vystoupili ocenění sólisté v nesnadném textu Karla Šiktance Pámbu neumřel aneb tanec smrti. Na malé ploše 15 minutového pořadu dokázali jednoduchými prostředky vytvořit poetický obraz plný dynamiky a napětí. Soubor byl navržen na WP '96. Všichni ocenění si odnesli předměty z hrdějovické keramiky a obrázky od Petry Nenadálové.

České Budějovice se rozhodly pro založení nové tradice v setkávání jihočeských recitátorů.

Jana Štefánková

Renesance života s poezií?

Klub přátel poezie zašel na úbytě, řada knihkupců se bojí poezii objednávat, že by se neprodala, říká se, že zájem o ni všeobecně opadl. Důvodem je však spíše současná cenová hladina knih. Lákavé novinky jsou pro řadu z nás nedostupné. O tom, že zájem o poezii prožívá dnes spíše renesanci, svědčilo i regionální předkolo festivalu poezie Wolkrův Prostějov, zajišťované tradičně Kulturním střediskem Esprit v Plzni. V době, kdy češtináři či ředitelé škol nemohou očekávat za účast svých svěřenců kýženou čárku, kdy účastníci soutěže nemohou na uměleckém přednesu nějak profitovat, je zřejmé, že pro více než stovku účinkujících, včetně členů divadel poezie (což je ta pověstná špička ledovce západočeského regionu), se stala poezie a její přednes vnitřní potřebou.

Plzeňský dům U Trnků a divadélko Dialog byly po celou jednu mrazivou sobotu (24.2.) naplněny atmosférou přátelské sounáležitosti a především duchem uvolněné tvořivosti. V kategorii divadel poezie soutěžilo 8 kolektivů. Soubor Hop-Hop 1. ZUŠ z Ostrova uvedl pásmo K tobě mé srdce vzdychá, aneb Tiché hemžení II., které z lidové poezie sestavila I. Konývková. Kultivované představení zatím postrádá žádoucí dynamiku, vše jaksi plyne v jedné tónině až osudového sdělování. Díky nápadité práci s rekvizitou i promyšlenému pohybu na scéně a hezké hudbě P. Mareše se však na toto vystoupení s potěšením dívalo. Studenti gymnázia J. Vrchlického z Klatov přijeli s volnou dramatizací apokryfů K. Čapka do Plzně víceméně na zkušenou. Inscenací na motivy J. Préverta Ostrov na koni se představil soubor Louže 3. ZUŠ v Plzni. Volná dramatizace dvou pohádek v režii D. Jandové zatím neměla žádoucí rytmus a pointování, ač svojí hravostí zaujala. Výsledný tvar je dost vzdálen poetice původní textové předlohy. Trefou do černého však tentokráte bezpochyby byla další dramatizace D. Jandové, a to povídky J. Pelce Máš mne rád nastudovaná se souborem Kapka. Do detailu propracované a zvládnuté postavy E. Waskovou a R. Elhotou sugestivně sdělovaly (většinou v naprosté tmě jen s osvitem plamínků cigaret) banální a přesto tragický milenecký vztah dnešní doby, končící zbytečnou smrtí bez katarze. Dramatická miniatura by se spíše hodila na přehlídku netradičního divadla, kam se ale soubor z nepochopitelných důvodů nepřihlásil. Soubor Bychom gymnázia z Aše nechal diváky nahlédnout do studijního procesu pořadu K zbláznění z tvorby Jáchyma Topola. Nedostižnou metou mnoha autorů vždy bylo, aby se jejich díla šířila jako lidová píseň a nebo anekdota. Málokomu se to podařilo tak, jako francouzským autorům tzv. galantní poezie, které s vkusem, espritem a noblesou převedli do scénické podoby J. Hlobil a manželé Gruberovi z plzeňského divadla Dominik. Rozverné představení je v pěveckých číslech traktované až s profesionální jistotou. A na závěr zmínka o dvou postupujících inscenacích karlovarské provenience. Divadelní spolek buď Anebo vedený V. Zedníkovou přivezl inscenaci Jedna v šatech, druhá nahá z poezie Diany di Prima. Po 40 letech radostného budování socialismu a 6 letech radostného budování kapitalismu duše posluchačů vzácně rezonovaly s výpovědí současné americké básnířky, hrané na struně zoufalství a nekonečného trápení. Souboru se podařilo odkrýt měco z toho, co je v každém z nás zasuto. Divadélko znovu Jen tak se představilo dramaturgickým činem, ztvárněním raného filozofického dramatu J. Vrchlického Mythus Eloa. A inscenace v režii M. Kotisové rovněž rezonuje, tentokráte pro změnu se znovuoživeným duchovním hledáním části mládeže v současné době. Interpretace je zdařilá jak v sólových výkonech, tak v uplatnění sborové recitace. Zastánci různých myšlenkových proudů si zábavně protiřečí, rozhřešení však přichází až s láskou.

I soutěž jednotlivců ve třech kategoriích nevznesla žádné pochyby o smyslu života ozvláštněném poezií. Nezbývá než alespoň vyjmenovat laureáty soutěže, kteří budou západočeský region v Prostějově reprezentovat - J. Anderle, M. Čekanová, M. Cvancigerová, E. Wasková, H. Koutová a H. Máchová.

Vladimír Gardavský

Vzácná jako orchidej

Umělecký přednes jako každý umělecký obor potřebuje poučenou a zodpovědnou přípravu. Už už jsme se v minulých letech domnívali, zvláště pokud jsme uvažovali o úrovni národní přehlídky Wolkrova Prostějova, že přednes překonal období krize, ale zdá se, že situace není tak jednoduchá. Zájem -náctiletých o poezii a ještě více o přednes je květinka přece jen výlučná, choulostivá a vzácná skoro jako orchidej. Nepotřebuje skleník, naopak. Potřebuje ale pěstovat. Ti, kdo ji v Čechách tradičně pěstovali, byli češtináři zvláště na gymnáziích a později k nim přibyli učitelé ZUŠ. Leč zdá se, že z českých luhů a hájů pedagogové, kteří uměli své žáky získat pro poezii, uměli je prostřednictvím přípravy na přednes učit hlubšímu porozumění literatuře, téměř vymizeli.

Ve východních Čechách je okolo padesáti základních uměleckých škol, z toho víc než polovina s literárně dramatickým oborem. Jednou

z nich je ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové, která na svém pracovišti - v divadélku Jesličky už několik let hostí regionální přehlídku uměleckého přednesu a divadel poezie, organizovanou hradeckým Střediskem amatérské kultury Impuls. V letošním roce se jí účastnilo 35 recitátorů a 3 z 5 přihlášených kolektivů. Je to téměř o polovinu méně než v předchozích letech. A tak si říkám: vědí školy o okresní a regionální přehlídce a dozvědí se to i jejich žáci? Pobídnou je učitelé, aby se o účast zajímali? Co udělat pro rozšíření tohoto tradičního českého oboru, který tak významně rozvíjí schopnost vnímat umělecké dílo? Stále se domnívám, že klíč k řešení problémů je v rukou pedagogů. A myslím, že to výsledky letošní přehlídky dokládají zcela jasně.

Z 35 sólistů postupuje na Wolkrův Prostějov 6 oceněných ve třech věkových kategoriích, navíc je navržen k postupu jeden loňský laureát, který letos získal pouze čestné uznání, jichž bylo uděleno také šest. **Východočeská účast v Prostějově bude vypadat jako školní výlet hradeckých Jesliček. Ze všech udělených cen a čestných uznání pouze dvě uznání si odvezli recitátoři odjinud.**

Mohu potvrdit, že porota nebyla podplacená, ani zaujatá, většina jejích členů nebyla z Hradce a neměla žádný důvod fandit domácím, krom jediného - oceňovala výkony osobité, jimiž recitátor dokázal vyjádřit své hodnotící stanovisko k předloze a vyjádřit styl autora. Jiné souvislosti nebrala v úvahu. (Sama jsem si uvedené „poměry sil" přesně uvědomila a spočítala až při přípravě tohoto článku.) Výsledky soutěže o postup na WP prostě ukázaly, že pedagogové Jesliček jsou tvůrčí osobnosti zaujaté pro svou práci. Nebojí se konkurence při zveřejňování jejích výsledků, ani kritického hodnocení. Vědí, že obojí může být dobrou školou pro ně i jejich svěřence. I když ani oni nemusí být vždycky „jedničky". Například lonští laureáti WP letos v regionu získali „pouze" čestné uznání. **Zdeněk Tesař** z I. kat. sice zaujal sugestivitou přednesu úryvku z Jeffersovy Pastýřky putující k dubnu, ale výhrady byly k úpravě předlohy, a **Karolína Rottová** o kategorii výš uspěla spíše s přednesem druhého textu - Kästnerův Chór stenotypistek provázela vtipnou, stylizovanou akcí. Z I. kateg. na WP postupuje **Monika Kovářová,** která v tak rozdílných textech, jako je Haškova próza O neslušném ježkovi a Wernischova báseň Dobrá rada projevila velký smysl pro gradaci a pointování předlohy, a **Michal Klokočník,** jenž zaujal smyslem pro rozvíjení obrazu při přednesu textu Ivana Vyskočila Jak a kudy do krajiny snů. Ve druhé kategorii patřil výkon **Dominiky Špalkové** v úryvku z Krylova Z Písně písní mezi nejsilnější zážitky přehlídky. Pro druhé kolo zvolila Apollinairovu Bajku, kterou interpretovala v záměrném, výtvarně pojatém kostýmu s bohatým, stylizovaným pohybovým řešením, které bylo výraznější než jemná poetika textu. Vedle ní z této kategorie postupuje **Jitka Nerudová** s velice dobře vystavěným přednesem prózy Fr. Kafky Před zákonem a recitací nonsensové Wernischovy básně Jdi dál, v níž stylizací projevu i gestem významně umocnila absurdní humor textu. Podivuhodně lidsky i přednašečsky v posledních letech vyzrál **Zdeněk Vrága,** vítěz třetí kategorie. Vystoupil s úryvkem z Halase Já se tam vrátím, který interpretoval jako litanický hymnus, a velmi dobře dramaturgicky vystavěnou a přednašečsky naplněnou montáží z Gogolova Bláznova deníku. Kromě něj se v této kategorii na WP představí **Marie Krátká** se Škvoreckého Rebekou, jíž pro tentokrát zůstala ještě mnohé dlužna, a s žertovným Komendovým textem Zmýlená neplatí, který má vystavěný s přesnými konturami.

Divadélko Jesličky má několik tvůrčích skupin. Jedna z nich - ... a jiní čtvernožci ... vedená Janem Dvořákem, tvůrcem mnoha literárních a autorských kabaretů, byla k postupu navržena se scénickou montáží textů Jana Vodňanského „Co chtít od života...". Režisér a soubor v ní po svém domýšlejí a dotvářejí akcí a hrou na scéně smysl a vtip textů. V Prostějově nezpůsobí převrat ve scénování poezie, ale rozhodně potěší.

Takže na závěr popřejme „dětem" z hradeckých Jesliček, ať jim vystoupení na WP vyjdou a ať se jim ve východních Čechách vynoří nečekaná konkurence.

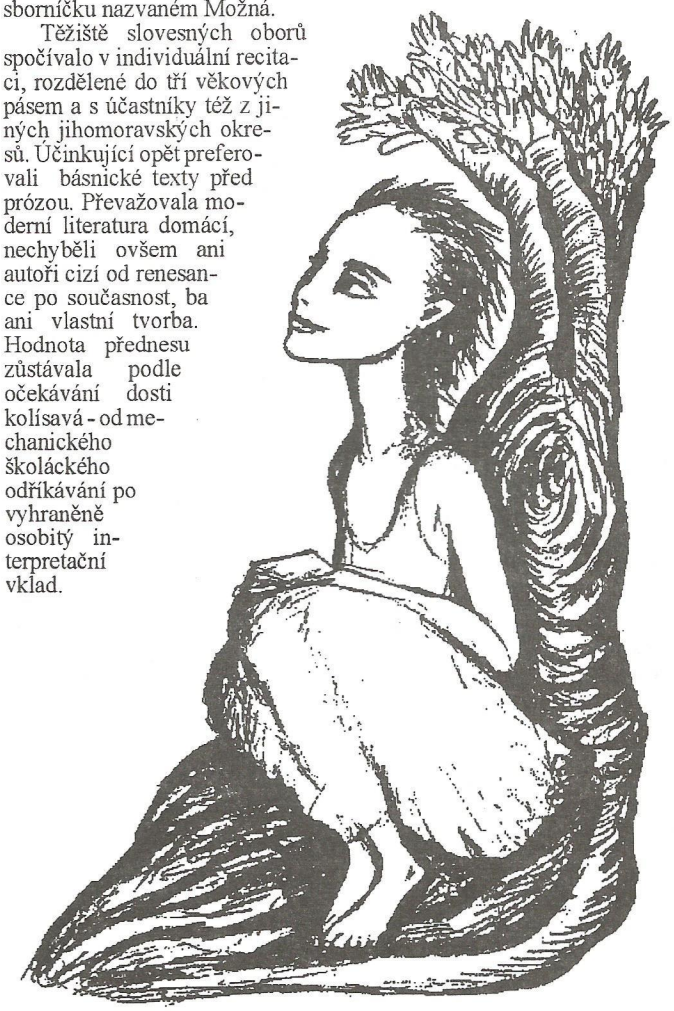
Vítězslava Šrámková

„Brněnské kolo" opět bez překvapení

Již 19. ročník Brněnského kola uspořádalo letos zjara Kulturní a informační centrum. V jeho počátcích se jednalo o mnohaoborovou učňovskou soutěž, ale nyní je už šest let přístupna veškeré mládeži ve věku 14 - 20 roků. Zatímco v oblasti hudební (hra na nástroje, zpěv lidových, umělých a populárních písní sólově a sborově), výtvarné (malba, kresba, grafika, kombinované techniky, textilní tvorba, fotografie) a vlastní literární tvorby jde o záležitost nepostupovou, v uměleckém přednesu (individuální i kolektivní recitace, malé jevištní formy) vhodně supluje základní kolo národní přehlídky Wolkrův Prostějov. Letos se Brněnského kola zúčastnili 273 soutěžící ze třiceti různých škol, přičemž počet hodnocených prací vzrostl v některých kategoriích až na dvojnásobek a také úroveň předložených prací byla vyšší.

V literární části slovesných oborů porota rovněž zaznamenala kvantitativní růst prací, a to zejména v publicistických žánrech. Naději do budoucna vzbudil poměrně nízký věk většiny nováčků. Absolutním vítězem se stal šestnáctiletý Ondřej Daniel z tišnovského gymnázia s překvapivě vyzrálými a vtipnými povídkami. Výběr oceněných literárních a výtvarných pokusů pohotově vyšel nákladem 200 výtisků ve sborníčku nazvaném Možná.

Těžiště slovesných oborů spočívalo v individuální recitaci, rozdělené do tří věkových pásem a s účastníky též z jiných jihomoravských okresů. Účinkující opět preferovali básnické texty před prózou. Převažovala moderní literatura domácí, nechyběli ovšem ani autoři cizí od renesance po současnost, ba ani vlastní tvorba. Hodnota přednesu zůstávala podle očekávání dosti kolísavá - od mechanického školáckého odříkávání po vyhraněně osobitý interpretační vklad.

V juniorské kategorii (do 17 let) ocenila odborná porota nejvýše Brňanku Věru Kernovou (Klasické gymnázium Plovdivská) s bajkou I.A.Krylova Damiánova polévka před Vlastimilem Játim (SOU Diváky) s verši Ch.Bukowského Teď. Mezi nejmladšími interprety próz se probojovali do regionálního kola Markéta Brustlová z Klasického gymnázia Plovdivská (J.Suchý: Střela), Renata Vrbová ze Střední školy informačních a knihovnických služeb Brno (H.Franková: Dáma se nikdy nevyptává) a tišnovská gymnazistka Alena Cecavová (Z. Salivarová: Honzlová).

V kategorii II. (17 - 20 let) nebylo z oblasti poezie I.místo uděleno, jako druhá tedy skončila Andrea Jochmanová ze SŠIKS Brno se Schillerovou Rukavičkou před Evou Pavlíčkovou ze ZUŠ Palackého ulice (M. Fucimanová: Abelovy děti). Obdobná byla situace v přednesu prózy, kde se jako druhá umístila Jana Jarošová z brněnské SŠIKS (E. Kishon: Zašifrováno).

Už druhým rokem skončila zklamáním soutěž divadelních a recitačních kolektivů, která dříve přinášela nejeden zajímavý pokus. Skupiny se představily nakonec tři. Dvě krátká vystoupení nabídli učni SOU spojů z Čichnovy ulice. Eva Iránková a Iva Petrů si vybraly úryvek z Dášenky K.Čapka, ale s plyšovým pejskem vhodně pracovat nedokázaly. Kolektivní etuda Konkurs jen útržkovitě předvedla několik typů účastnic připravujících se na divadelní akci, která se nakonec nekonala. Zjevně největší ambice měl půlhodinový pořad „Ma Bro" (Moje země) studentů 2. ročníku Moravského gymnázia Brno, vedených dr.Miroslavou Novotnou. Na motivy knihy F.Kožíka Bretagne, dcera oceánu a podle písňových textů tamního zpěváka P.Ewena pokusila se režírující scenáristka vytvořit jakousi námořnickou a rybářskou baladu s přesahy do starokeltské mýtotvorné tradice; soubor však jen obtížně překonával interpretační statičnost a celkovou akademickou odtažitost divácky málo kontaktního projektu.

Vít Závodský

TLESKALO SE HLAVNĚ ALENCE

Jako každého jara uspořádalo i letos Kulturní a informační centrum Brno jihomoravské regionální kolo Wolkrova Prostějova. Pětičlenná odborná porota pod vedením dr.Ivana Němce posuzovala výkony necelých tří desítek sólových recitátorů z řady okresů a poté představení trojice souborů, přičemž všechna vystoupení s účinkujícími zevrubně rozebrala.

V početněji zastoupené I. kategorii (14 - 17 let) porota jakožto zřetelný znak zaznamenala upřímnost a otevřenost interpretačního přístupu. Laureáty kola s postupem do prostějovského finále se stali **Pavel Nepustil z Nového Města na Moravě** (I. Hurník: Z deníku krále Herodese, V. Hrabě: Citová výchova) a **brněnská gymnazistka Markéta Brustlová** (J. Suchý: Střela, J. Kerouac: Poutníci Dharmy), dalšími oceněnými byly **Brňanky Věra Kernová a Barbora Vrbová**. O poznání slabší úroveň měla kategorie II. (17 - 20 let). Titul laureátek vybojovaly **Andrea Jochmanová z Brna** (F. Schiller: Rukavička, J. Margolius: Pomsta ze záhrobí) a **Michaela Pohořelá z Jihlavy** (list sv. Pavla ke Korintským; A.de Exupéry: Malý princ), čestné uznání náleželo Brňance Janě Jarošové. Tradičně nejméně obeslaná III.kategorie (20 - 35 let) přinesla laureátské umístění pro **ing. Dušana Utinka** (Kainarovy texty Novoroční rozhovor a Blues o rumu a opatrnosti) a posluchače pedagogické fakulty Masarykovy univerzity **Radovana Pláška** (O. Mikulášek: Vyvolavač, J. Skácel: Malá recenze na metaforu).

Dva ze zúčastněných souborů sáhly po francouzských látkách. U vystoupení studentů Moravského gymnázia v Brně s názvem Mabro, inspirovaným cestopisnou prózou F. Kožíka, jsme se zastavili při hodnocení letošního Brněnského kola. Oceněníhodná snaha nechyběla ani Malému učňovskému divadélku SOUE Diváky, kde v záskoku hrající dr. Miroslav Koupil zkomponoval podle výboru T. Vondrovice a J. O. Fischera Smích a písně Montmartru pásmo Maúcta pařížského lokálu. Mladí začínající aktéři, kostýmovaní do figurek z hospůdek, kabaretů a šantánů konce minulého století, pokoušeli se písněmi a aforismy zpřítomnit tehdejší absintovou bohému, leč pointové bonmoty vtipných blackoutových textů namnoze zanikaly a do potřebného francouzského espritu bylo daleko.

Uměleckým vyvrcholením a zároveň příjemným diváckým osvěžením celodenního soutěžního maratonu zůstalo vystoupení kolektivu Dohráli jsme ze ZUŠ Uherské Hradiště. Scénáristka a režisérka Hana Nemravová vybrala a zdramatizovala deset kapitolek z populárních knížek Lewise Carrolla Alenka v kraji divů a za zrcadlem. Pod názvem O nich a o Alence nabídla její spontánně hravá parta čerstvě premiérovanou hodinovou montáž pitoreskních bytostí a nonsensových situací, do nichž se dostávala kurážná titulní hrdinka (Radka Berková). Nesnadná předloha, známá např. z dvojího vynikajícího nastudování E.Tálské v Divadle Husa na provázku, byla tu přečtena teenagerovskýma očima a zpracována osobitě a invenčně s mnoha výtvarnými, pohybovými i hudebními (Antonín Plaček a pianista Daniel Nemrava) nápady (herecky zdvojená kočka Šklíba aj.). Jednotlivé postavičky se hbitě vydělovaly z řádícího chóru, svižné jevištní akce plynule přecházely jedna v druhou, zkrátka nepřišel ani charakteristický jazykový humor. Soubor evidentně vycházel z kolektivní improvizace, ale následně dokázal stylizované etudy dále precizovat a posléze fixovat. Zasloužená nominace do národního kola uherskohradišťskou mládež neminula: označení „dohráli jsme" se tedy v případě Alenčině zřejmě hned tak nenaplní.

Vít Závodský

Autorkou ilustrací na této dvojstraně je Jitka Slavíčková. Byly převzaty ze zpravodaje Wolkrova Prostějova.

Premiér si ve Zlíně zahrál Přemysla Oráče

Premiér Václav Klaus byl 2. dubna t.r. v Městském divadle Zlín jmenován čestným absolventem zlínské školy umění. Žáci jejího dramatického ateliéru mu absolutorium předali za to, že v ukázce z představení o kněžně Libuši, kterou pro něj připravili, sehrál roli fiktivního Přemysla Oráče. „Velmi mě to potěšilo, naposledy jsem podobný titul dostal před měsícem od univerzity v Buckinghamu," komentoval to Václav Klaus. Jak dále všem přítomným sdělil, v mládí se amatérskému divadlu skutečně věnoval. „Byl jsem známý recitátor a zahrál jsem si v Lucerně nebo Noci na Karlštejně. Jednou jsem dostal i roli prince z Hispánie," řekl. Podle něj by absolventi podobných škol dnes mohli najít velmi dobré uplatnění právě v politice, kde je možné zkušenosti z herectví využít. „Já osobně to dělám," dodal V. Klaus. (mar)

Převzato z deníku Práce ze dne 2.4.1996

Východočeská krajová přehlídka loutkářských souborů 1996

Přehlídka loutkářských souborů se letos uskutečnila v hradeckých Jesličkách 30. a 31.3. Nové jeviště i hlediště se 150 sedadly přehlídce zcela vyhověly. Komorní prostředí Jesliček splnilo prakticky a účelně všechny podmínky přehlídky.

Program přehlídky byl v podstatě rozdělen do dvou částí. Celá sobota byla vyhrazena souborům dopělým, včetně večerního představení, neděle dopoledne byla vyhrazena souborům dětským, které se stávají pravidelnými účastníky této přehlídky. V nich snad už teď vyrůstají budoucí loutkáři, díky až zatvrzelému úsilí jejich vedoucích, nevzdávat se loutek při výchově dětí v ZUŠ a kteří je do loutkového divadla zasvěcují. K Romaně Hlubučkové, Hance Mockové s Milou Sůvou a Jirkovi Polehňovi přibyla letos i Jana Mandlová. Semináře o představeních probíhaly po každém půldenním bloku i po večerním představení a nabízely dostatek prostoru pro hovory o představeních. Proti přehlídkám s nadměrným počtem souborů, byla tato naplněna optimálně.

Přehlídka nepřinesla nějaké zásadní převratné inscenační výboje. Dominovala na ní spíše solidní práce a snaha souborů dát představením co nejvíce ze svých možností. Účast souborů byla poměrně početná, i při absenci některých známých souborů - svitavského „C" či některých dalších pravidelných účastníků, které neměly své inscenace do přehlídky hotové. Vystoupilo tu osm souborů dospělých z cca třiceti činných v kraji. Z toho čtyři přinesly vlastní dramatizace literárních předloh a čtyři použily hotové divadelní texty. Z osmi vybrala porota a doporučila na postup na LCH čtyři soubory, které byly všechny programovou radou LCH přijaty. Uvidíme, jak se v porovnání se soubory z jiných krajů úroveň našeho loutkového divadla proměňuje. Srovnání to bude více než užitečné, zvláště v době, kdy dlouholeté problémy - hlavně v dramaturgii - stále trvají. V porovnání s činoherním amatérským divadlem je na tom loutkové divadlo nepoměrně hůře, neboť mu chybí větší zázemí standartních textů, o které by se mohly soubory bezpečně opřít, nemají-li v zásobě zrovna pro ně vhodnou literární předlohu. A ne každému souboru je dáno, aby dokázal literární text divadelně přetransponovat a tlumočit jej srozumitelně divákovi. Stále platí, že čitelně a srozumitelně zprostředkovaný smysluplný příběh je základem dobrého divadla. Jeho tvořivé pojednání a ozvláštnění pak už nese kvality veskrze divadelní. Je samozřejmé, že toto platí i pro dramatické předlohy hotové, i když příběh v nich bývá většinou vystavěn tak, že je i při pouhé reprodukci divákovi čitelný. Tato situace ve výběru textů není nová. Loutkové divadlo se s ní potýká již řadu let. A tak alespoň přehlídka přece jen přináší některé podněty a odpovědi na to, jak jít dál. Jak dál zachovat tento divadelní obor tak blízký dětem. Síla okolních lákadel pro děti přináší nutně požadavek na větší kvalitu inscenací. Hlavně na jejich komunikativní účinek skrze lidské hodnoty živého divadla a pocity vzrušení, vznikající s jeho dotykem. Takže by to mělo být divadlo vždy lidsky hřejivé, komediální, veselé i smutné, adresně mířící přesně. Hlavně ne „nijaké". Také jakákoliv universálnost pohledu, názor, že kde je loutka, i když představení míří k dospělým, že si z něho děti přece jen něco odnesou, není asi pohled nejsprávnější. Spíše opačně. Dobře udělané divadlo pro děti, i pro ty nejmenší, může pobavit dospělého, je-li uděláno s vtipem a na úrovni, s plným vědomím adresnosti.

Co nám tedy přivezly soubory na přehlídku. Zvonek Hořice vlastní dramatizaci Andersenovy **Sněhové královny**, hranou javajkami v jednoduché náznakové výpravě. Příběh je reprodukován v celé šíři pohádky, v řadě obrazů Gerdina svízelného putování za nalezením Káje. Škoda, že bez vzájemně divadelně řešených souvislostí v situacích a poněkud statickým jednáním s loutkami při zveřejňování úsilí jednotlivých postav o dosažení cíle. Výrazné je ozvláštnění hudební, písničkami, které jednotlivé obrazy propojují. Michal Drtina (DS Zdobničan Vamberk) inscenoval hru Vlasty Špicnerové **Jak se Honza naučil bát**. Přijel sám, bez dalších spoluherců, kteří onemocněli. A sám ji také odehrál, v komediálním stylu marionetami, které sám vyrobil, na jednoduché, účelové scéně, ale hlavně s obdivuhodným citem pro situace a vztahy i výraznou hru s loutkami, s nadhledem, odkrytě. Nic nezastíral, bez šarží přirozeně rozlišoval postavy. S obecenstvem sympaticky komunikoval. Pobavil a rozesmál. Jeho komediální přístup prospěl textu, který přináší některé problémy v zápletkách a hlavně v závěru. (Doporučeno na LCH.) Dvě krátké etudy sehrály pod názvem **Chcete slyšet ještě jednu...** tři dívky ze ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové (Tomaštíková, Lyčková a Vebrová), zároveň autorky předlohy, pod vedením Jana Dvořáka. Dvě hříčky metaforicky vedené ve slově, v zobrazování tělesném i pomocí předmětů a založené na jednání. V rytmu a herecké práci přesně vyvedené. Adresně mířily tématem i způsobem provedení výše, než si autorky předsevzaly. V kontextu večerního představení o dr. Burkem, by jejich poněkud drsný humor vyzněl daleko lépe, neboť pointami i použitými prostředky míří více k dospělým divákům než k dětem. Duo „civilních klaunů" (SLD Poli), J. Polehňa (autor) a D. Illich se představili v lidsky pojednané klauniádě **Byl jednou jeden**, o kouzelné palici, která postupně vykouzlí maňáskové variace na známé pohádky: O Budulínkovi, O perníkové chaloupce a O Červené Karkulce. Příběhy jsou vyjádřeny jednoduše a výrazně, v hutné zkratce, s notnou dávkou humoru a výraznými pointami. Lidské vztahy obou herců a jednota projevu v živohereckém i loutkovém plánu tří parafrází pohádek, jejichž humor těží z odlišnosti a zkratkovitosti realizace známých příběhů byla důvodem, že inscenace byla nominována na přímý postup na LCH. V Navarově **Zazděné slečně** červenokosteleckých loutkářů (LS Radost), jsme se setkali na otevřené scéně s klasickými starými marionetami, pěkně řezbovanými, v parodii na staré rytíny. Představení bylo pozoruhodné důrazem na dobré vedení loutek, na čistou řeč a po smyslu řečené slovo. Inscenace by snesla více nadsázky v hereckém projevu, více humorného nadhledu, který je tu sice naznačen i scénicky (živí zedníci v disproporci s loutkami), ale málo výrazně realizován. Soubor Na židli z Turnova nabídl nejmenším divákům Nepilovu hříčku **O slepičce kropenaté**. Odehrál ji jako hravé a veselé nabádání k učení a poslušnosti v intencích Nepilova laskavého humoru. Příběh byl zprostředkován srozumitelně a ozvláštněn řadou loutkářských nápadů. Snesl by ještě v některých situacích výraznější hraní s loutkami - maňásky. Po dvou letech se na přehlídce opět objevili Čmukaři (Modřišice), tentokrát se svou adaptací **Sedm trpaslíků a Sněhurka**. Už název ukazuje, že než na příběh o Sněhurce, je kladen větší důraz na zábavně a vtipně pojednanou komunitu stěhovavých trpaslíků, kteří zřejmě zasahují všude, kde je jich třeba. Řídí se při tom tlustou knihou návodů, jak řešit různé situace, a tak jejich hra dostává další zábavný rozměr. Nad sedmi drobnými postavami trpaslíků dominují poměrně velké loutky příběhu Sněhurky. V nich přitahuje jakoby netečná krása Sněhurky. Předností hry je, jako obvykle, zkratkovité jednání v duchu humoru Čmukařů. Inscenace měla ještě některé nedořešené technické problémy, které poněkud brzdily její spád. Čmukaři rozšířili tentokrát své řady ze dvou na čtyři. (Doporučeno do volného výběru na LCH.) Večerní představení LS Bifule z Jesliček, souboru J. Polehni, **Podivuhodné odpoledne dr. Zvonka Burkeho**, na text L. Smočka, uzavíralo sobotní část přehlídky a vneslo do divácých řad další dobrou náladu z inscenované absurdní grotesky zahrané maňásky. Výborný herecký výkon hlavního představitele a akční jednání maňásků v první části grotesky poněkud převyšují závěrečnou část, která už není tak výrazně akčně pojednána. Klíč k otevření zavřených dveří i klíč k řešení leží v žaludku dr. Burkeho. Výtvarné řešení inscenace, hlavně v postavách maňásků, pozitivně ovlivňuje vyznění inscenace. (Doporučeno do volného výběru na LCH.)

Ještě pár poznámek z nedělního dětského dopoledne. Dramatická školička Jany Mandlové přivezla ze Svitav svoji úpravu předlohy Patrika Ouředníka pod názvem **Děti zlobivé**. (14 dětí, 1. stupeň.) Nebyly zlobivé, ale náramně hodné, soustředěné a pozorné, a hlavně svobodné v rozsáhlém putování prince Čekanky při hledání princezny s copánkem. Epická předloha poskytla dětem prožít řadu příhod v jednotlivých obrazech, naplněných jednáním i pomocí předmětů. Dala jim prožít pocit vznikajícího přátelství skrze téma hry, dala jim možnost podřídit se jí a k něčemu směřovat, jít za společným cílem. Romana Hlubučková ze ZUŠ Chlumec n. Cidl. přivezla hned dvě skupiny děvčat, a tedy i dvě inscenace. Ta první, krátké vystoupení dramatizace povídky J. Kahouna **O datlíkovi**. Minipříběh je realizován děvčaty (1. stupeň), s velice citlivě vyjádřeným vztahem datlíka k mamince i s výraznou pointou. Představuje citlivou práci s dětmi nižšího věkového stupně, prezentovanou vnitřním zaujetím. Druhou byla inscenace hry A. Vostré **Jak vdát princeznu**, kterou hrály čtyři starší dívky s loutkami - manekýny. Jimy vedly přesně a srozumitelně příběh o vdavek chtivé princezně, o kterou se uchází postupně tři princové. Různost princů je prostředkem k různosti jednání, které bylo realizováno v příliš vážné rovině. Nadsázka a humorný vztah dívek k tomu co dělají by jistě celou inscenaci ozvláštnily ve prospěch radosti ze hry. Na závěr přehlídky vystoupil dívčí soubor Hany Mockové ze ZUŠ Semily, v její dramatizaci a režii pohádky bří Grimmů **Locika**, ve které byl položen důraz na epické vedení příběhu, nijak nerozvíjející stručnost a „hutnost" předlohy. Hrálo se loutkami - polínky - úřezky z větví s ponechanou kůrou. Příběh byl více veden ve verbální rovině a animací polínky spíše ilustrován.

Přehlídka upoutala rozmanitostí v inscenačních postupech, svojí dramaturgií a i četností zúčastněných souborů.

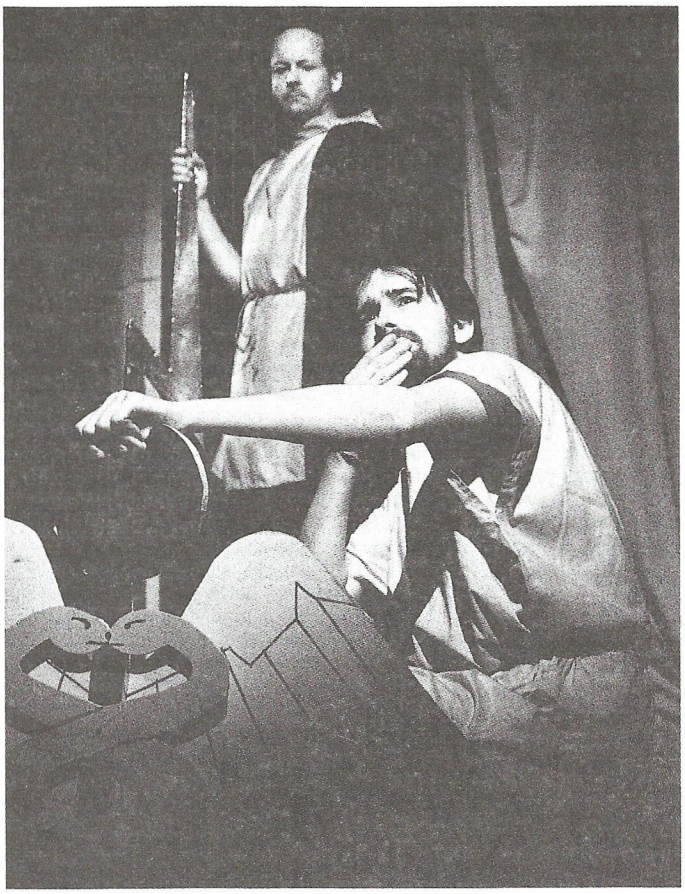
Jan Merta

Pojizerské hry

Město Dobrovice a místní ochotnický soubor Dobrovít uspořádaly v průběhu května 1996 již 47. ročník tradiční divadelní přehlídky, která byla mj. možností pro středočeské venkovské soubory ucházet se o postup na přehlídku národní. Zůstalo pouze u oné možnosti. Přehlídka měla pouze prezentační charakter, odborné reflexe inscenací se nekonaly, a tak ani doporučení některého ze souborů do Vysokého n. Jiz. nebylo uskutečněno.

Propagace Pojizerských her nabízela divákům devět titulů od stejného počtu souborů: Tyl Dolní Stakory - Sláva Grohmanová: Seděla pod borovičkou, MÁJ Praha - Olga Krumlovská: Nevěsta pro prince, Vojan Libice n.C. - Šamberk, Šašek, Sent: Blázinec v prvním poschodí, Dobrovít Dobrovice - Agatha Christie: Vražda na faře, Sluníčko Neratovice - Zdeněk Pokorný: Princezna Rozmařilka, Havlíček Neratovice - Neil Simon: Drobečky z perníku, Tyl Bakov n.Jiz. - Scarnici - Tarabussi: Otcové se rodí ve skříni, Nové divadlo Mělník - Marie Kownacká: Švec Dratvička a DS OB Ledce - Oldřich Daněk: Dva na koni, jeden na oslu.

Odečtu-li čtyři soubory, které nepůsobí v místech venkovského charakteru, zůstává pět venkovských souborů. Připočtu-li k tomu další tři středočeské venkovské soubory, o jejichž produkci vím, dostanu se na počet, který je v současnosti na krajových přehlídkách venkovských souborů rekordní. Je mi pak notně líto - mluví ze mě patriotismus - že se ani jeden ze souborů nepokusil svoji radost ze hry přenést mimo svůj region a neměl potřebu srovnání s kolegy odjinud ani potřebu slyšet názor na výsledek svého snažení od těch, kdo mají stejnou krevní - divadelní skupinu.

DS J. K. TYL JOSEFŮV DŮL / G. Figueiredo - V tomto domě spal bůh *Foto: Ivo Mičkal*

Patriotismus - nepatriotismus, nemohu uvěřit, že by tomu tak skutečně bylo. Nebo, že by už neplatilo, že podstata člověka je společenská?

Josefodolské divadelní jaro

Tuto oblastní přehlídku venkovských ochotnických divadelních souborů severovýchodních Čech pořádal Divadelní spolek J. K. Tyl Josefův Důl a Jizerská oblast SČDO pod záštitou Okresního úřadu, referátu kultury v Jablonci n. N. a Obecního úřadu Josefův Důl ve dnech 3. až 5. května 1996. Soubory na přehlídku byly vybírány ze dvou oblastí SČDO - České středohoří (okresy Teplice, Ústí n. L., Děčín, Č. Lípa a Litoměřice) a Jizerské oblasti (Liberec, Jablonec, Semily). Letos probíhal v Josefově Dole už šestý ročník této přehlídky. Právo soustředit venkovské soubory v této malebné horské obci získali místní ochotníci svou obětavou péčí o všechny hrající soubory i seminaristy, vhodné ubytování a stravování, příjemný divadelní sál i odpovídající jeviště. V neposlední řadě však i pro pomoc a pochopení Okresního úřadu v Jablonci n. N. i obecního úřadu a pro schopnost získat celkem 16 sponzorů pro hmotné zajištění přehlídky. Pro zajímavost uvádím, že 5 členů souboru je zároveň členy obecního zastupitelstva, z nichž jeden je starostou.

V rámci přehlídky bylo uvedeno pět inscenací. Divadelní spolek J. K. Tyl Josefův Důl uvedl pohádku Jarmily Turnovské Jak se Mette chtěla stát královnou. Po dvouleté přestávce se tak josefodolští prezentovali opět divadelním představením s řadou nováčků, což bylo sice znát, ale byly zde i talentované výkony, dávající příslib zdárnému vývoji divadla v místě pořadatelů. Druhou pohádku přivezl **DS E. F. Burian Tanvald**. Byly to **Tři rubíny od Blanky Jiruškové**. I zde se sešlo několik hereckých generací a potěšilo doplnění souboru o odchovance dětského studia. V soutěžní části přehlídky uvedlo **Rádobydivadlo Klapý hru Henrika Ibsena v úpravě Ladislava Valeše Peer Gynt aneb Romantyckej příběh**. Diváci byli opět svědky sugestivního scénického řešení s řadou světelných i zvukových efektů a metaforických výjevů. Značné krácení původní dramatické předlohy ovlivnilo však čitelnost celé inscenace, i přes dobré herecké výkony. **DS Josefův Důl sehrál komedii G.Figueireda V tomto domě spal bůh**. Zestručnění, zvláště úprava poněkud rozvláčného textu, v tomto případě prospěla inscenátorům k ucelenějšímu vyznění. Poslední inscenaci realizoval **Divadelní klub Havlíček ze Zákup hrou A. B. Ruzzanta Komede o lásce aneb Vdovička z Ancony**. Dobrý dramaturgický záměr rozehrát šťavnatou až drsnou renesanční komedii oslabila volba různorodých výrazových prostředků a přehnaná funkce skupiny čertíků, představujících scénu a komentujících vývoj příběhu. Ve dvou dopoledních seminářích hodnotila porota ve složení dr. F. Sokol, I. Bureš a dr. M. Kejzlar všechna představení a v závěru udělila tyto ceny: Za herecké výkony Veronice Týcové (Solveiga), Jiřímu Blailovi (Peer), Evě Andělové (Asee) a za scénu Pavlu Hurychovi a Vlastimilu Marešovi, všichni z DS Klapý. Ceny za herecké výkony Janě Řeřichové (Alkména) a Josefu Bartákovi (Amfitrion), cenu za režii Josefu Doležalovi z DS Josefův Důl a cenu za herecký výkon Bohumilu Bartošovi (Ruzzante) z DS Havlíček Zákupy. **K postupu na národní přehlídku venkovských divadelních souborů ve Vysokém nominovala porota DS J. K. Tyl Josefův Důl a dále doporučila DS Rádobydivadlo Klapý.**

Josefodolská přehlídka měla velký ohlas u diváků. Průměrná návštěvnost se pohybovala kolem 150 diváků a na žádném představení neklesl jejich počet pod stovku. Zdá se, že oblastní přehlídka venkovských souborů získala v Josefově Dole domovské právo.

J.D.

Poprvé v Luži

(krajová přehlídka venkovských souborů východních Čech)

Divadlo z ochoty se v Luži, poutním a sakrálním místě, dle záznamů hrávalo už r. 1684. R. 1801 se ustavilo skutečné ochotnické divadlo, a kolem roku 1867 přijalo jméno JAROSLAV. Nynější Dramatický kroužek tedy slaví 195 let existence, což dokladuje zajímavá výstava dějin divadla na Obecním úřadě. Často se mluví o dědictví otců, a právě na výstavě si to konkrétně uvědomíte nejen ve jménech rodinných klanů, které divadlo tvořily a tvoří, ale i v podobách vybledlých fotografií a snad i daguerrotypií, aby se to rýmovalo. Divadlo v Luži už dvě století vykonává rekreativní a společenskou funkci, a publikum má vstřícné a vychované, neboť v jiných městech by děti mnohé přehlídkové inscenace roznesly na rohách, kopytech a jazycích, zatímco v Luži jen lehce zašumí. Vida, už se pomalu dostávám k hrám a souborům, a tak si dovolím poslední obraz. Úroda inscenací byla velmi podobná geologické skladbě kolem Luže, kde, jak mi vysvětlovali odborníci, se vrásnění okolních vrchovin srazila, takže na rozmezí pár desítek metrů se vedle sebe střídá žula, čedič, rula, pískovec, břidlice etc. Řečené nemyslím pejorativně, jen poukazuji, s čím se lektorský sbor musel vyrovnávat.

Přehlídku **zahájil Jaroslav Luže „Pravdivým příběhem Antonie Pařízkové lehké holky s dobrým srdcem"** Ludvíka Aškenázyho. Inscenace se vyznačovala skvělou funkční scénou Aleše Němečka a vypracovaným režijním půdorysem Jarmily Daňkové. Půdorys výkladu

situací vycházel vstříc textu autora, ale jeho naplnění a naplňování byla jiná věc. Rezervy v naplnění jdou na vrub režisérky, která pravděpodobně držela otěže často zkrátka - především co se domu rozkoše týče - takže na jevišti se „podehrávalo", a dramatické osoby až příliš předem věděly, co je čeká. Naplňování je pak záležitostí herců samých, jejich možností a dispozic. Zde jsem ale optimistický, protože rezervy jsou viditelné, a schopnost akceptovat jiný názor, a přemýšlet nad ním, je značná.

Dětský divadelní soubor Rosice u Chrasti uvedl hru z dílny dramatické výchovy **Hastrman a detektivové od Marie Hrbáčové**. Jedná se o početný dětský soubor, který má nejspíše vytvořit základ novému ochotnickému souboru v obci. Otazníky vystupují nad vedením dětského kolektivu, neboť jestli něco absentovalo, tak rozvíjení vlastní dětské tvořivosti na zvolené předloze takže výsledkem byl statický tvar.

Loutkoherecká společnost Libora Štumfa Chrudim uvedla **Memento**. Jde o přiznanou ozvěnu Radka Johna, ale celek se skládá z 90% podílu reprodukované hudby Petra Nováka na texty M. Žantovského. K tomu přistupuje diaprojekce, záznam zpovědi narkomana, a tři herci v černém s několika loutkami. Bez urážky, ale toť skoro vše, co lze směrem k divadlu říci. Ambiciózní hudební a výchovný projekt troskotá na nedivadelnosti. Neboť o zákonitosti prvků, postupů, prostředků divadla, a jejich fungování, se až tak nestará nebo je nezná. Při rozpravě s interprety jsme snad dokázali popsat a postihnout rozpory, které dokonce mohou obrátit záměr Mementa ve svůj opak, a zdálo se nám, že jsme došli k porozumění.

DS J. N. Štěpánka Chrudim uvedl Moudrou ševcovou Zdeňky Horynové. Text pohádky sice honí příliš mnoho ušatých motivů, ale lze říci, že chrudimští v něm našli cestičku, takže v příští inscenaci lze očekávat už silnici I.třídy. Mají pro to všechny předpoklady: herecké dispozice, scénické myšlení, způsob navazování kontaktu s hledištěm a mezi sebou. Vše oč tu běží je, aby se stav podvědomého proměnil ve vědomý. Aby zvolený styl výkladu hry udrželi, a aby si uvědomili proč ho zvolili. V tomto souboru je hřivna, a i když víme, jak se těžce kutá, přeji jim Zdař bůh a dobrou žílu.

DS Heřman z Heřmanova Městce a Tři sestry a jeden prsten od Jana Wericha. Výtečný inscenační nápad (i když soubor tvrdí, že z nouze), jímž jeden herec je trojjediným manželem třem sestrám, se mi ani po roce neokoukal. Sestry též vyrostly, dospěly, takže inscenace získala jistý říz. Způsob jak rozlousknout Werichovu pohádku je nosný a jasný, a zásadním nedostatkem zůstávají pointy a temporytmus, který je více než volný, a připomíná plavání v oleji. Touto zvolněností trpí i hříčka Dům, který ze všech sil...scénicky a významově dobře napadnutá, zajímavá, vtipná. Je ale utahaná jak urousaná kočka. Ovšem rodina Řezáčů a pan Dziedzinskyj ví co činí, takže se lze na další dílko heřmanoměstských těšit. Doufám, že nejen na divadelní nápady a řešení, ale též na neospalé scénické provedení.

Dětský soubor Vlčata z Rabštejnské Lhoty uvedl vlastní scénický projekt **Popelka**. Projekt není označní náhodné, módní, ale snad nejlépe postihující přírodní úkaz Popelka. I dětský soubor je zavádějící, protože věkový rozsah je od prvňáků po gymnazisty, a všichni na svém vedoucím visí. Asi vědí proč, a tento vztah je zajímavější a důležitější než celé divadlo, neb to je pouze jedním z výhonků jejich bytí a získávání vztahu ke světu. Inscenace trpí mnohými a gruntovními chybami, od zvolení principu hry až k nedůlednosti jeho naplňování. Od kopírování TV pseudoobraznosti a způsobu hereckého projevu, etc. Přimlouvám se za to, abychom rabštejnský spolek zatím nezasazovali do kategorie dramatické výchovy, ani regulérního divadla, spíše je přijímali jako jistý stav a jev, a snažili se náročně, ale slušnou kritičností, pomoci jejich cestě. Zdá se mi, že putování Vlčat krajem skutečným i krajem divadelním je to nejhezčí, co si zaslouží. Divadelním kladivem je lehce kovejme a bušme pouze na hlasovou výchovu.

DS Malá scéna M klubu Vysoké Mýto uvedl Kašpárkův boj s čerty od Jana Havla. Patří do série příběhů o Kašpárkovi, které Malá scéna vědomě převádí z textů určených loutkovému divadlu do divadla činoherního. Scénické řešení je na snadě, a tak přebírají ploché malované kulisy v nichž hrají ne snad jako oživlé marionety, ale respektují kontrast a napětí takto nabídnutý. Jediné, co „znečišťuje" tuto poetiku je fakt, že marionety nejsou schopné výrazu obličeje, a tak nám vztah k ději musí komentovat verbálně, a právě zde je úskalí nepřesné práce s textem, neboť redundantní informace, pozůstatek druhu divadla a textu, pak směřují k vyprávění místo k jednání. Důslednějším dramaturgickým a následně režijním uvažováním lze toto snadno odstranit, což by ve výsledku prospělo scénickému tvaru, neboť věčné a neměnné typy Švidry, Kašpárka, Škrholy etc. by též ve věčném zápasu dobra se zlem nabyly kontur. My, diváci, tedy děti i dospělí, co víme, a oni, herci, co vědí, že my víme, bychom si společně více užili.

DS E.Vojana Brněnec uvedl v předpremiéře Krakonošovu zahradu Mirka Vildmana. Zvolili inscenační princip, který převeliké nároky na hereckou práci, především na herecké řešení situace, neboť vše (vyjma jedné scény) se odehrává v holém prostoru vyznačeném pouze malovanými bočními panely, horizontem a revuálkou. Vzniká tak řada disproporcí v možnostech hereckých, v možnostech scénou vůbec poskytovaných, a v možnostech textem nabídnutých, disproporcí, které jsou ale výzvou divadelní. Soudím, že paní režisérka Milada Pavlasová je si těchto třecích ploch vědoma, ovšem jak všechny protitlaky a protitahy sjednotit.

I. regionální přehlídka v Luži přinesla nejspíše tento poznatek. V zásadě lze říci, že dramaturgický výběr nesáhl vedle, ale v dramaturgické práci s textem jsou nejen rezervy, ale i mezery. Co ale nejvíce absentuje, je budování vztahů v každé z uvedených inscenací. V různé míře schází vztah mezi dramatickými osobami, vztah k situaci, vztah k tématu hry obecně, tedy schází to základní, co která postava chce, oč usiluje, neboť kromě verbální informace povýtce nedostáváme žádnou další zprávu, o silné metafoře či obrazu nemluvě. Schází to, co klasička Jarmila Černíková už desítky let - a doufejme, že ne marně - opakuje: Jednání by mělo mít tři fáze - plán, realizace plánu, zhodnocení výsledku, a pak znova, a pak zno...etc.

Ovšem, přijet do Luže na představení nebo na přehlídku je vždy radostná událost, neboť celý soubor udělá vše pro to, abyste se tam cítili jako doma. Vždyť i přehlídka sama pokračuje uvedením pěti hostů, kteří mají obyvatelům města a okolních vesnic zpříjemnit život divadlem.

Jedna zpráva navíc má jméno **Jedno jaro v Paříži aneb Krvavá Henrietta** Oldřicha Daňka, kterou nastudoval **DS Úpice** pod režijní muzikálovou taktovkou Ivana Pospíšila. Premiéra 4.5. měla výrazný tvar, a vykazovala pouze drobné záchvěvy, které určitě srovná a vyrovná pár repríz. Podtitulem se hra sice hlásí k muzikálu pro činoherce, ale inscenace sama poučeně a prospěšně sahá do prostředků muzikálových, operetních ba i kabaretních. Sám sice dávám přednost razantnějšímu tempu i rytmu, ale zde volně plynoucí vyprávění o jednom zločinu - a zároveň zkoumání zda zločinu z lásky či z motivů politických - je v tom přesném kontrastu proti podstatě zločinu a tomu, co z něj lze vytřískat. Je to Múza lehce podkasaná, a exprese plus emoce pak probíhají v nás, místo aby nám trhaly bubínky či cukaly očima, což považuji za důležité. Herecký soubor naplňuje téma dobírání se, ne snad pravdy, ale pramínků pravdy, a též ve valné většině do inscenace vnáší hodnotící stanovisko jednajících osob, stanovisko navážené lékárnickými vahami, které ale přece mají stejnou podobu jako váhy spravedlnosti. V Úpici šla inscenace vždy reprízami nahoru, takže lze očekávat, kromě už teď výtečného zpívání, ještě lepší divadlo.

Vladimír Zajíc

DS VELKÉ OPATOVICE / A. Casona - Dům se sedmi balkóny
Foto: Archiv souboru

NĚMČICE NAD HANOU ÚRODNÉ A APELUJÍCÍ

HANÁCKÝ DIVADELNÍ MÁJ 1996 byl i v letošním roce koncipován jako dvě krajové přehlídky, na kterých se představily soubory z jižní a střední Moravy. Stalo se již tradicí, že se v Němčicích nad Hanou schází amatérské činoherní soubory hrající pro děti, usilující o postup na Popelku do Rakovníka a soubory venkovské, mající namířeno do Vysokého nad Jizerou na KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM. Když jsem hledal společného jmenovatele obou přehlídek,

DS VELKÉ OPATOVICE / A. Casona - Dům se sedmi balkóny
Foto: Archiv souboru

došel jsem k poznání, že to bylo ono ochotnické zapálení pro věc, ale pohřichu, už to nebyla vždy úcta k divákovi, zvláště pak k dětskému. Dopolední či odpolední představení byla pravidelně navštěvována žáky základních škol z Němčic a blízkého okolí. Byl jsem smutný, a nejen já, z kvality textů, po kterých sáhli inscenátoři pohádek. Většina se svým rozhodnutím již předem připravovala o možnost získat dušičku dětského diváka. Pohřichu, to ale není problém jenom této přehlídky.

Divadelní soubor z Rájce-Jestřebí si vybral text jihlavského Miloše Stránského Kašpárkovy čertoviny. Prostý příběh, postavený na chytrosti Kašpárka, hlouposti pekelníků a zlomyslnosti hostinské, nepatří právě mezi skvosty dramatické tvorby. Absence dramatického jednání postav, sice dobře a citelně mluvících, potvrdila, že soubor a zvláště pak režie zůstaly někde na začátku cesty.

Předloha Jakuba Athese Čerchtmantice je velmi prostým scénářem. Je na inscenátorech s jakou nápaditostí rozehrají příběh líných čertic, bylinkářky Brusnice a Kuby. Sympatické herecké projevy členů **souboru Kulturního domu z Nového Města na Moravě** se však více upřely na reprodukci textu, a vlastní konflikt pohádkového příběhu se kamsi ztratil v nevzrušujícím popisu. Velmi příjemný byl hudební doprovod mladičkého klavíristy Filipa Mošnera.

Studio T ze Zlína přijelo bez ohlášené Vyměněné princezny Magdy Lokvencové - zasáhla nemoc. A tak dětský divák shlédl malý pohádkový seriál známých pohádek (O vlku a kůzlátkách, Červená Karkulka, Sněhurka, Perníková chaloupka a Popelka). Vypravěčka, spíše moderátorka a ještě více manipulátorka v jedné osobě dosazovala (ne obsazovala!) některé postavy dětmi z hlediště. Těm však nebyla dána šance „si zahrát", ale byly odkázány do rolí manipulovaných statistů. Ať je rozplakal či nerozplakal hned na jevišti příšerně zmalovaný vlk, odnášely si na dlouhou dobu životní zkušenost, že divadlo je něco, čemu se bude dobré vyhýbat. Celé vystoupení zlínských lze považovat za omyl, který má základ v nepochopení a nezvládnutí divadelních prostředků, kterými je možné komunikovat s dětským divákem.

Herecká vybavenost a schopnost Divadla hanácké obce z Prostějova nabízela šanci k úspěšnému setkání s dětmi. Předlohu Miloše Stránského Kašpárek a loupežníci přepracovala Vlasta Kubíčková. Představení mělo potřebnou atmosféru, kde tomu předloha dala potřebný prostor. Žel, tyto okamžiky byly sporadické. Sympatický byl herecký projev Jarmily Novákové při ztvárnění postavy Květomluvy.

Další zlínský soubor Divadlo OPONA se představil ruskou lidovou pohádkou, známou z několikaletého vánočního programu televize, Mrazík. Vlastní přepis z obrazovky na jeviště zjednodušil a možná i ochudil příběh. Zlínští dokázali najít klíč k realizaci vhodnou a vtipnou stylizací postav, scény i kostýmů a začali si na pohádku hrát. Zvolená forma, na ochotnických jevištích již mnohokrát vyzkoušená, si však zasloužila přesnější a poctivější propracování. Přes tyto nedostatky odborná porota doporučila inscenaci k výběru na Popelku do Rakovníka.

Sérii představení pro děti uzavřela **pohádka Zdeňka Kozáka Honza málem králem Divadla Zdeňka Štěpánka z Napajedel.** Autor použil známé motivy několika českých pohádek, spojil je jednoduchým příběhem bez výraznějšího tématického zaměření. Režijní úprava Radka Chmely neposílila vývoj příběhu, a ten ztrácel napětí. Improvizace představitelů čertů a složitá přestavba scény působily rušivě a snižovaly kvalitu představení. Prostý výkon Aleny Kolečkářové v postavě Madlenky byl oceněn.

S lítostí musím konstatovat, že němčický dětský divák, pokud již není úplně „zpracovaným" televizí, musel být letošním ročníkem zklamán. Přátelé z ochotnických souborů, věnujte, prosím Vás!!, maximální péči výběru kvalitnějších předloh. Řeknete, kde? Neodpovím, musíte hledat v knihovnách, u jiných souborů, na ARTAMĚ - vždyť sama vydala více jak dvacet kvalitních textů!! Prosím Vás, za dětského diváka!

Bohatší a pestřejší výběr nabídla svému diváku přehlídka venkovských divadelních souborů.

Divadelní soubor z Rájce-Jestřebí si vybral na našich jevištích málo uváděnou komedii Carla Goldoniho Pan Todero brbla aneb Starý škrťa. Původní název Pan Toder Brumla aneb Starý protiva. Klasická goldoniovská zápletka přináší několik úskalí, kterým se souboru nepodařilo vyhnout. Žánr konverzační komedie, navazující na komedii dell´arte, vyžaduje mimoslovní i slovní jednání ve strhujícím tempu. Inscenace trpěla zbytečným psychologizováním, zpomalujícím potřebné tempo. Ocenit je třeba dramaturgický objev pro naše jeviště a poctivou snahu souboru se s tímto málo známým, či skoro neznámým textem poprat.

Rok na vsi nabízí pohled do naší literární pokladnice a dramatizace Miroslava Krobota je významným přínosem naší soudobé dramaturgii. **Divadelní soubor bratří Mrštíků z Boleradic** vzal na svá bedra úkol mimořádně závažný a zhostil se jej se ctí. Osudy obyvatel moravské dědiny, jejich činy, touhy, radosti i trápení okořenila zkušená režisérka Alena Chalupová znamenitou cimbálovkou Františka Korába. Představení mělo sdělnost a soubor, bez ohledu na míru divadelních zkušeností, odvedl představení působící velmi vyrovnaně. Inscenace je ukázkou poctivé tvořivé ochotnické pracovitosti. Porota ocenila práci režisérky Aleny Chalupové a herecké výkony Jana Korába, Františka Chalupy a Antonína Korába. Inscenace byla doporučena v prvním pořadí na KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM.

Francouzský autor **Georges Feydeau** je mistr frašky, mistr zápletek, z jehož pera vyšla fraška **Dámský krejčí. Divadelní soubor kulturního střediska ve Velké Bystřici** pod režijním vedením Tomáše Hradila se nově formuje. Je pozitivní, že si na svá bedra vzal obtížný úkol, i když za to zaplatil začátečnickou daň. Scénografické řešení prostoru ztěžovalo pohyb herců na jevišti a vložené písničky nepomáhaly udržet potřebné tempo inscenace. Pokus, který stál za to.

Casonova tvorba útočí na naše svědomí, jeho dramata mají neobvyklou stavbu, jejich postavy jsou vrostlé v řádu, v němž ztrácejí svobodu a žijí v závislosti na něm. **Divadelní soubor z Velkých Opatovic vykonal uvedením Domu se sedmi balkóny významný dramaturgický čin.** Potěšitelné je, že tak učinil důstojně a odpovědně. Výrazný herecký tým, poučená režie a tvůrčí dovednost jsou výraznou složkou inscenace. Porota ocenila herecké výkony J. Moučkové a P. Dostála. Inscenace byla v třetím pořadí doporučena do výběru na KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM.

Divadel. soubor Zmatkaři z Dobronína se představil autorským textem Miroslava Večerky Deset statečných aneb Tohle už nikdy nehraj, Staňo! Soubor vysoce kultivovaným a čistým způsobem vypráví příběh mladého Petra, který před svou smrtí hledá odpověď na otázku, co bylo smyslem jeho krátkého života. Autorovi a režisérovi v jedné osobě se podařilo zpracovat metaforický příběh a poskytnout hercům možnost uplatnit své talenty. Pomáhá mu nápaditá scénografie, svícení i kostýmování, napětí i gradace. Oceněna byla režie a dramaturgie Miroslava Večerky, herecký výkon Daniela Svobody v postavě Petra. Inscenace byla doporučena ve druhém pořadí do Vysokého nad Jizerou.

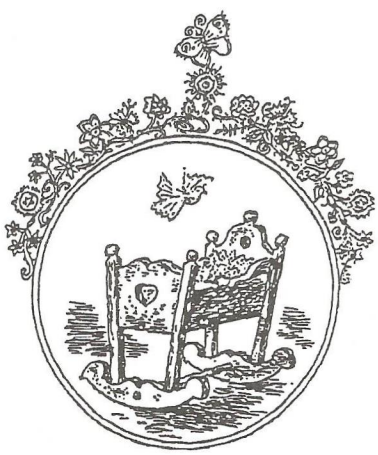
Sokolský soubor z Nového Veselí nastudoval hru Bronislava Nušiče Truchlící pozůstalí. Nastavil zrcadlo lidské chamtivosti, přetvářce, honbě za majetkem. Zvolená úprava Leonarda Waletzského, sledující posun od grotesky ke karikatuře, s vyhrocenou charakteristikou jednotlivých postav, nekorespondovala s realistickým herectvím souboru. Podařilo se však udržet potřebné tempo a jeho poctivá snaha se neminula s diváky. Za ztvárnění postavy Agatona bylo uděleno Květoslavovi Zapletalovi ocenění.

Byl to skřivan je nejznámější a také nejpopulárnější hra Ephraima Kishona. Vychází z jednoduchého nápadu. Navazuje na Shakespearovu tragedii slavné milenecké dvojice Romea a Julie a představuje je znovu po třiceti letech. Je záminkou ke konfrontaci dvou rozdílných úseků mileneckého života a útočí na naše svědomí. Je to hra o lásce a smutku. Inscenace je tvůrčím počinem režie i herců, kteří prokazují velikou míru zkušeností, s přehledem i vkusem vedou postavy k přesvědčivému tlumočení autorova díla. Oba mají smysl pro humor, gag a znamenitě ozvláštňují celé představení, které obecenstvo přijalo spontánně. Alena Hošťálková i Slávek Odložil oprávněně přijali ceny za ztvárnění milenecké dvojice, soubor převzal i cenu za scénografické řešení a jeho **inscenace byla nominována na KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM.**

Divadelní soubor Antonína Vorla z Křenovic přivezl na přehlídku hru J. Vostrého Tři v tom. Předloha je do značné míry odvozena z postupů, témat a figur komedie dell´arte. Režisér ozvláštnil inscenaci písničkami a tancem, nabídl jakýsi skoromuzikál. Dal příležitost hlavně hereckému mládí. Mezi mladými se skvěla svým výkonem Lada Jelínková v roli Colombíny. Přivést na jeviště humor je vždycky složité, a ne vždy se to podaří bez problémů.

Tolik k soutěžním představením. Jistě se sluší připomenout vystoupení spojených sil divadelního souboru z Němčic nad Hanou a Divadla v kapse z Prostějova v předvečer přehlídky. Lovec Titánů aneb Kam kráčíš, Ireno?, zpracovaný podle knihy J.Toola, je společná práce mladých pod režijním vedením Hany Kotyzové.

V závěru přehlídky vystoupil host přehlídky Divadelní spolek Krakonoš z Vysokého nad Jizerou s inscenací hry Františka Nepila Oldřiška. Soubor hru nastudoval při příležitosti tisícileté výročí vyvraždění rodu Slavníkovců na Libici.

Co říci závěrem? Byl jsem v Němčicích nad Hanou na divadelní přehlídce poprvé. Líbilo se mi prostředí, líbila se mi práce obětavých lidí kolem přehlídky i Vojtův bar! Odjížděl jsem s pocitem, že Městské kulturní středisko v Němčicích spolu s oblastním předsednictvem Svazu českých divadelních ochotníků střední Moravy a za podpory Městského úřadu v Němčicích vykonaly kus dobré práce. Dík!

Vlastimil Ondráček

Takové setkání dodá...

aneb Výmluvný dopis M. Strotzerovi od Marie Junové, vedoucí a režisérky divadelních souborů v Novém Městě na Moravě, zveřejněný s jejím souhlasem

Dne 4.5.96 v Novém Městě na Moravě

Vážený a milý Milane!

Dovoluji si - po interpelaci kolegů z divadelního souboru - napsat Ti několik řádek o festivalu v Blansku.

Prosím, neber mě za nenapravitelného ješitu - opravdu jsme jasně předem počítali s postupem Blanska, a o to nejde. Ale proto, že moji lidé vloni na „Hejkalově úsměvu" dokázali udělat milou atmosféru pro všechny - včetně pohoštění, přijetí na radnici, dárků - hliněných Hejkalů atd., cítíme se oprávněni konstatovat, že do Blanska už se nám chtít nebude. Žádný dopis předem, žádné pozvání na vyhodnocení, žádné zaslání výsledků... Prostě festival byl a nás nechali zahrát - aby Blansko mohlo postoupit. Několik nových členů bylo šokováno. Ani ze svých profesních oborů takové jednání neznají. A přitom pár laskavých vět a poděkování za úctyhodné konání si snad každý soubor právem zaslouží.

(Jinak názor pí. Urbanové, že „Pec" je jen anekdota, nesdílím. Ale to jsme si pěkně vyříkali. Mít svůj názor má každý pochopitelně právo, a od toho porota je.)

Tak jsem Ti to napsala, jak se věci měly. Příští rok rádi přehlídku uspořádáme - pokud se přihlásí soubory.

Jinak musím pochválit a obdivovat pořadatele festivalu v Němčicích n/H. (Hráli jsme tam pohádku.) Jsou skvělí. Takové setkání dodá člověku elán a chuť pokračovat dál. A k tomu by festivaly měly sloužit.

Srdečně Marie Junová

Ochotníci v Betlémě

V nádherném prostředí „Valašského Betlému ve Štramberku proběhla ve dnech 24. - 25. května čtvrtá Krajová přehlídka venkovských souborů. A hned úvodem konstatujme, že i když Štramberk hostil přehlídku poprvé, díky vstřícnému přístupu radnice a organizační obětavosti obou místních ochotnických souborů se svého úkolu zhostil znamenitě.

Program zahájil domácí Divadelní spolek Kotouč inscenací Vojnarky Aloise Jiráska. Realistický text klade při pietním přístupu značné nároky na psychologicky prokreslené herectví - a právě v jeho nedostatečnosti spočívá jeden z problémů tohoto nastudování. Skutečně plastické postavě se svým výkonem nejvíce přiblížila Dagmar Szábová v titulní úloze. Režii Pavly Jurkové nelze upřít schopnost rozkrýt význam jednotlivých scén a přesně je pointovat, rytmus inscenace jako celku však zůstává téměř neměnný. Ke škodě by nebyla ani citlivější práce s textem, několikeré opakování podružných motivů, v časech Jiráskových opodstatněné, už dnešní divák, schopný rychlejšího a přesnějšího vnímání, nepotřebuje. Štramberští si uložili úkol těžký a i když mu nedostáli ve všech složkách, jejich Vojnarka prokázala právo na existenci.

Divadelní soubor při OÚ Kozlovice přivezl „mravoličnou směšnohru" Václava Klimenta Klicpery Ženský boj. Inscenace vznikla pod režijním vedením „herce z povolání" Milana Koutného, a znát to je především na hereckých výkonech. Aktéři jsou autorem, který vytvořil přesné typy, zproštěni psychoanalyzování a mohou veškerou energii investovat do oživení krásných žánrových figurek. Jedna z her o té naší české povaze má v podání kozlovických švih a lehkost, ač se zdaleka ne všichni se svými úlohami vypořádali bez potíží. Inscenace ovšem jako celek působí kompaktně a režii patří také uznání za zvládnutí více než dvacetičlenného obsazení. Porota doporučila Ženský boj k výběru na národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou.

Divadlo Zdeňka Štěpánka z Napajedel přivezlo představení podle R. Bradforda Černošský pánbůh a proroci. Omlazený soubor režírovali mladíci Radek Chmela a Marián Fekete, kteří si také zahráli ústřední figury, spolupodíleli se na scéně a výrazně upravili původní dramatizaci. Inscenaci zdobí zajímavá a na amatérské podmínky náročná scéna s množstvím samostatně fungujících miniprostorů členěných vertikálně i horizontálně. Hraje se v jednotném stylu, uměřeně, chybí ovšem nápady, které by až příliš hladký a nevzrušivý průběh hry oživily. Inscenátoři vyškrtli předepsané černošské spirituály a nahradili je kousky natočené hudby (mj. z muzikálu Jezus Christus Superstar), které tu a tam doprovodili výtvarně zajímavým obrazem, většinou je však používají jen jako „výplně" mezi scénami (navíc je neváhají přerušit třeba v půli taktu). V záblescích invence se několikrát objeví skutečný

potenciál souboru, náznaky hravosti, vtipné improvizace, slovního humoru...

Vrcholem přehlídky se stalo poslední představení. Jakub a jeho pán v podání Divadelního souboru Jana Honsy z Karolinky. Text jednoho z našich světově proslulých autorů Milana Kundery nastudoval pohostinsky dramaturg činohry Národního divadla v Brně Miroslav Plešák. Profesionálové se souborem spolupracují pravidelně, a zatím poslední inscenace Karolinky dokazuje, že tvrdá práce může i v amatérských podmínkách přinést vynikající výsledky. Představení totiž zdobily vyrovnané herecké výkony, které snesou velmi vysoká měřítka. V pozadí inscenace je znát přehled, s nímž režie skládá z přesně vyložených situací kompaktní celek. Kunderovu nakažlivou radost z vyprávění a jeho chápavý, i když ironický podiv nad propletenci milostných vztahů se podařilo do hlediště přenést téměř beze zbytku. **Porota Jakuba a jeho pána nominovala do programu vysocké přehlídky.**

Štramberská přehlídka úrovní jednotlivých inscenací i výbornou organizací splnila očekávání. Ani na severu Moravy není ještě ochotnické divadlo druhem zralým k vyhynutí, a to je konstatování zajisté potěšitelné.

Marek Pivovar

Pražská přehlídka divadla pro děti 1996

Představením Werichovy pohádky „Fimfárum", hraném v rámci opatovské přehlídky divadelním souborem Alfa Omega, skončila letošní otevřená soutěž divadelních souborů hrajících pro děti. Soutěžení divadelníků, pracujících více méně soustavně na hrách pro naši nejmladší generaci, stojí rozhodně za chvilku zamyšlení i proto, že celková úroveň jednotlivých představení zaznamenala proti loňsku určitý pokles. Kvalita soutěžních inscenací se sice spíše vyrovnala, ale bohužel jen k určitému průměru. I porotu tak čekal při rozhodování velmi nesnadný úkol.

Ukazuje se, že převážná část problémů a nedostatků má společného jmenovatele, ať už se hraje na Zbraslavi, v Toušeni či v Braníku. Podobné je to ovšem i s nespornými klady, ke kterým patří vesměs dobře obsazená hlediště, zájem dětí i rodičů, i fakt, že mnohé soubory se věnují hraní pro děti pravidelně. Přitom lze konstatovat, že se nespokojují se starším, vyzkoušeným, ale často už příliš známým repertoárem. Snaží se vnášet do svého repertoáru i vlastní autorské práce ať jsou jimi zcela původní pohádky nebo vlastní dramatizace modernějších autorů, zejména Jana Wericha. Avšak právě tato vlastní autorská činnost nám představila nejedno úskalí, které zabránilo souborům v dosažení lepších výsledků.

Napsat dobrou pohádku nebo hru pro děti není vůbec snadná záležitost. Nejednou na ní ztroskotali i zkušení profesionální autoři. Je třeba myslet nejen na vhodný námět, na prvky výchovné, na působení na dětskou fantazii, ale i humor, dějové a situační prvky, věrohodnost postav, jakož i na únosnost zařazování hudební složky a zajímavost prostředí. U mnohých autorů lze hovořit o nezkušenosti; tam se třeba dobrý příběh utápí v přívalu slov a dlouhých dialogů, hra nemá gradaci ani propracované konflikty, chybí humor i napětí. Jindy leží celá práce na jediné osobě, která je v souboru autorem, režisérem, někdy i hercem. Není tu však nikdo, kdo by byl autorovi oponentem. Chybí hlubší týmová spolupráce, více péče o text a delší práce u stolu. I při zkoušení se dá ještě mnohé vylepšit a dotáhnout, pokud je zde ovšem vedle autora režisér, který by měl do jisté míry zastávat i funkci dramaturga. Tato důležitá divadelní funkce nám v souborech většinou chybí a na většině textů je to vidět. Myslím, že by bylo vhodné a potřebné pokusit se o určitou profesionální dramaturgickou pomoc, která by ještě před započetím zkoušek přiměla autora k úvaze nad svým dílem a k potřebným úpravám.

Druhou problematickou otázkou v práci souborů je osobnost režiséra. Většina souborů disponuje potřebným počtem schopných herců, kteří by byli schopni odvést mnohem lepší výkon kdyby byli vedeni důsledným a poučeným režisérem. Režisér autor i režisér herec má už sám o sobě určité překážky ve své práci. Je příliš zaujat svým dílem nebo svou rolí a nezvládá celý kolektiv, celkový rytmus hry ani jednotlivé situace. Mluví se hodně o spolupráci s profesionály. Nemyslím, že by se soubory měly na soutěž posilovat o profesionální herce, ale vítal bych pomoc dramaturgickou, hudební, výtvarnou a zejména režijní. Nikoliv formou hostujícího profesionála, spíše jakousi (nikoli jednorázovou) instruktáží, která by byla pro mladého režiséra i určitým školením.

Nesporným kladem představení pro děti je i zapojení hudební složky. Pro estetickou výchovu dětí to má velký význam. Formy jsou různé, ale bez hudby a písniček neprobíhá žádné představení. Režiséři nedokáží vždy s nabídnutou hudbou citlivě zacházet. Někdy jim např. retarduje celý děj nebo ho dokonce ruší. V zásadě hudba představení obohacuje, vkusně navozuje atmosféru a přináší i nejednu hezkou písničku. I vlastní scénická hudba má velkou důležitost. Režiséři by jí mohli ještě více využívat i při přestavbách a nutných kratších pausách, jakož i při dějových předělech.

Je potěšitelné, že některé soubory rozšiřují svůj projev i o další jevištní formy (práce s loutkou, tanečně-pohybová složka), že přicházejí většinou s jednoduchou a vkusnou scénou, která je dokonce i velmi funkční (Nový Bor), že využívají ke spolupráci mnoha mladých lidí i dětí, ať už v menších rolích nebo při práci v zákulisí. To vše se může za čas projevit kladně v další činnosti a doplňování souborů.

Dalo by se jistě hovořit ještě o dalších problémech souborů hrajících pro děti. Všichni účastníci ovšem dostávají podrobnější posudky, v nichž se hovoří konkrétně o jejich představení. Ke krátkému zhodnocení dochází i na schůzce vedoucích souborů, kde je rovněž vyhlášen výsledek soutěže a návrhy na ocenění jednotlivců.

DS VELKÉ OPATOVICE / A. Casona - Dům se sedmi balkóny
Foto: Archiv souboru

Zbývá tedy závěrem dodat, že porota vedená Františkem Mikešem učinila následující závěry: **na Popelku, národní přehlídku činoherního divadla pro děti, byl nominován divadelní soubor z Braníka (M. Hanuš - Dvě Cecilky) a doporučen soubor Hrubín z Nového Boru (J.Werich - J. Horčičková: Lakomá Barka). Na ocenění čestným uznáním bylo navrženo šest jednotlivců, převážně herců a režisérů.**

Celá letošní soutěž dokázala, že na budoucnost divadla pro děti se můžeme dívat optimisticky. Zájem dětského publika trvá, souborů je poměrně dost, zbývá tedy jediné: pokusit se jejich další práci posunout aspoň o kousíček dál!

Luboš Šterc

Mělnické dolování

Dítě, které přichází do divadla, je podvědomě sice, ale pevně přesvědčeno, že se mu to bude líbit. Že se mu to prostě musí líbit, protože přece dospělí vědí, co dělají - a proč by ho tam jinak vodili? A pokud se na takové dítě ze scény nevyřítí něco, čemu vůbec nerozumí, je schopné si své potěšení vydolovat, ba vyvzdorovat na ledasčem.

Tuto schopnost jsme dávno ztratili. Od kritika, který bezmála už tři desítky let nad činoherním divadlem, určeným dětskému publiku, mnohem častěji lká než se usmívá, se těžko dá očekávat, aby sám sebe cestou do divadla přesvědčil, že se mu to jistě bude líbit. Tím spíš ne, že zná předem texty a tedy ví, že z pěti inscenací tři budou zápasit s dramaticky úplně bezcennou textovou předlohou. Ale přesto uznává, že dolovací metoda má něco do sebe a že by nebylo na škodu si ji jednou vyzkoušet.

Materiál poskytla přehlídka amatérských činoherních souborů, hrajících pro děti, která se konala v Mělníku. Tři nedělní odpoledne v lednu, jedno v únoru a jedno v březnu, pokaždé před hledištěm nabitým k prasknutí. Nevím, jak jsou regiony rozděleny oficielně - jsou-li vůbec rozděleny - ale mělnický divadelní region zahrnul samozřejmě Mělník, pak Kralupy, Nymburk, Kutnou Horu a Rakovník. Těch pět souborů, které se přihlásily do soutěže na nominaci pro Popelku, je potěšení očividné, tady není třeba nic dolovat: ještě nedávno nebylo v této oblasti buď vůbec nic nebo nanejvýš soubor jediný a ještě s bídou.

Přehlídku zahájily Kralupy: Kašpárek a loupežníci. Hru - dá-li se to tak nazvat - napsal M. Stránský a paní Čížková ji upravila tak, aby ji mohlo zahrát šest mladých lidí, kteří se urodili v kralupském souboru, a na scénu tímto vykročili poprvé. Textová předloha je víc než chabá, všechno důležité se odehrává za scénou, prostoru pro přímou názornou akci je tu pramálo - což první kroky po jevišti spíš komplikuje než aby pomáhalo. Začátečnických neobratností tu také bylo víc než dost. Přesto se představení odehrálo bez újmy na dětské duši prostě proto, že malý mladý soubor působí sympaticky sám o sobě, že tu nikdo nic nepřehrává ani nenalhává, a že tu vládne něco, co by se dalo nazvat hereckým vkusem. Ejhle, první světlo v temnotách.

Ferda Mravenec přijel se svou školou na kolečkových bruslích a s početným dětským komparsem z Nymburka. Přes častou přítomnost kvalitní hudby a dívčích tanečních rejů toto dílo hrdý titul muzikál neunese. Chybí mu totiž ta třetí složka: dynamický příběh. Je tu jen hodně řídký děj, dost pracně nastavovaných dialogů a hluchých, nudných scén. Ale odehrává se na krásné scéně Jarušky Kolářové s kol., která v poetické nadsázce a jemně vyvážené barevnosti znázorňuje rozkvetlou louku, - a po jaké by okamžitě sáhl každý inscenátor Čapkových Ze života hmyzu. Stejně tak i po kostýmech, s fantazií bohatě rozlišených a přitom stylově naprosto jednotných. Malé diváky tedy nic moc nenutilo spoluprožívat Ferdovo dobrodružství, ale zato měli stále věru nač se dívat.

Malá mořská víla je z Kutné Hory a jmenuje se J. Šubrtová. Její vnitřně opravdová a navenek prostá Aquatina je osou inscenace, jejím prostřednictvím se dobírá myšlenkového i emocionálního jádra předlohy. A ona také způsobuje, že „moře" je živější a - paradoxně - i lidštější než svět lidí. Právě v něm má totiž jinak poctivě propracovaná inscenace své největší slabiny.

U mělnického Ševce Dratvičky bylo dolování složitější. Autorka Marie Kownacká tu parafrázovala loutkářské hry, které si kdysi staří marionetáři skládali - ber kde ber - sami. To znamená, že je to text naivnější a bezobsažnější víc než připouští současná norma. Nutně potřebuje nadhled, nedá se hrát „jak to stojí a leží". Jenže právě tak se ho pokusili zahrát mělničtí: chudičký děj chtěli nějak reálně vysvětlit, motivovat, učinit pravděpodobným, což je objektivně nemožné. Ale jejich herecké i režijní možnosti přitom zřetelně nejsou malé. Stačí jen najít takovou hru, která svým stylem bude bližší sklonu k věcnému realismu, jaký soubor jeví.

Rakovničtí jsou první, kdo si povšimli, že ARTAMA vydává už několik let soubory vždy tří her pro děti, které se svou kvalitou vymykají běžnému průměru. Vybrali si odtud hru mladé autorky Blanky Jiruškové Tři rubíny, napsanou na motivy indických pohádek a nesporně talentovanou. Dramaturgicko-režijní zásahy J. Kodeše ještě textu pomohly. Škrty setřel z některých pasáží mlhavou lyričnost, poněkud papírové „shrnutí" nakonec přenesl do závěrečné písně, kde to nevadí, a hlavně za autorku dokončil postavu princezny Sassí, která jí nějak unikla z logiky pohádkové spravedlnosti. Také režijně-scénografické řešení hře pomohlo: postava Zlého osudu tu má dračí hlavu a dlouhé a ohebné tělo, které, různě poskládáno, může představovat, že je mírumilovnou zahradou či džunglí, ale divák ví, že se tu skrývá nebezpečí, zlo. Je to jednoduchý, účelný a působivý efekt, který vydatně přispívá k dojmu celistvosti a stylové čistoty inscenace.

Protagonisty příběhu hrají mladí začátečníci. Jsou přirození, nic násilně nenahrávají, zvládají i nesnadný, místy veršovaný text. To, co jim chybí, je prostě větší herecká odvaha: spontánnější odevzdání se náladě či napětí dané situace, výraznější odhalení myšlenkových pochodů i emocí, zřetelnější akcenty na věci důležité pro vnitřní život postavy. Taková odvaha se pochopitelně může dostavit až později - takže zatím zaplaťpánbůh za tu přirozenost.

A tím se hladce dostáváme k celkovému shrnutí přehlídky. **Obvyklé nářky na dramaturgii tentokrát půjdou stranou, přehlídka přinesla pro tuto chvíli důležitější a také pozitivnější zjištění. Na scéně měli naprostou převahu herci mladí, často úplní začátečníci. Ani v jednom představení se tu neobjevila ještě donedávna tak častá vousy oblepená a naturalisticky prskající šarže, vyrábějící komiku pro malé pitomečky v hledišti. Ani jednou se tu také nikdo neproducíroval jako televizní miss. Po herecké stránce se nám divadlo pro děti přirozenou cestou zmodernizovalo - vřelý dík za to patří především dobře vedeným dětským souborům, které vypěstovaly stručně řečeno potřebu pocitu autenticity vlastní existence na scéně.**

Ano, začínáme jaksi znovu. Ale začínáme s generací, definitivně už zbavenou veškerého balastu starého divadla. Jestliže to vydrží, bude to zvlášť pro divadlo, určené dětem, veliká výhra.

Alena Urbanová

RADNICKÝ DRÁČEK '96

Oblastní přehlídku činoherních souborů hrajících pro děti uspořádalo SČDO, Esprit Plzeň a SDO Radnice.

Radnický Dráček byl původně šestihlavý, a i když pro nemoce v DS Paleček se proměnil v pětihlavého, stejně zůstal impozantní saní Západních Čech, neboť představení pro děti aby jeden v českých luzích pohledal jako čtyřlístku. Obecné poznatky, jež z Dráčka vyplývají, běží na dvou vlnách. Jedna nese zásadní omlazování divadelních souborů, což je tendence velmi příjemná. Druhá nese neustálé potýkání se s dramaturgií, to jest s tím, jak přečíst dramatický text s vědomím pro jevištní jednání, s vědomím, že toto jsou motivy a toto generální téma, které chci sdělit, neboť právě pro toto téma (jak doufám a věřím) si soubor text vyvolil. To platí i pro autorskou tvorbu, tedy scénáře psané pro konkrétní soubor a schopnosti herců. Stále se projevuje myšlení, aspoň já to tak cítím, že **napsat pohádku a zahrát ji, se mnohým zdá snažší než cokoli jiného**. Přitom pohádka, právě pro své báchorečné, mýtické a mystické motivy - i nejjednodušší - patří k útvarům nelehkým, neboť stezky skrze pohádkový les musí být čisté, téma vyhrocené, a především jasně sdělené jednáním, a ne vysvětlováním. Dále je tu skutečnost, že pohádka se klidně může dotýkat nejzávažnějších témat ze světa „dospělých", avšak děti se v ní budou snadno orientovat, pokud vstupní klíč, kód ke vnímání, bude respektovat úroveň v níž, a s níž, mohou při otevření hry provést asociaci, převod neznámého do známého, do toho, co znají, a pak už s interprety půjdou a klidně zdolají i myšlekový Matterhorn. Avšak jako partneři a ne jako retardovaní, jimž je téma podáváno pitvořením, přiboudlými vtípky, podbízením, et cetera.

Pohádku O černém rytíři a bábě z Chlumu předvedl DS PROPADLO - KS Esprit Plzeň. Jedná se o autorský text D. Marovičové, která jej též režírovala. Zde je problém, jehož základ leží v dramatickém, potažmo v dramaturgickém a režijním uvažování. Herecký potenciál souboru se jeví optimální, neboť poctivě zápasil s nastolenou neuchopitelností toho, co mělo být sděleno, občas zachraňoval text, ale především, aby zachránil sebe, a opodstatnil své existování na scéně, šel herecky pod možnosti textu. Pohádka paní Marovičové vychází totiž ze dvou pověstí, přičemž důsledně respektuje jejich poetiku, takže konečný tvar je opět lineární, referenční, bez kauzality. To by nevadilo, kdyby zvolený inscenační princip šel tomuto textu naproti. Ovšem iluzivní způsob předvedení se s textem hrubě střetl, a tak se stalo, co výše popsáno. Tvořit texty pro vlastní soubor je vždy záslužné, ba optimální, ale pouze chtít nestačí. Tím nechci říci, aby D.Marovičová přestala psát, kdepak, spíše aby věnovala pozornost a pečlivost přípravě, a ještě tomu, že divadlo je od dívati se, od složky vizuální, která je nejsilnější. Ne že by slovo nebylo důležité, ale nemá jen informovat, dublovat sebe, či zastupovat děj.

Ženicha pro čertici předvedlo Divadlo DIALOG KS Esprit Plzeň v režii a duši hladící kanafasové výpravě Slávky Trčkové. Výrazné herecké výkony, a třeba u velmi mladé J. Dubové až překvapující vcítění do fantaskního tělesného rytmu čertice jako stvoření mýtického - kdesi tam byl bůh Pan, i ta koza rohatá. Co jsme jako porotci cítili za nedostatky, byla jistá nedůslednost ve výkladu situací, co kdo chce, a jak k tomu dojde. Promítlo se to v některých mizanscénách, kdy podstata téma-

tu byla v prostoru upozaděná, ba od svých nositelů až oddělena. Jednání jsme vnímali a cítili, vztahy též, tak jen, že by měly být důslednější či spíše soustředěnější, neboť někdy partner pro partnera nebyl zrcadlem, odrazem, ale sklem, skrze které jednání prošlo. U někoho též kráčelo sdělování charakteru a záměrů dramatické osoby ne přes jednání, ale přes kouzlení hlasem, takže ostatním nedostačoval. To víte, když inscenace dobře funguje, tak chceme, aby fungovala ještě lépe. Poslední poznámka je dramaturgická a zní: probrat text, vyloučit balast. To neznamená zkracovat v čase, ale naopak, to fundamentální zahrát, sdělit jednáním, neboť pro nutnost vychrlit spoustu plevelných slov nezbývá čas na sdělení kdo co chce, jakým způsobem to chce, a co za to je ochoten dát.

ČAS DS ŽUMBERA z Plzně a jeho Jak se čerti ženili... Už o předloze lze říci, že je folklórním leporelem s jasným stylizovaným jazykem. Je tedy lákavá, avšak zrádná, neboť pohádkový příběh v ní běží velmi přetržitě, nemotivovaně, a situace-nesituace mohou mít i tři řešení, neboť na směřování se tím nic nemění. Výklad L. Synka, který pro inscenaci vytvořil výtečně stylizovanou a plně funkční scénu, se též cestou folklórní „slavnosti" ubíral. Je ovšem otázkou, zda folklórnost až OBŘADNOST neměla být důslednější a přesnější, co se zpěvu a choreografie týče, neboť pak by nedostatky minipříběhu zanikly, a proměnily by se v uzavřené vystavěné epizody uprostřed obřadu. Z jednotlivých tónů a akordů by vznikla skladba. Důležitosti a sdělovací hodnoty by pak nabyl způsob jak se co děje, jak, a jakými prostředky se s námi komunikuje, a řada otázek by odpadla, nevznikla. Řeč je o mlhavosti motivů, tím mlhavosti tématu, a v důsledku tedy mlhavosti příběhu, byť hlavní postavy - kovář a princezna - svůj zvolený typus traktování postavy pronesly celou inscenací. A opět je zde pramen rozporu, neboť zvolené typy a jejich jednání, když se přiloží na nejasný příběh, jej nemohou rozevřít a odvyprávět, neboť k němu nedokáží vytvořit jasný vztah, co že to chtějí a proč tak jednají. Příběhu je v inscenaci vůbec dána větší plocha než zaslouží. Kladem byla živá hudba na jevišti a její využití, záporem hlasové maškaření čertic, takže srozumitelnost nulová a význam ještě nulovatější. Každopádně se jedná o nezvyklý a zajímavý pokus.

DS OSTROV a jejich Mluvící prsten byla velmi smutná inscenace. Krátce řečeno: spousta a spousta energie a výsledkem je ondulace vzduchu. Počátek a konec všeho je ve zvoleném textu, kde neexistuje krom slovního balastu nic, ba ani triviální zápletka, a hlavní předmět - mluvící prsten a jeho schopnosti - na scéně existuje cirka 15% času. Téma pokrytectví, které je latentně přítomno se prostě nekonalo, zato několik transparentů moralistní velkoráže ano. Ba dokonce postavy na počátku označené záporně jsou náhle kladné, a jeden neví proč. Tohle všechno sice padá zcela na vrub autora J. Švestky, ale soubor si tento „taky dramatický text" vybral, režisér vyložil, takže i jim připadá zásadní podíl na kroku stranou. Nemá smyslu bušit do omylu, ale ostrovskému divadlu, které má z čeho herecky čerpat, přejeme více štěstí příště, ale především více usilovného zamýšlení nad dalším krokem.

Jako poslední přikvačila V. Zedníková s divadelním spolkem „buď'Anebo" z Karlových Var, a na divadelní káře přivezla autorskou Šípkovou Růženku. A bylo divadlo! Tématem nebyl všeobecně známý příběh Šípkajdy, ten byl důvodem k rozehrání tématu těch, kdož jej z jeviště jednáním sdělovali, a to tématu citlivosti ke všemu živému, tématu vzájemných vztahů k sobě, čímž vnesli téma laskavosti a vstřícnosti v tom našem světě občas pozapomínané. Nuže, v této inscenaci, v laskavém a důležitém nadhledu, byly vztahy mezi dramatickými osobami jasné a vybudované, vztahy k prostředí neméně, o vztahu k tématu nemluvě. Čitelné bylo předávání rolí a především předávání funkcí - nic mechanického, ale uvnitř situace a ze situace vycházející. Tedy paráda. Ovšem nelze zamlčet, že toto představení stojí více než z ploviny na naladění těch, kdo jej hrají, i těch, kdo jej sledují, a může se lehce stát, že se občas rozpadne. Jeho síla, jak už to bývá, je zároveň jeho slabostí. Jestliže Šípkajda je spouští k sdělení jejich osobního tématu, přesto zůstává příběhem, a tím i prostředkem, přes který téma sdělují. Ať už v tomto případě, nebo v inscenaci další, je nutné tento fakt respektovat, a primární linie se přidržet, vybudovat si trasu dlaždic, na které lze doskočit, když naladění - velmi nejistý divadelní prostředek - propadne peklu, prostě mít možnost se zachytit, odrazit, pokračovat. Důkazem budiž to, že tři zásadní situace, to jest nepozvání sudičky, bodnutí o trn a oživující polibek, tedy nejdůležitější situace pro příběh, pro vztahy, a následné jednání, nebyly zpracovány a zůstaly v hodnotě informační. Sice poetické, ale informační. Šípková Růženka je divadlo se vším všudy, takže si zbývá přát, aby též bylo vykonáno vše proto, aby tímto divadlem mohlo zůstat a nezbortilo se.

Ještě zůstává poděkovat divadelníkům z Radnic, že přes všechny potíže, které mají s provozními prostory své scény, festival Radnický Dráček s úspěchem uspořádali.

Vladimír Zajíc

DOSPĚLÍ DĚTEM V NOVÉM BORU

Stálá divadelní scéna v Novém Boru spolu se Svazem českých divadelních ochotníků uspořádaly za pomoci Městského úřadu v Novém Boru a Okresního úřadu v České Lípě ve dnech 24. - 26. května 1996 oblastní přehlídku zahrnující okresy Teplice, Ústí n. L., Děčín, Litoměřice, Česká Lípa, Liberec, Jablonec a Semily. Po provedeném výběru bylo na jevišti novoborského divadla uvedeno 6 pohádek. **DS Horka ze Stráže pod Ralskem sehrál indiánskou pohádku J. Makaria: Brána slunce.** Inscenátoři zasluhují pochvalu za pečlivou přípravu představení (scéna, rekvizity, kostýmy i upřímný přístup herců k rolím). Za úvahu stojí přesnější rytmizace, zejména ve zvýraznění hlavních dějových faktů a větší nápaditost v jejich rozehrání. **J. K. Tyl Železný Brod uvedl Jílkovu úpravu pohádky Boženy Němcové Sůl nad zlato.** Pohádka je inscenována s pochopením a citovým zaujetím herců. Herecké výkony byly překvapivě vyrovnané. Brzdou jsou časové prodlevy při přestavbách. **Domácí soubor Hrubín zvolil pohádku Jana Wericha Lakomá Barka.** Ve vlastní dramatizaci použili inscenátoři velkých loutek, aby podtrhli grotesknost situací. Nápaditá scénografie a řada dobrých režijních nápadů vytváří zábavné a účinné představení. Škoda jen, že pointa příběhu je sdělena pouze slovně. **DS Hraničář Rumburk přivezl pohádku manželů Lamkových volně zpracovanou podle J. Mahena: O veselém hrobaři.** Ve funkční a působivé scéně rozehrávají inscenátoři ve vyrovnaných hereckých výkonech čitelný a nevšední příběh. Celkové vyznění poněkud oslabuje, že hrobník nerozehrává potřebné a textem dané veselí a zároveň šťavnatou člověčí náturu, k čemuž jako herec předpoklady má. **Soubor Mladé scény z Ústí n. L. uvedl vlastní dramatizaci Kipplingových povídek pod názvem Mauglí.** Porota ocenila dokonalou atmosféru pralesa a jeho obyvatel, ku které se dospělo vzácnou symbiózou režijní, herecké, scénografické, světelné i zvukové práce. **Přehlídku zavřel svým představením DS Březiny Děčín pohádkou Oubrama a Nováka: Vodník Mařenka.** Inscenátorům se podařilo dát jednajícím postavám širší rozměr a zdůvěrnit je natolik, že působily velmi pravdivě. Představení je hráno v tempu, které místy samo volá po zvolnění a oddělení průběžného jednání. I scéna mohla být plastičtější. Porota ve složení Josef Barták, Ilja Bureš a Josef Doležal ocenila jednotlivé výkony těmito cenami: Za kostýmy: Dagmar Pechové ze Stráže pod Ralskem, za scénografii: Kateřině Baranowské z Nového Boru a Kristíně Herzinové z Ústí n. L. Za scénu: Radimu Puchartovi z Rumburku. Za režii: Pavlu Trdlovi z Ústí n. L. a Jaroslavě Horčičkové z Nového Boru. Za herecké výkony: Evě Hluché a Oldřichu Mackovi ze Železného Boru, Lauře Šicové z Rumburku, V. Herzinovi z Ústí nad Labem a Elišce Zelenkové a Pavlu Jarolímovi z Děčína. Kolektivní cenu obdržely představitelky skupiny opic z představení Mladé scény z Ústí n. L. **Štáb přehlídky nominoval na národní přehlídku do Rakovníka Mladou scénu z Ústí n. L. a doporučil k další účasti soubor Hrubín z Nového Boru. Novoborská přehlídka měla letos ve srovnání s předcházejícími „vyšší laťku" a je potěšitelné, že hrající soubory v této zkoušce obstály. Pořadatelé v Novém Boru zajistili vynikající účast pozorných dětských diváků na každém představení (celkem přes 1.200), kteří soutěžili o nejlepší nakreslený obrázek z inscenace.**

J.D.

Zpráva z Havlíčkova Brodu
DOSPĚLÍ DĚTEM
- Východočeská regionální přehlídka

Již několik let provází tuto přehlídku impozantní výstava prací dětí z mateřských a základních škol, která se jmenuje „Moje nejmilejší pohádková postava". Letos se sešlo přes 2000 výtvarných prací, kterými byl KD Ostrov vyzdoben, a bylo možno shlédnout nejen zajímavé kresby, plastiky, ale i loutky, ba dokonce celé scénické výpravy. Každoročně je též vyhlášena literární soutěž pro děti „Moje pohádka". Nejlepší práce pak vychází v brožované úpravě. Tolik tedy k prostředí, v němž dětem hráli dospělí, a kterou provázel dokonalý servis místního souboru pečující od rána do rána o potřeby hostů a účinkujících. Co se přehlídky samé týče ...inu, v regionu se urodilo inscenací pomálu, a tak převážně vystupovali hosté včetně agenturních pořadů.

První představení, **Ukradený měsíc**, dovezla agentura Agnez z České Lípy, a člověk se nestačil divit, jak něco tak nepovedeného a nedivadelního je nabízeno za peníze dětem. Princip měl být postaven na partnerství herců a na komunikaci s dětmi, ale selhával ve všech směrech, jako vůz s hranatými koly. Asi se dnes nosí loutky, a tak tam také byly, ale jen proto, aby jimi bylo šmrdláno. Vůbec prostředky i motivy byly používány ad hoc, tedy jak se zrovna inscenátorům zachtělo, a ne jak by příběh vyžadoval, včetně toho, že hlas Měsíce

pouštěný z MG, si nechali namluvit panem Brodským - o to nic - ale projev herců mu nedostačoval v žádném směru, prorážel umělecké dno, takže ...co ještě dodat.

Naproti tomu na stejném principu uváděná inscenace **O českém Honzovi Divadýlka MRAK z Havlíčkova Brodu**, měla nejen vysokou, a po celé představení udrženou laťku přibírání dětského diváka do hry, ale všechny prostředky zdivadelňující pohádku zároveň sloužily partnerskému dialogu. Výprava je kouzelná a funkční. Jistý nedostatek lze vycítit v textu písniček, ale to je vada snadno odstranitelná, stejně tak, aby I. Krškova více prezentovala postavy, sloužila tedy divadlu samému, jako její výtečný a výtečně přesný partner J.Melena, a méně prezentovala sebe samu. Honza je radostně hravá inscenace, prostě libo pohledět.

DS Jirásek z Chocně vstal po požáru budovy divadla z popela, a nastudoval Vodníka Mařenku od Oubrama - Nováka. Inscenátoři se snažili porovnat se s rozvolněným textem škrty, ale netroufli si - což je škoda - dokončit za autory situace tak, abychom věděli, jakého příběhu jsme svědky. Jiným zádrhelem byla artikulace textu, takže ne vždy jsme slyšeli a rozuměli, v důsledku čehož zůstala pohádka uzamčena za hranou rampy. Je nutné pochválit představitelku Bětky, neboť ukázala jistou cestu, když se s podivně zauzlovaným textem vyrovnala tím, že důsledně dodržovala charakter.

Divadlo Jesličky z Hradce Králové přivezlo Opevněné vousy od japonského anonyma z 9. století. Jana Portyková provedla dramatizaci, výpravu a režii. Hříčka - anekdota o muži z Kjótó, který má nejdelší vous, je hrána pouze muži. Realizace probíhá v nadhledu, a v důsledném znakovém systému, volně inspirovaném ozvěnami kabuki - divadlem gesta a efektu a zpěvného přednesu. Velmi příjemná atmosféra a divácké naladění s nečekanými zvraty.

Mladá scéna Ústí nad Labem se prezentovala hned dvakrát: Divoké labutě a O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku. Obě inscenace již byly v AS probírány. Jen na okraj zmínku, že Divoké labutě zde měly derniéru, a příběh tří mýtických bytostí doznal oproti přehlídce v Rakovníku jisté změny. Především se zčitelnil začátek pohádky, a částečně se zpřesnilo frázování uvnitř situací. Stále ještě zbývají rezervy v textu na cestě od slovní informace k jednání slovem, a především v ujasnění, co je důležité dramaticky, a co je pouhé epické sdělení. Následně tedy pak inscenačně dát, podle významu a smyslu, každé akci a situaci správné proporce. Mladá scéna však zkouškami stále své inscenace vylepšuje, takže se těšme, a též se těšme na Mauglího.

Divadlo Kruh Havířov a jeho Kterak se mlynáři se strašidly potýkali. Jedná se o princip, který lze volně nazvat černá hodinka, aneb zpředmětňované vyprávění, z času tenkrát do času teď. Drobné rekvizity a kouzla a především navození atmosféry potvrzují - činí pravděpodobné - ono vyprávění, a sál plný dětí reagoval velmi vstřícně, především díky hereckému nasazení P. Pospěcha a Z. Vaškové. Jednotlivé pohádky - sekvence - nejsou zcela vyváženy uvnitř sebe sama, a též vzhledem k celku, a písně ne vždy konvenují příběhu, ale nejedná se o neodstranitelné prohřešky. Navíc často jde o nepřesnou vnitřní motivaci jak dramatické postavy, tak i herce - zde ve smyslu technicky nutných úkonů. Na malém place v MŠ, to nejspíše musí být prima zábava pro všechny zúčastněné.

Jako poslední, ale ve skutečnosti nejprvnější ze všech prvních, prostě to nejlepší z Havlbrodu, na scéně vylouplo **Divadýlko KUBA z Plzně.** Shlédli jsme inscenaci **Narodil se klaun** a bylo to! Co o tom mám vůbec psát? O čem to je?! O osamělosti cirkusového klauna? Ano! O touze po přátelství? Ano! O partnerovi do cirkusu i partnerovi pro život? Ano! O něze? Ano! O naplnění snu, který teprve svým naplněním začíná ožívat? Ano! Prostě před Danou a Petrem Mládovými klobouk dolů. Laskavost a smích a radost z žití se nad jejich inscenací klene přímo devítibarevnou duhou, a jaká to slast být zase malý a doširoka v údivu otevírat oči. Tak co o tom psát? Určitě to, že důsledně pracují s nastolenými motivy a tématem, obrací je, vrací, ale nejsou to pouhé variace, vždy je zde smysluplné povýšení, ne pouze technické, takže v sále vzdycháme a ječíme nadšením. Určitě to, že jsem zhlédl výsostné partnerství na scéně, a partnerství s námi. Určitě - ale dost, trochu popela také nezaškodí. Opravdu trochu, protože se týká rytmu inscenace v tom smyslu, že Mládovi jsou přesní cirkusoví klauni, ale krapet to hrají jako Pieroti, takže vznikají rytmické disproporce, jelikož mají tečky tam, kde by měly být vykřičníky!. Jestli se vám zdám hnidopišký, máte pravdu, ale to víte, když je něco už už dokonalé, a může to dokonalé být, tak proč ne - a navíc, ti dva to vědí, hledají to, a já jsem přesvědčen, že naleznou.

Na závěr, jako host přehlídky, zahrálo divadlo ze Spišské Vsi Dobšínského rozprávky. První rozprávkou byl Nos v němž sdělení šlo přes herce, přes jeho prostředky těla, hlasu, gesta, takže řešení situací bylo zajímavé a plastické, navíc doplňované či komentované ironickou stínohrou. Způsob stínohry navíc nesl obrazové rustikální sdělení volně parafrázující románské plastiky na tympanonech, takže výsledný tvar byl nejen zajímavý, ale i podnětný. Trochu drhl pouze pouze třikráte provedený *žart* směřující k vítězství hrdiny, který nebyl nijak povýšený, ba ani pouhou obměnou. Nebojsa přibral ke sdělení výraznou kostýmní složku, ale zatímco v prvé rozprávke herecká akce a stínohra se doplňovaly a kontrastovaly, zde došlo k rozpojení, takže výsledek byl jakousi slabou etnografickou rozprávkou, v němž divadelnost absentovala na pouhou lineárnost sady obrázků na skle.

Toť z Havlíčkova Brodu vše, kromě potvrzení, že leží v krajině, v níž je sedm měsíců zima a pět měsíců chladno, a léto pouze jeden den, a to ještě v přestupném roce. Tohle tvrdí domorodci, a já souhlasně drkotám zuby.

Vladimír Zajíc

DS HRUBÍN Nový Bor / J. Werich - Lakomá Barka
Foto: Archiv souboru

Konference Svazu českých divadelních ochotníků

10. svazová konference SČDO se uskutečnila 11.května 1996 v sokolovně v Praze - Vršovicích. Předcházelo jí 9 oblastních konferencí. Zástupci jednotlivých oblastí, zástupci nově se připojivších kolektivních členů (dramatické a loutkářské soubory Sokola a Orla) a hosté (ADA, ARTAMA, MK ČR) byli početným auditoriem celosvazové konference. Přítomno bylo 3 kolektivní a 49 řádných členů.

Mezi stěžejní body jednání patřila zpráva o činnosti SČDO za funkční období 1993-95. Přednesl ji předseda svazu Josef Doležal. Konstatoval, že uplynulé období přineslo **oživení ochotnické činnosti** jak po stránce tvůrčí, výkonostní, tak po stránce organizační. Byly obnoveny některé tradiční divadelní přehlídky a vznikla nejedna nová. Proměnila se dramaturgie souborů, v níž se začíná projevovat pozitivní snaha objevovat nové či pozapomenuté tituly. **Podle šetření SČDO pracuje trvale na území ČR na 200 ochotnických souborů dospělých, čítajících cca 6000 členů.** Pozitivním rysem uplynulého období je navázání úzké spolupráce s většinou existujících institucí a občanských sdružení, zabývajících se amatérským divadlem, včetně uzavření dohody s rakouským svazem divadelních amatérů. Předseda SČDO zároveň poukázal na potřebu prohlubování a dalšího rozšíření této spolupráce, zejména s Volným sdružením východočeských divadelníků.

SČDO přispělo nemalou měrou pro aktivizaci a kultivaci ochotnického divadla pořádáním vlastních přehlídek (Pohárek, Divadlo jednoho herce, soutěž jednoaktových her, Loutkářské letnice v Čelákovicích, Loutkářské dostaveníčko v Lounech) a spoluúčastí na mnoha krajových, národních a celostátních přehlídkách, včetně role vyhlašovatele Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém n. Jiz. Dílem se podařilo zajišťovat i příležitosti vzdělávacího charakteru, zejména rozšířením činnosti Klubu režisérů SČDO. Pro finanční a časové nároky se však nepodařilo realizovat záměr obnovení režisérské školy ani připravené školení pro loutkáře, a to navzdory pociťované potřebnosti vzdělávání.

Ke škodě nevyšel záměr o ustavení komise právníků a poslanců, jež by mohla účinněji působit v oblasti legislativy. Stejně tak nevyšly snahy usilující o navrácení majetku divadelním souborům, které o něj přišly po r.1953. Nepodařilo se rovněž ustavit pracovní skupinu, jež by měla pečovat o ekonomické zabezpečení Svazu.

Naproti tomu se podařilo přebudovat organizaci do dvoustupňové struktury oblastí a centra, i když ne bezezbytku. **SČDO má v současné době na 1.500 řádných a kolektivních**

členů. Této členské základně slouží jako základní prostředek informovanosti o dění dva zpravodaje: Informátor a Rolnička, vycházející v nákladu 600 výtisků, vydávané dle potřeby (průměrně 3x v roce). V závěru své zprávy J. Doležal hovořil o proměně časopisu Amatérská scéna, který přináší aktuální informace o amatérském divadelním dění a obsahuje cenné informace pro existenci souborů. Současně konstatoval, že se zatím málo daří propagovat ochotnickou a loutkářskou činnost v masových sdělovacích prostředcích.

Konferenci byla poté předložena M. Vyskočilem zpráva o hospodaření za tříleté funkční období. Řádově činily příjmy 450 tis. Kč, z toho 360 tis. od MK ČR a 32 tis. z členských příspěvků, vydání pak 440 tis. Kč. Předseda revizní a kontrolní komise J. Svoboda ve svém vystoupení doporučil přiznat předsednictvu Svazu absolutorium.

Samostatným bodem programu bylo **ocenění zasloužilých za práci v SČDO a ochotnickém divadelním dění.** Za vynikající dlouhodobé zásluhy byl udělen Zlatý harlekýn J. Hejtmánkovi, Mgr. J. Hrašemu, Vl. Ondráčkovi, M. Vyskočilovi a ing. D. Zakopalovi. Cena Dr. Jana Veselého za vynikající dlouhodobé zásluhy v oblasti loutkového divadla byla udělena in memoriam prof. V. Havlíkovi. Čestná uznání J. K. Tyla za významné zásluhy a rozvoj SČDO nebo ochotnického divadla byla předána R. Kettnerové, dr. M. Strotzerovi a J. Bušinovi. Čestné uznání M. Kopeckého obdržel dr. P. Slunéčko. Nejvyšší ocenění, čestného členství SČDO, bylo uděleno J. Doležalovi, V. Mullerovi a M. Ryšavému.

Konference zvolila nové předsednictvo a schválila radu SAL. Následující ustavující schůze pak sekretariát SČDO: Josef Doležal (předseda), Zd. Fürst a Vl. Ondráček (místopředsedové), Hana Kalašová (hospodářka), Milan Vyskočil (účetní), František Živný (předseda revizní a kontrolní komise), Miroslav Ryšavý (tajemník). Členy předsednictva byli zvoleni: Dohnalová, Dojiva, Dvořáková, Hejtmánek, Hejral, Mgr. Hraše, Kejzlar, Müller, Panenková, Pop, Raška, Svobodová, ing. Vondruška, Vylíčil, ing.Zakopal. Členy kontrolní a revizní komise pak Bušina a Jánský.

Rada SAL byla schválena v tomto složení: ing. Čečil, Havlík, Jánský, Kalašová, Mgr. Krulikovský, Mimra, Pop, Raška, Ryšavý, Štolbová, Vylíčil a Žalud.

V bohaté diskusi vystoupili všichni hosté konference: Bohumila Fulínová z MK, L. Lázňovská a M. Strotzer z ARTAMY a dr. O. Smrček za ADA. Ve svých příspěvcích hovořili o finančním zabezpečení aktivit amatérského divadla, o stavu a dalších možnostech spolupráce. L. Lázňovská nadto informovala o započetí práce na vydání dějin ochotnického divadla a ustavení čestného výboru Jiráskova Hronova a jeho smyslu. Cca další desítka příspěvků se dotýkala vnitřních otázek SČDO, ale i působení SČDO navenek, např. k otázkám pomoci krajanskému divadlu v Chorvatsku a podílu SČDO na divadelních akcích, ediční činnosti a dal. Předmětem diskuse bylo i zvýšení členského příspěvku.

10. svazová konference SČDO nebyla pouze rekapitulací uplynulého tříletého období, poukázala věcně na aktuální potřeby ochotnického hnutí a byla svým způsobem i demonstrací záměrného, systematicky cíleného usilování neomezujícího se pouze na teritorium svazového hájemství. Nelze, než Svazu přát, aby po třech letech mohl s hrdostí shlížet na prospěšně vykonané dílo.

Milan Strotzer

STO LET DIVADLA V BOLERADICÍCH

Boleradice leží v oblasti hanáckého Slovácka mezi Hustopečemi a Kloboukami u Brna. Patří k nejstarším obcím na Břeclavsku - počátky sahají až do dob Velké Moravy. Dnes zde žije 800 obyvatel.

Stoletou tradici má v obci ochotnické divadlo. V roce 1885 vzniká v Boleradicích (tehdejších Polehradicích) pěvecký spolek „Cyrilská jednota", který byl dlouhou dobu páteří kulturního dění v obci. Před sto lety, roku 1896, je uváděna tímto spolkem, pod vedením učitele Cyrila Metoděje Hladkého, první písemně doložená divadelní hra „Kříž u potoka" od Karolíny Světlé. Hladký záhy zemřel a v ochotnické činnosti pokračují místní studenti. Hraje se hlavně o prázdninách; často i v přírodě. Jsou předváděny nejen jednoduché operetky a veselohry, ale i hry náročné. Tak například „Maryša" byla sehrána za přítomnosti Aloise Mrštíka, který žil v sousedních Divákách. Toto sousedství bratří Mrštíků také obohatilo kulturní život v obci. Časté návštěvy a účast na bálech v Boleradicích (v roce 1895 dokonce s malířem Alfonsem Muchou) jsou toho dokladem.

Po první světové válce přebírají divadelní štafetu spolky Sokol a Orel. Meziválečné období se stává vrcholem ochotnické éry v Boleradicích. Bylo uváděno až pět premiér ročně. Po roce 1945 se opět hrálo na dvou jevištích, repertoár byl orientován na vlasteneckou tématiku. Novinkou bylo loutkové divadlo provozované v místní škole. Tam se pravidelně hrálo i dětské divadlo. Negativní vliv do divadelního dění vnesly poúnorové poměry v roce 1948. Spolková činnost byla zastavena, ale po dvouleté přestávce se ochotníci sdružují v Osvětové besedě a hraní divadla pokračuje.

Od roku 1959 se soubor pravidelně zúčastňuje okresních a krajských přehlídek a roku 1982 místní ochotníci poprvé postoupili se hrou bratří Mrštíků „Maryša" na Národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou. Od té doby nechybějí na krajských přehlídkách v Němčicích nad Hanou a již šestkrát se představili ve Vysokém nad Jizerou.

Po listopadové revoluci většina ochotnických souborů na okrese Břeclav ukončila svou činnost (bývalí ochotníci podnikají, vstupují do politického dění). Tyto aktivity postihly i náš soubor - čtyři muži se stávají členy Rady Obecního úřadu v Boleradicích, jeden z nich dokonce starostou, někteří členové soukromě podnikají. Činnost souboru to však nepoznamenalo, ba právě naopak. Všichni zůstávají věrni divadlu, velkou oporou je celé obecní zastupitelstvo, fandí nám také Okresní úřad v Břeclavi v čele s přednostou, našel se i sponzor. Dostavují se další úspěchy, soubor se představuje i v Hronově, v roce 1993 je pozván se hrou Františka Kožíka „Šavle a píseň" do Švédska a o rok později do Londýna. Pokračuje také spolupráce s cimbálovou muzikou Vonica.

V letošním roce uvádíme na naše jeviště „Rok na vsi" bratří Mrštíků, který zdramatizoval režisér Národního divadla Miroslav Krobot.

Ochotnické divadlo je krásné bláznovství, kterému se u nás dnes věnuje přes čtyřicet obětavých a divadlo milujících členů všech věkových kategorií a různých profesí. Ti obětují divadlu stovky hodin, často i na úkor svých rodin. Zbývající občané vesnice jsou nadšenými diváky a příznivci. Toto nadšení pro divadlo, mimo kratší přestávky, trvá v Boleradicích již sto let.

Alena Chalupová

Absolutní amatérka Majka Kotisová z Karlových Varů

Majka Kotisová začínala v 60. letech v divadle malých forem Kapsa. V Karlových Varech se tehdy sešly mnohé pozdější hvězdy - Miki Jelínek, jehož scénická hudba posléze zdobila všechny inscenace pražského Divadla na okraji, Daniela Kolářová, herečka Divadla na Vihohradech v Praze, která si v předminulém volebním období s úspěchem vyzkoušela roli poslanky ně Parlamentu ČR (respektive České národní rady) a další. Majka Kotisová se pustila samostatně i do divadla poezie a pamětníci říkají, že byla velmi osobitá. Pak přišlo období, kdy, jak sama říká, musela vystačit s bytovým divadlem a štěstí jí přinášela vlastní rodina. Znovu se objevuje s mladým souborem Jen tak; od roku 1992 - 1994 se soubor každoročně účastnil Národní přehlídky tradičního divadla v Třebíči, odkud byl vždy porotou doporučen na Jiráskův Hronov, kterého se dvakrát zúčastnil (hry: Amorem střelení, Faust, Markétka, služka a já, Cipakování aneb Vteřinu ticha, prosím...). Vrcholem této etapy byl patrně rok 1994 s inscenací Cipakování aneb Vteřinu ticha, prosím podle L.Aškenázyho (Cena za inscenaci na Divadelní Třebíči, účast na JH). Po roční pauze přichází s jinou, mladší skupinou Divadlo Znovu „Jen tak". Mythus Eloa J.Vrchlického, uvedený na Divadelní Třebíči v r. 1996, si odnáší Cenu poroty

ROZHOVOR PRO AS

za objevnou dramaturgii a doporučení do programu JH (na 3. místě). Soubor zaujal pravdivostí své výpovědi a čistotou divadelního tvaru. Náš rozhovor o návratech, současnosti i poslední inscenaci se odehrál v předposlední den třebíčské přehlídky.

Majko, Vy jste se vrátila po velice dlouhé době. Proč?

Ten, kdo si jednou pohrává s divadlem, vlastně nikdy neskončí, a chce-li se k němu někdo přidat, je to tím zajímavější. A tito mladí lidé se přidat chtěli. A tak vzniklo Divadélko „Jen tak". Jen tak pro sebe, jen tak pro nás, znovu jen tak.

Proč jste zvolila právě činoherní divadlo? Čekala bych spíše návrat k divadlu poezie.

Myslím, že žádná z mých inscenací nebyla čistě činoherním divadlem. Vždy to byl z části i pokus o spoluautorské divadlo, tedy přizpůsobení textu protagonistům. Kdysi jsem byla zapřísáhlým nepřítelem tradičního divadla, neboť se mi zdálo, že herec ztrácí svou osobnost ve prospěch autora, na rozdíl od divadla poezie, kde se jedná více o sebevyjádření. Dnes už nemám tento názor tak vyhraněný. Každý prochází nějakým vývojem - i já.

Ve vztahu ke své skupině jste spíše pedagog nebo režisér?

Nejsem ani pedagog, ani režisér. Jsem člen skupiny. Iscenace vzniká ze společné práce a režie spočívá v dialogu mezi námi. Tím se dá říci, že každý si je svým vlastním režisérem a já potřebným kritickým okem diváka.

Jste však vedoucí divadelní skupiny...

Ve smyslu administrativím se to tak dá říct. Ale proto, že je skupina amatérská, je umělecky svobodná a nezávislá.

Opravdu nic nepotřebujete? Co fundus, materiál, prostory?

Prostory nemáme, to je pravda. A tak se scházíme, kde se dá. V poslední době nám pomáhá vojenský posádkový útvar Karlovy Vary, který nás zastřešil v kinosále. Jak poetické... Tam také vznikla scénická báseň Mythus Eloa.

Karlovarská skupina může někomu připadat jako komunita. Možná, že je to v tom, jak drží pohromadě, jak zřetelně stojí za svou prací...

Neoznačila bych nás za komunitu. Komunita je něco uzavřeného, organizovaného podle vlastních pravidel. Řekla bych, že jsme organismus, který drží pohromadě společný zájem.

Liší se něčím tato skupina od té předchozí?

Liší. Tak jako dva jedinci nemohou být stejní, nemohou být stejné ani skupiny. Ta předchozí skupina byla víc komediální. Většina nových členů je ve věku 17 let. Neměli zatím žádnou zkušnost s divadlem, jsou však velmi chytří a přemýšliví. Tím se usnadnilo chápání textu, který je oslovil zaujal natolik, že se o svůj dojem z přečteného chtěli podělit s ostatními, bez nadhledu a odstupu.

Chápu to. Všimla jsem si loni na FEMADu jejich reakce na Krev andělů. Zdá se mi, že jsou velmi opravdoví a upřímní. Prudce reagují na faleš. Touží patrně po hodnotách. V tomto věku je to důležité...

Myslím, že v každém věku je to důležité! A oni se právě rozhlíží a dělají si svůj vlastní názor na svět. Jaroslav Vrchlický napsal Elou ve svých 22 letech, tedy v době, kdy ještě nebyl zralým básníkem a neměl daleko od vnímání světa stejnýma očima. Myslím, že je to jeden z důvodů, proč je tyto verše zaujaly. Navíc má báseň Mythus Eloa některé divadelní znaky a hodně pracuje se symboly. Tady jsem tedy i já mohla naplno uplatnit svou zkušenost s divadlem poezie.

Mythus Eloa je tedy divadlem poezie, k němuž jste se vrátila?

Ne tak docela. Myslím si, že je to scénický útvar oscilující mezi divadlem poezie, vlastní katarzí a divadlem činoherním. Zdaleka nám nejde jen o pohrávání si se slovem a o scénické ozvláštňování literárního díla. Nabízíme divákovi přes Vrchlického scénické postavy pohled do našeho nitra. Může to přijmout nebo ne. Může vnímat jen ušlechtilost slova, vznešenost mýtu, aniž by prožil stejnou katarzi jako my.

Sdělnost tohoto tvaru však závisí na jevištní řeči. Říkala jste, že noví členové nemají žádnou průpravu. To patrně nebylo jednoduché.

Říkala jsem, že neměli žádnou průpravu, teď už se to říci nedá. Touha po uvedení této scénické básně, po rozdělení se o myšlenku s diváky byla hnací silou ke zdokonalování jevištní řeči a projevu.

Majko a co bude dál? Něco jste začali, ale obávám se, že taková věc jako Eloa se dá dělat pouze jednou...

Eloa je také jen jedna. Ale myslím, že se zatím nebudeme pouštět na cestu čistého tradičního divadla, ale zůstaneme u pokusu divadelního vyjádření našich pocitů, ať už pomocí prózy nebo poezie.

Máte na mysli současný text?

Stále jsme ve fázi hledání. U textové předlohy nám nezáleží na tom, kdy byla hra napsána, ale jak dalece se s ní můžeme ztotožnit.

Děkuji za rozhovor a přeji mnoho úspěchů v hledání i v životě.

připravila Lenka Lázňovská

DIVADÉLKO ZNOVU „JEN TAK" Karlovy Vary / J. Vrchlický - Mythus Eloa
Foto: Josef Němec

ČTYŘI DNY, KTERÉ NIČÍM NEOTŘÁSLY

aneb

Divadelní dny na jezeře 25. - 28.4.1996 - Friedrichshafen

Není prostředí jako prostředí

I když jsem „kočováním" s divadlem projel téměř celou Evropu, jedním z mých dosud nesplněných snů byla touha navštívit krajinu kolem Bodamského jezera, to malé moře uprostřed Alp, jehož břehy přirozeně spojují hranice Rakouska, Německa a Švýcarska. Kniha, film, fotografie - to všechno ve vás utváří určitou představu, ale realita vlastní přítomnosti na místech o nichž jste četli, která jste viděli jen na obrázcích, dosud poznané a vysněné zcela překonává.

Friedrichshafen je větší okresní městečko s nevelkým centrem, avšak s rozsáhlými vilovými čtvrtěmi kolem. Rodiště konstruktéra vzducholodí, hraběte Ferdinanda Zeppelina, bylo po II.světové válce vlastně téměř celé znovu postaveno, takže pro milovníky architektury je stavebně nezajímavé. Zajímavým jej činí jen jeho poloha na břehu nádherného rozlehlého jezera. Průzračná namodralá vodní hladina byla v r. 1900 svědkem prvního sedmnáctiminutového letu Zeppelinovy vzducholodi. Klidná večerní procházka po jeho březích vzbuzuje v duších romantiků úplnou bouři pocitů a dojmů. Realista ovšem zaznamená jako zajímavost pravidelné sobotní bleší trhy zaplňující celé centrum města.

Samotný festival se konal ve velké moderní škole (Bodensee Schule) v okrajové čtvrti Friedrichshafenu ve dvou prostorách: ve školním divadelním sále a ve víceúčelovém manéžovém prostoru. Z 19 plánovaných představení a divadelních setkání se jich prakticky ve třech dnech (včetně necelého čtvrtku a neděle) uskutečnilo 18, to je šest představení denně, z toho dopoledne dvě pro děti. I když většinou šlo o inscenace nenaplňující 60 minut, přesto byl tento program pro ty, co

jej chtěli absolvovat celý, pořádným záběrem. Navíc zde od pátku do neděle probíhalo neuvěřitelných jednadvacet seminářů s názvy jako: Komika ve světě pohádek, Akrobatické divadlo, Dětský cirkus, Hudební hry a dětská řeč, Hudební divadlo, Hudební experimenty, Úvod do improvizace, Songy a šanzony, Černé divadlo, Základy divadelní hry, Komické výstupy, Improvizace, Režie a dramaturgie, Divadlení cirkus, Řeč jako zrcadlo duše atd.

Co jsme stihli - minirecenze

25.4. - Zahájení festivalu slavnostními řečmi a vítáním. A po něm první představení souboru z Bürglen (Švýcarsko). Hrá se jmenovala „Žraločí láska" (Haifischliebe). Šlo o zkrácený přepis Žebrácké opery se zajímavými, ale nedotaženými režijními nápady, herecky, až na jednu ženskou postavu, naprosto nenaplněný. Přesto mělo toto představení nepochopitelný divácký úspěch.

26.4. - Dopoledne se hrály dvě pohádky pro děti. Námětem byly příběhy Sira Richarda z Kanystru, který své veselé příběhy řeší ve spolupráci s dětským publikem. Herci byli dva, děj plochý, bez plasticity, zachraňovaly vyvolané děti.

Odpoledne hrál německý soubor vlastní hru „El Loco, der Spinner" - „Blázen El Loco". Boj proti diktatuře, probouzení sedláků za zpěvu a smíchu se odehrává v Jižní Americe. Rádoby sociální boj trval bez přestávky 1,5 hodiny a za tuto dobu zvládla herecký part jediná dramatická postava - titulní hrdina. Mám pocit, že Němci takhle zřejmě rádi bojují proti něčemu, co v principu neznají, a co se jich netýká.

Večer hráli gymnazisté z Muttenz (Švýcarsko) vlastní text „Bez názvu" (Untitled). Byl to pokus o improvizační sbírku scének na různé náměty, často sociální, tvořenou hudbou, zpěvem, obrazy a pohybem. Bylo to zcela amatérské, nepoučené, téměř diletantské. Německé publikum snad snese všechno.

27.4. - Ráno proběhla dvě loutková představení, z nichž jsme viděli pouze první „Lupínek" z německého Ravensburgu, který hrála celá rodina: otec, matka a dcera. Šlo o jednoduchý příběh květinové holčičky, která za pomoci ptáka Roberta prožije ve světě různá dobrodružství a vrátí se šťastně zpět na svou louku. Inscenace byla kombinací loutek a živáčků. Viděli jsme primitivní představení se slušnými, vlastnoručně vyrobenými loutkami. Ohlas u dětí byl slabý.

V podvečer jsme odehráli své představení hry Vl. Pešky Bylo, nebylo... Inscenace byla uvedena podrobnou informací o ději a reáliích hry v němčině (kdo nebo co to bylo: Brno, Špilberk, Torstenson, de Souches atd.) a během hry na klíčových místech textu byly krátké německé vstupy. Některé pasáže hry byly díky pilnosti herců mluveny v němčině celé. Ohlas plného sálu odpovídal vynaloženému úsilí. Poděkování i gratulace a také následná diskuse s publikem ihned po klaněčce se nesly v tomto tónu.

V noci po našem představení se konala divadelní slavnost, disco, ukázky práce ze seminářů, což se mělo údajně opakovat i v neděli odpoledne, kdy jsme již naštěstí byli na cestě k domovům. Ukázky, které jsme viděli, byly více cirkusové než divadelní, hemžilo se to tam žongléry a ekvilibristy. To vše doplňoval orchestr v obsazení tři hudebníci, kytarista, basista a klavírista doprovázeni černým zpěvákem.

Summary

Festival nám nepřinesl žádnou novinku, zajímavé snad bylo zjištění, že práce v seminářích byla zaměřena především na pohyb, ekvilibristiku, akrobacii, pantomimu a hudbu. O herecké výchově, režii a dramaturgii se hovořilo minimálně.

Podle našich běžných festivalových kritérií je možno kvalitu představení těžko hodnotit. S přihmouřením obou očí lze snad říci, že byla průměrná. Více převládaly nedotažené režijní nápady nad zpracováním. O herecké tvorbě, pochopení postavy a schopnostíji vystavět, nelze, až na čestné výjimky, mluvit vůbec. A tak nakonec diváci českého představení vysoce hodnotili režijní zpracování látky, výstavbu inscenace, pohybovost, muzikálnost a univerzalitu herectví Ořechovských.

Nejslabší stránkou festivalu byla u notoricky precizních Němců kupodivu organizace. Po celou dobu pobytu jsme pravidelně denně přetahovali pozdě večer vlastní věci z autobusu do tělocvičen a přilehlých prostor, kde se spalo na žíněnkách - pokud vůbec na nás nějaké zbyly (spacáky byly povinnou výbavou každého) a ráno je opět nosili zpět do autobusu, protože neexistovala místnost, kde by je bylo možno uložit. Na stravování byly bločky, ale - jediná možnost stravování, kde tyto lístky platily, byl divadelní bar s mizerným výběrem jediné polévky, dvou druhů sendvičů a kávy nebo džusu. A tak nezbývalo nic jiného, než se vyživovat z vlastních zásob.

Konec dobrý, všechno dobré, říká známé přísloví. Čtrnáct hodin pohodlné jízdy a blížící se domov vymazaly Ořechovským ty horší stránky zájezdu a hluboko v paměti zůstaly skryty vzpomínky na nádhernou přírodní scenérii Alp a pohádkově modrého jezera.

František Klaška

KUKÁTKO DO SVĚTA

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

Arnošt Dvořák
PIDRAS OHNĚSTRŮJCE (1931)

Bohatýrská komedie o 3 dějstvích

V bývalé kapli malostránského zámečku má ateliér sochař Obešlo. V zámečku bydlí ještě oficiál Damián Pidras, jeho hezká mladá žena Riča, vdova Blažena Košvancová a její dcera Edita. Pozdě odpoledne před svatojánským ohňostrojem proráží Obešlo ve zdi pod oknem díru, aby viděl na železná vrata zahrady, jimiž musí projít každý, kdo chce vejít do domu. Pomáhá mu Edita, které se Obešlo líbí, ale protože se to nelíbí její matce - umělec není zajištěná existence - schová se dívka před přicházející matkou pod stojan na sochy, aby ušla jejímu kázání. Košvancová Editu v ateliéru nenajde, přesto upozorní Obešla, že jeho zájem o Editu je nežádoucí a o paní Riču - vzhledem k žárlivosti jejího manžela - životu nebezpečný. Naději na úspěch by měl pouze v tom případě, kdyby se zajímal o ni. Dvoří se jí sice listonoš Balzareno, ale ten je jenom rezerva. A protože listonoš právě míří s poštou do domu - jak je vidět dírou ve zdi - a Košvancová na něj nemá náladu, postaví ji Obešlo na sochařský stojan a jako čerstvou sochu ji přikryje mokrými ručníky. Listonoš, zaujatý kyprými tvary sochy, připomínajícími milovanou Blaženku, chce sochu koupit. A Obešlo ho pod záminkou dojednání ceny odvede z ateliéru. Než stačí Košvancová odejít, vpadne do ateliéru paní Riča, pozná v soše Košvancovou a požádá ji, aby co nejdříve zašla za Džamíkem se vzkazem, aby dnes přišel na smluvenou schůzku až v půl deváté večer. Košvancová je ochotna pod podmínkou, že se Riča s tímto svým ctitelem rozejde - Džamík je totiž oním vyhlédnutým ženichem pro Editu. Riča stačí jen projevit souhlas, když se ozve hlas jejího blížícího se manžela. Košvancová duchapřítomně postaví na své místo Riču, obalí ji ručníky, ale odejít už nestačí. Pidras, muž atletické postavy, který byl na vojně u osmých houfnic ohněstrůjcem, udělá Košvancové s pistolí v ruce přednášku o střelných zbraních, ale hlavně si postěžuje, že ho Riča podvádí a on by s ní tak rád měl malého Damiánka. Košvancová mu manželčinu nevěru vymlouvá, ale když Edita pod stojanem zakašle, začne Pidras zuřivě prohledávat ateliér, šťouchne při tom sochu do břicha a, aniž to dá najevo, pozná, že je to Riča. Vzápětí zakopne o Ričin střevíc a vytáhne zpod stojanu Editu. Ta se dá na útěk, ale ve dveřích se srazí s listonošem, který přišel Obešlovi říct, že sochu koupí na splátky. Pidras ho vyžene s pistolí v ruce. Toho využije Riča, vybalí se z ručníků, upozorní přišedšího Obešla, že nestojí o jeho dvoření a že Džamík není jejím milencem, ale obyčejným známým, kterého pozvala na večerní ohňostroj. Po jejím odchodu vidí Obešlo dírou ve zdi Pidrase, odcházejícího na noční službu. Zaujme ho, že Pidras odchází tanečním krokem s radostným úsměvem. Napadne ho, že Pidras si asi odskočí ze služby domů a jeho setkání s Džamíkem by mohla být pěkná taškařice. Svěří svou doměnku Editě a požádá ji, aby zašla za Pidrasem a vyřídila mu, že večer se k jeho ženě dostaví Džamík. Edita to udělá.

Košvancová připravila na terase zámečku vše na schůzku paní Riči s Džamíkem. Riča jí slíbila, že se s Džamíkem rozejde - čeká totiž Pidrasovo dítě - a přenechá ho Editě. Objeví se i listonoš, který chce mít jistotu, že si ho Košvancová vezme, a vzápětí za ním se přihme stará harfenice s nabídkou, že by k tomu ohňostroji zahrála a zazpívala. Riča ji přijme a harfenice hraje a zpívá a Obešlo i Edita záhy poznají, že je to převlečený Pidras. Košvancová, Riča a listonoš to poznají, až když Pidras strhne přestrojení a začne jim pistolí šermovat před nosem. Ta pistole jako vždy není nabitá, ale to přítomným není známo. V téže době se dostaví Džamík. K obecnému překvapení ho Obešlo obejme a přivítá jako starého přítele, kterého dlouho neviděl a který mu dluží peníze za

sochu. Odvede si ho do ateliéru a Pidras pochopí, že ho Obešlo převezl. Po marném dobývání se do ateliéru vrátí se Pidras na terasu, kde právě Košvancová křísí omdlelou Ričku. Vyžene všechny do domu a modlí se, aby se Riče nic nestalo a dala mu malého Damiánka. A když nad Prahou začnou bouchat první rachejtle ohňostroje, provází je Pidras hlasitými povely velitele policejní jednotky obkličující dům.

Za ranního rozbřesku děkuje Džamík v ateliéru Obešlovi, že ho včera zachránil před policií. Netuší, že to byl Pidrasův manévr a Obešlo mu to neprozradí. S Editinou pomocí pokračuje Obešlo v organizaci včera započaté taškařice. Chopí se okamžitě Pidrasova podnětu uspořádat nad Džamíkem soud, ujme se funkce zapisovatele a Džamíkova mluvčího a Edita se ujme funkce svědkyně. Pidras pak po vysvětlení, že Džamík chodil do domu upomínat Obešla, aby dokončil sochu, kterou si u něho objednal, prohlásí Džamíka i Ričku za nevinné. Ale Ričina nesouhlasí. Přizná, že se s Džamíkem scházela, ale nevěrná svému muži nebyla. Teď toho lituje a slibuje, že mu nevěrná bude, protože její muž je žárlivý tatrman. K obecnému překvapení klesne Pidras před svou ženou na kolena dojat a šťasten jejím přiznáním, že mu nebyla nevěrná. Manželé se smíří a když se Pidras dozví, že dostane k Vánocům malého Damiánka, přisoudí Obešlovi Editu a listonošovi Košvancovou. A Džamík objedná u Obešla sochu a dá mu na ni šek a Pidras pozve všechny na ranní výlet, i starou harfenici, která si přišla pro svou harfu, a samozřejmě i Džamíka, který se vlastně jmenoval Dzeam-džeam-Kather-džan.

Bohatýrská komedie Arnošta Dvořáka se odehrává v Praze deset let po první světové válce v sochařském ateliéru a na terase. Má 4 muže a 4 ženy: Pan Damián Pidras, oficiál, 30 let; Ričа, jeho mladá žena; pan Obešlo, prý sochař, 24 let; paní Blažena Košvancová, asi uklizečka, asi 40 let; Edita, její chytrá dcera, 17 let; pan generální zástupce čehosi z Asie, asi 30 let; pan listonoš Balzaréno, asi 40 let a stará harfenice. Velké role jsou Obešlo, Pidras, Ričа, Edita, Košvancová; střední listonoš a Džamík; epizoda je harfenice.

Arnošt Dvořák (1881-1933)

Po gymnaziálních studiích absolvoval v Praze medicinu. Od r. 1905 byl po celý život vojenským lékařem. Za první světové války sloužil na různých bojištích. Po válce spoluredigoval divadelní revui Scéna a odborný měsíčník Nová scéna a přispíval do různých časopisů, překládal, psal divadelní referáty. Je autorem historických dramat i komedií ze své současnosti. S filosofem Ladislavem Klímou napsal politický pamflet na popřevratové poměry v první republice, který vyvolal řadu skandálů.

Další hry: 1908 Kníže, 1910 Král Václav IV., 1919 Husité (pro divadlo v přírodě), 1920 Mrtvá, 1922 Balada o ženě vražednici (Marja vražednice) aktovka, 1924 Bílá Hora, 1927 Lvice, 1928 Kalich.

Arnošt Dvořák
MATĚJ POCTIVÝ
(1922)

Fantastická lidová veselohra o 3 dějstvích, napsaná za spoluautorství Ladislava Klímy

Matěj Poctivý, celkem pohledný mladý muž, v němž se podivně snoubí inteligence s naivní prostodušností, je posledním nájemníkem, který se musí vystěhovat z neznámých důvodů z domu. Ty důvody se Matěj dozví od krasavice Hedony, která ho přišla požádat, aby ve svém pokoji, který je nad sklepem, prokopl podlahu a vyzvedl z uzamčeného sklepa truhlu se státním pokladem. Než se strážce pokladu, který jí to prozradil, probere z opice, budou oba i s pokladem za hranicemi. Matěj to odmítne udělat, třebaže se mu Hedona velice líbí, jakož i ta polovina pokladu, kterou mu, kromě sebe, slibuje Hedona za odměnu, a Hedonu vyhodí. Ale Čert, který se objeví v podobě černého kozla, Matěje přemluví slibem, že pomocí pokladu se stane druhým Napolenonem, který dobude svět i Hedonu. Matěj souhlasí s podmínkou, že s tím bude souhlasit také jeho dobrá víla Světluška, která mu vždycky dobře poradila. Čert, který Světluškou pohrdá, souhlasí a nabádá ke spěchu. Matěj tedy truhlu vykope a zavolá Světlušku. Ta mu ovšem radí jinou cestu, jak dobýt světa: být raději Kašpárkem, který se všemu směje a dělá na svět dlouhý nos. Pak mu ten svět sám spadne do klína. Když Světluška vidí, že se Matěj nemůže rozhodnout, poradí, aby zkusil obě cesty. Matěj poslechne a když se do jeho bytu dostaví státní kapacity v převlečení, které zburcovala Hedona, je už dávno pryč i s pokladem.

Na hranicích na měsícem osvícené pasece už na něj čeká Čert, tentokrát ve fraku a s cylindrem v ruce. Oznámí mu, že jsou obklíčeni třemi batalióny vojska, policie a četnictva, ale bude-li ho Matěj na slovo poslouchat a brát situaci vážně, všechno dobře dopadne. Čert postupně podplatí všechny přítomné kapacity ze státního pokladu, a ty se přikloní na Matějovu stranu. A tehdy si Matěj vzpomene na Světlušku a svému úspěchu se zasměje. Jenže Čert nemá pro smích smysl, urazí se a vyzve Matěje, aby se staral sám. Matěj souhlasí, protože Čertova cesta se mu přestala líbit, zkusí tedy Světluščinu. Poručí rozdat další peníze mezi vojáky a vpustí na paseku lid, vyvolávající hesla o zkorumpovanosti vlády a o nutnosti popravit Matěje. Prohlásí, že poklad ukradl, aby odhalil vládní korupci, a že z pokladu vyplatí každému 100 dolarů. Lid mu s nadšením provolává slávu. Vyzve přítomné, aby přehodnotili všechny dosavadní hodnoty a ve svém vysvětlení tohoto požadavku dospěje k závěru, že krádež je vlastně záslužný čin a poctivý člověk největším nepřítelem společnosti. Lid s Matějem nadšeně souhlasí. Čert ho varuje před zesměšňováním vznešených pravd a dostavivší se Hedona kupodivu trvá na tom, že poctivost je správná vlastnost a že státní poklad patří státu. A lid provolává: „Vraťme kasu státu!" A zatím, co se Matěj směje, začne se Hedona a státní kapacity tahat s Čertem o truhlu, z toho vznikne pranice o obsah truhly, Čert zmizí, obsah truhly je rozkraden přítomnými a lid žádá, aby byl Matěj zavřen do kriminálu. Matěj, který se jako jediný neúčastnil rozkradení státního pokladu, protože se drží Světluščiny rady, nemá nic proti tomu. Vesele jde do vězení a na Hedonu udělá dlouhý nos.

Matějův veselý zpěv, linoucí se z vězení, pobouří celé město. Zpěv ve vězení není dovolen. Státní kapacity už z ukradených peněz nic nemají a sympatie lidu jsou zase na Matějově straně, protože on nic neukradl. Tisk žádá revizi Matějova uvěznění a exemplární potrestání státních kapacit, lid jde dokonce osvobodit Matěje z vězení, ale kapacity jej předběhnou, přepilují mříže v okně a přivedou Hedonu. Jenže Matěj z vězení nechce. Žádá satisfakci a přeje si, aby si Hedona ustřihla své krásné zlaté vlasy - chce totiž zjistit, přišla-li za ním z lásky. Hedona souhlasí, zamilovala se do Matěje v okamžiku, kdy na ni udělal dlouhý nos. Čert udělá svůj poslední pokus poštvat lid proti Matějovi, ale Světluška ten pokus obrátí v žert a tím Čerta vypudí. Matěj je lidem vytažen oknem z vězení a když se Čertovi vysměje, propadne se Čert do pekel. Vítězná Světluška odtančí a lid provolává Matěji slávu. Dostaví se sám král, jmenuje Matěje správcem veškerého státního jmění - které se ovšem zrovna rovná nule - a nejvyšší soudce odevzdá Matějovi jmenovací dekret. Ozve se slavnostní salva, rozezní se zvony a lid provolává slávu králi. A Hedona, líbajíc Matěje, praví:"Matějíčku, ty jsi nad všechny krále!"

Komedie se odehrává podle autorů v každé nehloupé hlavě, když ta nehloupá hlava se začne usmívat nad tím božím světem - konkrétně: večer v Matějově pokoji, na pasece při měsíčku, ráno na ulici před vězením. Má 11 mužů, 5 žen, 1 dítě a kompars. Velké role: Matěj Poctivý, šestadvacetiletý posunovač hodinových ratií, Hedona, zlatovlasá krasavice, Čert; střední role: Světluška, Vůdce národa, Nejvyšší sudí, Velekněz, Vrchní detektiv, Státní mluvčí, Vojevůdce; menší role: Redaktor „Hromu", Redaktor „Opatrnosti", Domkář, Řeznice, nočňátka Mimi a Mici, Uličník, Jeho Veličenstvo král; lid městský i venkovský, vojsko, uličníci.

Ladislav Klíma (1878-1928)

Syn státního úředníka, od r. 1889 navštěvoval gymnasium v Domažlicích. 1895 vyloučen ze všech rakouských středních škol pro protihabsburský výrok a pro skandální provokace proti církvi a státu. Měl dostudovat v Záhřebu, ale pro naprostý odpor k tamnějšímu způsobu vyučování po půl roce odešel. Chtěl být volným myslitelem bez životního povolání. Nejprve žil z rodinného dědictví, pak z nestálých honorářů a podpory přátel a z několika nahodilých zaměstnání. Zemřel na tuberkulózu. Jako filosof představuje ve vývoji českého myšlení ojedinělý zjev myslitele.

Jarmila Černíková

VYJDE II. DÍL KATALOGU ČESKÝCH AUTORŮ - ČINOHRA

Do dramaturgického pozorníku jsme tentokrát vybrali dvě hry, jejichž vznik spadá do 1. republiky, dvě hry od autora, na něž dramaturgie divadel po dlouhá léta neprávem nevzpomněla, stejně jako na celou řadu dalších. Tato dramaturgická nabídka byla vyňata z připravovaného II.dílu Katalogu her českých autorů, který napsala Jarmila Černíková-Drobná, a který by měl spatřit světlo světa ještě v tomto roce. Bude obsahovat výběr kvalitních divadelních her od roku 1918 do současnosti. Přijměte tuto dramaturgickou nabídku zároveň jako předznamenání vydání II.dílu mimořádné práce-ojedinělé pomůcky pro dramaturgy, režiséry, pořadatele divadelních produkcí, studenty atd. II.díl katalogu bude mít cca dvojnásobný rozsah I.dílu, který vyšel v r.1994 pod názvem Padesát příběhů a dva navíc. Chcete-li si pojistit získání této výjimečné publikace, využijte objednávku, otištěnou v příloze d´ARTAMAn. Předpokládaná cena bude 90,-Kč.

Autorský zákon v praxi

Amatérská scéna se problematice autorského práva věnuje systematicky. Připomínáme, že text autorského zákona jsme otiskli v čísle 1/95. Jde nám zejména o to, abychom amatérským souborům zprostředkovali praktickou orientaci v dané oblasti. Činíme tak s vědomím, že závazný výklad zákona může provádět pouze subjekt, který zákon vydal. Svůj pohled na věc sdělil čtenářům již dramaturg Vladimír Zajíc (AS 6/95). Jako další krok jsme společně s SCDO a pracovištěm ARTAMA oslovili jednu z divadelních agentur - DILIA. Požádali jsme ji, aby se pokusila vysvětlit, jak postupovat při zajištění autorských práv k divadelním hrám, a to s přihlédnutím k ekonomické nákladnosti. Může se např. totiž snadno stát, že provozování hry zahraničního autora je tak nákladné a tudíž jen obtížně realizovatelné. Podobně jako u dramaturga Zajíce, tak i v případě agentury nejde o závazný postup. Vždy však je třeba před zahájením zkoušek vybrané hry některou agenturu kontaktovat a vyhnout se tak pozdějším problémům, včetně stažení hry. Žádný pořadatel divadelního festivalu nepřijme totiž inscenaci, kde autorská práva nejsou saturována.

redakce AS

1. Výše sazeb za divadelní provozování her

První věcí, kterou je nutné udělat ještě dříve, než začnete s realizací divadelního představení, je zajištění smlouvy o provozování a zajištění finančních podmínek, za kterých je možné hru provozovat. Finanční podmínky budou ve většině případů rozhodující pro konečný výběr titulu.

Nyní si řekneme něco o výši sazeb, týkajících se provozování her českých i zahraničních chráněných autorů. Na základě ekonomické rozvahy je možné se rozhodnout, zda je daný projekt realizovatelný.

1.1 Tantiémy za provozování her českých autorů se pohybují v rozmezí 12 - 15% z hrubých tržeb. Výše tantiémy závisí na smlouvě autora s agenturou, která ho zastupuje.

1.2 Tantiémy za provozování her zahraničních autorů se pohybují v rozmezí 6 - 9% z hrubých tržeb (u muzikálů to bývá 12%). Výše tantiémy závisí na uzavřené smlouvě mezi zahraniční agenturou, která autora zastupuje, a agenturou, která pro vás práva zařizuje nebo která je již zařídila pro jiné divadlo tak, že tato práva mají platnost pro užití na celém území republiky pro určité období (většinou 2 - 3 roky od data uzavření smlouvy). Na tomto místě je třeba podotknout, že mnohé zahraniční agentury (téměř všechny americké a anglické agentury) vyžadují při uzavření smlouvy jednorázovou zálohu na tantiémy, která se pohybuje v rozmezí 500 - 1000 USD nebo 300 - 700 GBP u činohry (u muzikálů to bývá 3000 - 5000 USD, někdy i více). Tyto částky jsou pro amatérský soubor bez bohatého sponzora tak vysoké, že je prakticky nemožné o zajištění práv na danou hru nebo muzikál žádat. Pokud chce soubor provozovat zahraniční chráněnou hru musí si vybrat z her, jejihž práva již zakoupilo některé profesionální divadlo a která mají platnost pro celé území republiky. V těchto případech může být s amatérským souborem uzavřena smlouva, podle které bude platit pouze velmi nízkou zálohu na tantiémy. Tyto hry uvádíme ve Zpravodaji DILIA, který vychází několikrát ročně. Přehled o těchto hrách bude průběžně přetiskován v AS (pozn.red.).

1.3. Tantiémy za provozování překladu her zahraničních autorů se pohybují v rozmezí 5 - 8% z hrubých tržeb (nejobvyklejší sazba je 6%). Výše tantiémy závisí na smlouvě překladatele s agenturou, která ho zastupuje.

1.4 Za provozování děl volných autorů divadlo neplatí žádné tantiémy. Je třeba si uvědomit, že v případě zahraniční hry, kdy zahraniční autor je již volný, může být překladatel ještě chráněn a tudíž je třeba platit tantiémy překladateli.

1.5 Při provozování vlastní hry mohou nastat následující možnosti:
a) autor se honoráře vzdá;
b) autor uzavře se souborem dohodu o jednorázové finanční odměně;
c) autor uzavře se souborem dohodu o tantiémách v určité výši z hrubých tržeb;
d) autor má smlouvu s agenturou, která ho zastupuje a která potom uzavře se souborem smlouvu podle bodu 1.1.

2. Praktický postup

Nyní si navrhneme postup, který by byl dostupný jak pro vás, amatérské divadelní soubory, tak i pro nás, divadelní agenturu. Amatérských souborů je velmi mnoho a pracovníci agentury se jim mohou věnovat pouze okrajově, proto musíme nalézt řešení, které by vyhovovalo oběma stranám a nebylo příliš časově náročné. Tento postup můžeme časem zlepšovat, ale nyní se mně jeví jako optimální:

2.1 Členové amatérského souboru si velmi uvážlivě rozmyslí, které tituly by chtěli realizovat. V tomto bodě by se měli zamýšlet, i nad finanční stránkou projektu (volný autor, český autor, zahraniční autor...). Řešením by měl být výběr maximálně 2 - 3 titulů.

2.2 Nyní by měl vedoucí souboru napsat dopis na adresu naší agentury (DILIA, Krátkého 1, 190 03 Praha 9) s žádostí o zjištění finančních podmínek pro provozování vybraných her. Pokud se jedná o zahraniční hry, jejihž práva v republice nejsou, nemůže je agentura pro amatérský soubor zajišťovat.

2.3 Asi za 14 dnů po odeslání dopisu by měl pisatel dopisu zatelefonovat pracovnici divadelního oddělení a zeptat se na dané finanční a jiné podmínky. Není v našich silách na dopis odpovídat nebo telefonovat.

2.4 Pokud bude mít soubor o provozování některého titulu zájem, napíše žádost o zajištění smlouvy, ve které by mělo být uvedeno
a) datum premiéry;
b) předpokládaný počet představení;
c) předpokládaná doba provozování;
d) přesná adresa souboru a jméno a telefon, na koho je možné se v souboru obracet.

2.5 Na základě těchto údajů pracovnice divadelního oddělení vystaví smlouvu ve dvou exemplářích a zašle je na vaši adresu. Oba podepsané výtisky smlouvy musí být pak vráceny na adresu naší agentury.

2.6 Současně s jedním výtiskem námi podepsané smlouvy vám zašleme i fakturu na částku 1875 Kč, což je záloha na tantiémy pro autora(y), popřípadě překladatele (1500 Kč), manipulační poplatek DILIA a daň (175 Kč) a bankovní výlohy, pokud se jedná o zahraniční hru (200 Kč). S touto fakturou vám zašleme ještě formulář, do kterého budete zapisovat hrubé tržby za všechna veřejná představení společně s místem provozování.

2.7 Při podpisu smlouvy s kulturním domem nebo jiným subjektem, kde bude představení provozováno, je nutné uzavřít smlouvu, podle které bude autorům, uvedeným ve smlouvě mezi agenturou DILIA a amatérským souborem, náležet honorář ve výši X procent, uvedených v této smlouvě. Tuto částku budete od provozovatele vybírat.

2.8 Po skončení smlouvy nebo nejpozději jednou ročně - k 31.prosinci - zašlete na adresu naší agentury formulář s uvedenými veškerými hrubými tržbami za dané období a místy, kde se představení konala. Pracovnice účtárny zjistí, zda tantiémy ve výši X procent, uvedené na smlouvě s DILIA, přesahují zálohu, kterou jste zaplatili při podpisu smlouvy (1500 Kč). Pokud ano, pošle vám fakturu, kde požadovaný rozdíl vyfakturuje. Pokud ne, nic se nevrací.

Myslím, že jsme v tomto článku probrali dost podrobně nejběžnější postup při zajišťování autorských práv pro amatérský soubor. Pokud budete mít dotazy, pište je, prosím, na adresu redakce Amatérské scény. Na ty z nich, které mají širší platnost, se pokusíme odpovědět.

Ing. Stanislava Kellnerová
Divadelní oddělení DILIA

REDAKČNÍ POZNÁMKA

Vybrané pojmy z autorského zákona pro usnadnění orientace
Zákon č. 35/1965 Sb. - zákon o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon) ve znění zákona č. 89/90 Sb. (úplné znění č.247/1990).

1) Předmět a obsah autorského práva

§ 2
Dílo

(1) Předmětem autorského práva jsou díla literární, vědecká a umělecká, která jsou výsledkem tvůrčí činnosti autora, zejména díla slovesná, divadelní, hudební, výtvarná včetně děl umění architektonického a děl umění užitého, díla filmová, fotografická a kartografická. Za předmět ochrany se považují i programy počítačů, pokud splňují pojmové znaky děl podle tohoto zákona.

§ 3
Zpracování a překlad díla

(1) Předmětem autorského práva jsou také nová díla původní, která vznikla osobitým tvůrčím zpracováním díla jiného.
(2) Předmětem autorského práva jsou dále i překlady děl do jiných jazyků.
(3) Dílo lze zpracovat nebo přeložit do jiného jazyka pouze se svolením jeho autora.

§ 12

Obsah autorského práva:

(1) Autor má právo:
a) na ochranu svého autorství, zejména nedotknutelnost svého díla, a je-li dílo užíváno jinou osobou, aby se tak dělo způsobem nesnižujícím hodnotu díla;
b) s dílem nakládat, zejména rozhodnout o jeho uveřejnění a udílet svolení k jeho užití;
c) na odměnu za tvůrčí práci (§ 13).
(2) Právo na ochranu autorství je nepřevoditelné.

§ 13

(1) Při každém užití díla náleží autorovi, s výjimkami uvedenými v § 15, autorská odměna. Výše této odměny se řídí podle hodnoty díla a jeho významu pro společnost.

2. Užití díla

§ 14

(1) Užít díla, pokud to není dovoleno přímo zákonem, lze jen se svolením autora. Svolení k užití díla uděluje autor smlouvou.

§ 15

(1) Autorské právo neporušuje, kdo použije námětu obsaženého v cizím díle k vytvoření nového díla původního.
(2) Autorovo svolení k užití díla nepotřebuje a odměnu není povinen poskytnout, kdo
a) cituje úryvky vydaného díla a uvede autora i název díla;
b) užije vydaného díla v samostatné přednášce výlučně k účelům vyučovacím nebo vzdělávacím, uvede-li autora i dílo.
(3) Autorova svolení nepotřebuje a odměnu za užití díla není také povinna poskytnout organizace při zpravodajství o aktuální události fotografií, filmem, rozhlasem nebo televizí, je-li v odůvodněné míře užito i díla, které je při takové události provozováno nebo vystaveno.

3. Veřejné provozování díla

§ 26

Smlouva o veřejném provozování díla

Smlouvou o veřejném provozování díla udílí autor organizaci svolení provozovat dílo divadelní nebo hudební a organizace se zavazuje na svůj náklad dílo provozovat a zaplatit autorovi odměnu.

4. Porušení autorského práva

§ 32

Porušení autorského zákona

(1) Autor, jehož právo bylo porušeno, může se domáhat zejména toho, aby rušení jeho práva bylo zakázáno, následky porušení odstraněny a poskytnuto mu přiměřené zadostiučinění. Vzniká-li porušením práva závažná újma majetkové povahy, má autor právo na zadostiučinění v peněžité částce, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím. Výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlédne zejména k rozsahu vzniklé újmy, jakož i k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.
(2) Vzniká-li autorovi porušením jeho práv škoda, má právo na její náhradu podle občanského zákoníku.
(3) U díla vytvořeného spoluautory přísluší oprávnění podle odstavců 1 a 2 i jednotlivým spoluautorům samostatně.

5. Trvání práv

§ 33

(1) Autorské právo trvá, pokud není stanoveno jinak, po dobu života autorova a 50 let po jeho smrti, u děl spoluautorů 50 let po smrti toho z nich, který ostatní přežil.
(2) Trvání autorského práva k pozůstalému dílu, uveřejněnému poprvé v posledních deseti letech lhůty podle odstavce 1, prodlužuje se na deset let od uveřejnění díla.
(3) U děl anonymních a pseudoanonymních, u nihž totožnost autora není známa, trvá autorské právo 50 let po uveřejnění díla.
(7) Právo na ochranu autorství je však časově neomezené.

§ 34

Doba trvání autorského práva se počítá vždy teprve od konce roku, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání.

§ 35

Volná díla

(1) Nemá-li autor dědiců nebo odmítnou-li dědicové dědictví přijmout, stanou se jeho díla s výjmkou § 29 odst. 2, volnými, a to před uplynutím lhůt uvedených v § 33.
(2) Skončí-li doba trvání autorských práv nebo je-li dílo volné z jiného důvodu, není uživatel povinen vyžadovat k užití díla svolení ani poskytnout autorskou odměnu. Volné dílo však smí být užito jen způsobem odpovídajícím jeho hodnotě a musí být uveden autor díla, je-li znám. O zachování této podmínky pečují autorské svazy a organizace, uvedené v § 44.

Dilia INFORMUJE

Informace z autorského práva

Prodloužení doby ochrany v Rusku

Ruská federativní republika prodloužila trvání autorského práva z 25 let na **50 let po smrti autora** a v loňském roce přistoupila k Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl. Podle této úmluvy se nyní řídí vztahy mezi Českou republikou a Ruskem.
V praxi to znamená, že u ruských autorů, kteří žili a uveřejnili svá díla v Rusku a u kterých v roce 1995 ještě neuplynulo 25 let od jejich smrti, **se prodlužuje doba ochrany na 50 let.** Ruští autoři, od jejichž smrti uplynulo v roce 1995 **více než 25 let však v České republice nepodléhají ochraně,** i když jim Rusko svým zákonem přiznalo zpětné obnovení ochrany a prodloužení na 50 let.

Počítání délky trvání autorského práva

Ačkoli v tomto směru nedošlo v našem autorském zákoně k žádné změně, vyskytují se v praxi nejasnosti. **Doba trvání autorského práva se počítá vždy na celé kalendářní roky,** nikoli tedy od data úmrtí, **ale teprve od konce roku, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání (smrti autora).** Tak je to stanoveno v § 34 autorského zákona. Proto např. autor, od jehož smrti uplynulo 50 let 31.12.1995, by se stal volným 1.1.1996, zatímco autor, u kterého uplynulo 50 let od smrti 1.1.1996, se stane volným teprve 1.1.1997. V této souvislosti bych chtěla upozornit i na to, že u autorů, kteří zemřeli během 2. světové války se často neshoduje předpokládaný rok úmrtí, uváděný ve slovnících a encyklopediích, s úředním datem prohlášení za mrtvého, rozhodným pro počítání doby ochrany. (Rozdíl bývá někdy rok i více.) To se týká například Josefa Čapka a Karla Poláčka.

JUDr. Věra Stránská, ředitelka

Nové smlouvy uzavřené v roce 1996

Alan Ayckbourn	300 GBP proti 8% z brutto tržeb	do 21.11.2000
ABY BYLO JASNO		
Alejandro Casona	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
BÁRKA BEZ RYBÁŘE		
DŮM SE SEDMI BALKONY		
STROMY UMÍRAJÍ VSTOJE		
JITŘNÍ PANÍ		
Ray Cooney	500 GBP proti 8% z brutto tržeb	do 13.12.1997
TEĎ NE, PUSO		
Christian Giudicelli	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
PREMIÉRA MLÁDÍ		
André Guelma	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
(GINTTZBURGER) JEAN A JÁ		
Christopher Hampton	6% z brutto tržeb	do 31.11.1997
NEBEZPEČNÉ VZTAHY		
Yves Jamiaque	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
PAN HAMILKAR		
Milan Kundera	12% z brutto tržeb	do 31.12.1997
JAKUB A JEHO PÁN		
Claire Luckham	250 GBP proti 6% z brutto tržeb	do 6.2.1999
VENUŠIN CHOMOUT		
Arthur Miller	7% z brutto tržeb	do 31.12.1998
SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO		
Georges Neveux	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
ZAMORE		
John Patrick	6% z brutto tržeb	do 31.12.1997
PODIVNÁ PANÍ SAVAGEOVÁ		
Robert Thomas	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
VRAŽEDNÉ DĚDICTVÍ		
Roger Vitrac	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
VIKTOR ANEB DÍTKA U MOCI		
Romain Weingarten	8% z brutto tržeb	do 31.12.1997
SMRT AUGUSTA		
Thornton Wilder	500 USD proti 6% z brutto tržeb	do 1.1.1998
DOHAZOVAČKA		

Převzato ze Zpravodaje DILIA 1/1996

Zvuk na jevišti III.

V divadle může být důležitou složkou zvuková atmosféra. Pod tímto pojmem chápeme soubor zvuků vytvářející iluzi různých prostředí - les, venkovský dvůr, džungle, ulice atd. Vhodným použitím zvukové atmosféry můžeme výrazně pomoci věrohodnosti inscenace, může nám pomoci vytvořit napětí nebo naopak odlehčit situaci, vyvolat smích. Zvukovou atmosféru můžeme pořídit různými způsoby, a to nahrát je v autentickém prostředí nebo je namixovat z různých uměle vytvořených ruchů. Pro druhou možnost potřebujeme mixpult a několik dalších přístrojů. Existuje rovněž možnost použít už hotových atmosfér z pásku nebo CD disků.

Déletrvající stejnoměrný déšť. Oběma rukama napínáme list papíru a přejíždíme jím lehce a pomalu, případně kroužívým pohybem, po kartáči na šaty, který je položen na měkké podložce štětinami nahoru. Nebo převalujeme hrst suchého hrachu na hustém drátěném sítu.

Bouřkový déšť. Hedvábný papír zmačkáme do koule a v těsné blízkosti mikrofonu třeme její povrch kroužívým pohybem kartáčem na šaty.

Jednoduchý dozvuk získáme, když mluvíme, zpíváme nebo produkujeme jiný zvuk v blízkosti a směrem do otevřené skříně piana či pianina při sešlápnutém pravém pedálu.

Rozbití okna, sklenice, talíře realizujeme skutečným rozbitím příslušných materiálů. Protože jsou křehké a tříštivé, obsahuje tento postup sám jednak určitou náhodnost a rizikovost, jednak tak znečistíme místnost množstvím rozptýlených střepů, které je nutné ihned odklidit. Předem se zabezpečíme takto:

- Připravíme si dostatek materiálu aspoň pro dvojnásobné opakování.
- Provedeme prevenci proti případnému poranění (zvláště při rozbíjení tabulek skla) tak, že budeme pracovat v silných kožených rukavicích, s ochrannými brýlemi, třeba i s obličejem zakrytým šálou a nejlépe v zimním kabátu, zapnutém ke krku a čepici přes uši.
- Bezpečný úklid střepů si usnadníme tím, že předem ohraničíme pracoviště závěsy z pytloviny sahajícími až k zemi. Na podlahu můžeme prostřít igelitovou fólii.

Rozbití okna. Tabulku okenního skla o rozměrech alespoň 30x30 cm opřeme dvěma protilehlými okraji o dvě dřevěné kozy a rozbijeme ji krátkým prudkým úderem klínovité strany kladiva. Pro zpestření a zmnožení doprovodného zvuku dopadu rozbitého skla na zem je možné na okraje rozbíjené tabulky předem položit několik střepů skla, které se po jejím rozbití samy sesypou na zem.

Rozbití sklenice, talíře. Na rozdíl od rozbití okna se uvedené předměty rozbíjejí nejčastěji nárazem na zem nebo na stěnu. Proto ve studiu realizujeme příslušné ruchy obdobným způsobem, tj. prudkým vržením předmětu na podlahu nebo na zeď. Místo, kam má předmět dopadnout chráníme proti poškození dlaždicí nebo deskou z tvrdého dřeva. S výhodou můžeme použít již poškozených talířů a sklenic, které se rozbijí snadněji.

Srážka vozidel. Při imitaci srážky vozidel nebo těžké havárie nárazem jediného vozidla necháme spadnout na zem ve velmi rychlém sledu několik větších předmětů tak, aby při tom narazily na sebe navzájem. Zvuk případně doplníme současným vysypáním střepů z okenního skla. Učinek srážky je možno zpestřit skřípavým zvukem, který vytvoříme současným silným zarytím ostrého předmětu do povrchu většího kusu lakovaného plechu, nejlépe z vyřazené části automobilové karosérie. Dramatickým a věrohodným doplňkem takto imitované havárie může být také zvuk brzdy (hrot kovového předmětu přejíždí kolmo po skle), který ovšem musí bezprostředně těsně předcházet před zvukem vlastní havárie.

Srdce. Tlukot srdce imitujeme pravidelným a jemným poklepáváním spojenými konci prstů jedné ruky přes oděv na horní části hrudníku. Protože zvuk srdce potřebujeme většinou reprodukovat jako makrozvuk, tj. s mimořádným zesílením, je třeba dbát, aby byl vytvářen i přijímán jako čistý dunivý zvuk, bez případných šelestů, způsobených dotykem s látkou oděvu.

Šerm, šermování. Nárazy zbraní imitujeme pomocí nožů z jídel. příboru. Případné švihy zbraní vzduchem provádíme pomocí pružného prutu.

Údery při boxu, při rvačce imitujeme nárazy pěstí nebo dlaní, případně s navléknutou koženou rukavicí, do většího polštáře, matrace, nebo do čalouněného křesla. Dunivé údery imitujeme v blízkosti mikrofonu úhozem pěstí přes lehký oděv na horní část hrudníku.

Vesla, veslování. Do nádoby s vodou ponořujeme a pohybem jako při záběrech pádlem opět vynořujeme v rytmu vesel dřevěnou destičku nebo lopatku. Pohyb můžeme občas nebo pravidelně doplnit vrzáním nábytkového, dveřního nebo vratového závěsu.

Voda

Bazén, jezero, rybník. Šplouchání vln na otevřené hladině nebo u břehu imitujeme mícháním a nabíráním vody ve vědru nebo umyvadle rukou nebo lopatkou. Stejně imitujeme zvuky při **brodění, koupání a plavání.**

Bublání potoka, pramene. Do poloprázdného umývadla pomalu vylévám vodu z láhve nebo konvice z výšky asi 50 cm. V případě potřeby reprodukujeme poloviční rychlostí.

Mořský příboj, vlny. Na stůl před mikrofonem položíme arch balicího papíru (nebo tabuli plechu) a třeme jej dvěma kartáči na šaty, každý v jedné ruce. Pohyb kartáčů vedeme stále střídavě směrem k mikrofonu a zpět od něj tak, že pohyb jedné ruky je proti druhé stále fázově opožděn. Rychlostí pohybu a nastavením úrovně záznamu můžeme vytvořit celou škálu intenzit příboje od lehkého vlnobití až po rozbouřené moře.

Příboj na kamenitém břehu je možné imitovat tak, že v rukou potřásáme a převalujeme duši z velkého míče, do kterého jsme před nafouknutím nasypali malou hrstku rýže. Zvuk snímáme z bezprostřední blízkosti.

Zvuk bublin nad vodou. Do vědra z umělé hmoty, naplněného vodou, ponoříme otevřenou prázdnou láhev hrdlem vzhůru, nebo do vědra s vodou vyfukujeme vzduchové bubliny pomocí sacího stébla na nápoje, nebo pomocí gumové hadičky o vnitřním průměru 3 až 4 mm. Zvuk bublin mění svůj charakter podle hloubky, ve které vzduch pod hladinou vyfukujeme.

Zvuk bublin pod vodou. Při imitaci zvuku bublin viděných z pohledu pod hladinou postupujeme stejně jako v předchozím případě, ale mikrofon umístíme zvenčí těsně k boku vědra, případně mikrofon přímo o stěnu vědra opřeme.

Skok do vody. Do vany naplněné vodou potopíme s prudkým plácnutím na plocho prkénko o rozměrech asi 20 x 30 cm. Mikrofon je přitom třeba chránit proti ostříknutí vodou pomocí protivětrného krytu, nebo např. několikanásobným obalením silonovou punčochou.

Šumění fontány, jezu, hukot vodopádu. Do poloprázdného umývadla necháme ze vzdálenosti několika centimetrů od hladiny vytékat vodu z ruční sprchy. Vzdálenost pro šumění fontány může být poněkud větší a proud vody mírnější než u jezu. Pro hukot vodopádu nastavíme plný proud, vzdálenost „vyladíme" tak, aby zvuk byl co nejhlubší a nastavíme pokud možno vysokou úroveň záznamu. Reprodukujeme poloviční rychlostí.

Vrzání dveří, vrat apod. Pro tento druh dramaticky důležitých a účinných zvuků se vyplatí vyrobit jednoduchý přípravek. Do kusu fošny z tvrdého dřeva o rozměrech přibližně 20 x 30 cm a tloušťce 2,5 až 3,5 cm, necháme vyvrtat mírně kuželový otvor o průměru 2 až 4 cm, do kterého nasadíme dřevěný nebo kovový čep, opatřený vratidlem. Fošnu připevníme např. truhlářskými svěrkami k desce stolu, jednou rukou přidržujeme čep v otvoru a druhou rukou pomalu otáčíme vratidlem. Vrzavý zvuk, který tak vzniká, se dá tím lépe modulovat, čím je vratidlo delší (stačí asi 50 cm). Pro zlepšení a zvětšení třecího účinku je účelné občas navlhčit styčné plochy otvoru a čepu petrolejem.

František Mikeš

ZPRÁVIČKY

BOLERADICE (okr. Břeclav) vůně čerstvě nařezaných smrkových větví, dívky, chlapci, ženy a muži v krojích, pan baron s baronkou, okresní hejtman a pan nadlesní s chotí, umělecká skupina v čele s „bratry Mrštíky", tóny houslí a cimbálu, vrtěná, skočná, verbuňk, „ženská vůla" - takový byl letos bál našich ochotníků. Bál, který všechny zúčastněné vrátil o sto let zpět - do Habrůvky z Roku na vsi. Divadelní soubor, který se může chlubit již dlouholetou tradicí, dosud bez názvu, přijal na bále jméno svých slavných krajanů. O půlnoci proběhlo spavnostní křest souboru na „Divadelní spolek bratří Mrštíků". *(Polehrad 1/96, zpravodaj Obec. úř. v Boleradicích, zpracovala Mgr. Iva Hrabcová)*

TŘEBOŇ (9000 ob., okres Jindřichův Hradec): Třeboňské Informační a kulturní středisko vyhlásilo další ročník tradiční Pohádkové soboty - přehlídky amatérského loutkového divadla, která byla zahájena v březnu 1996. Největší zastoupení měly soubory jindřichohradeckého regionu, což ovlivnilo návštěvnost jednotlivých představení. Po každém představení následovala beseda loutkářů s odbornou porotou. *(Listy Jindřichohradecka, 16.3.1996)*

PRAHA 4: V březnu 1996 uplynulo 125 let od prvního divadelního představení spolku vlastenců v Praze-Braníku. Díky jejich obětavosti, dobrovolným sbírkám a velké podpoře místní veřejnosti tu bylo v r. 1924 otevřeno divadlo. meziválečném období doznala práce spolku velkého rozmachu, fašistickou okupaci přežila v ústraní. Branický soubor zahájil svou činnost již v prosinci 1945. Následovaly změny zřizovatelů, omezení aktivity vzhledem k pronajmutí divadla Čs. televizi. V 2. polovině 70. let spolek ožívá, stává se jedním z nejlepších v Praze a dokonce účinkuje na Jiráskově Hronově. Počátkem 80. let opět nastává úpadek, v divadle vystupují různé soubory a hudební skupiny, které nemají k budově vztah - ta začíná opět chátrat. Registrací pod původním názvem „Spolek divadelních ochotníků v Braníku" uplatňují členové spolku v r. 1990 svůj nárok na vrácení budovy. Restituční zákony však navrácení majetku spolkům neumožňují. Budova tedy zůstala v majetku obce, která vypsala konkurz. Jeho vítězem se stala Společnost Laeticia, která budovu opravuje. V současné době tu hostuje řada souborů od nás i ze Slovenska, ochotníci se věnují především pohádkám pro děti. *(Denní Telegraf, Příl. Telegraf na víkend, 30.3.1996)*

TACHOV (13 tis. obyv): V březnu 1996 se veřejnosti v Tachově poprvé představilo Volné divadelní sdružení se svou hudební produkcí - první untergroundovou party s avantgardním divadlem ve spojení s výstavkou alternativní tvorby, světelnou show a produkcí kvalitní house music. Nový hudební žánr označovaný jako house party je kombinací elektronické hudby, založené na rytmických pasážích, se zvukovými projevy (přírodními zvuky, zvuky strojů) a světelné show barevných světelných kuželů, mlhy a různých vizuálních efektů. Toto spojení hudby, světelných efektů s déle trvajícím tancem může tanečníky uvést v relaxační až extatické stavy, známé z různých hudebních a tanečních projevů primitivních národů. V Tachově se touto alternativní tvorbou zabývá asi 10 lidí. *(Tachov. deník, 28.3.1996)*

PODIVÍN (2100 obyv., okres Břeclav): Ochotnický divadelní soubor při TJ Sokol Podivín spolu s městem Podivínem připravují regionální přehlídku ochotnických divadel, které se vedle domácího souboru zúčastní i soubory z Hustopečí, Boleradic a Ořechova u Brna. Přehlídka je součástí Podivínského kulturního léta, v němž proběhne řada kulturních akcí, např. večery poezie, literární večery, koncerty vážné hudby, besedy u cimbálu, výstavy,

filmy, sportovní akce pro děti atd. *(Podivínský zpravodaj, č. 1, 1996)*

STRAKONICE (25 tis. obyv.): Loutkáři ve Strakonicích oslavují v r. 1996 2 významná výročí. Před 45 lety tu vznikl loutkářský soubor Radost a uplynulo 30 let od prvního loutkářského festivalu Skupovy Strakonice. *(Čtení pro lidi, č. 1, 1996)*

LUŽE (Okres Chrudim): Nejstarší záznam o divadelní a hudební produkci v Luži je z r. 1684, kdy tu byla hrána „Rakovnická vánoční hra". Koncem 18. a počátkem 19. století vystřídaly náboženské hry pod širým nebem hry světské. Kolem r. 1801 vzniklo volné sdružení, které od r. 1867 neslo název Jaroslav. V letech 1892 - 93 bylo zřízeno stálé jeviště. V Luži působil i pěvecký spolek Diviš spojený s dámským spolkem Libuše, který ukončil činnost v r. 1948. Divadelní kroužek Jaroslav uváděl každoročně 10 i více premiér. V současné době se zúčastňuje krajských divadelních přehlídek, 3x reprezentoval východní Čechy na národní přehlídce ve Vysokém nad Jizerou. *(Lužský zpravodaj, č. 1, 1996)*

NAPAJEDLA, MORAVA (Okres Zlín): Nejstarší moravský festival ochotnických souborů se uskutečnil ve dnech 20. - 29.4.1996 v Napajedlích. Vedle domácího Divadla Zdeňka Štěpánka se představilo 5 dalších souborů z Moravy. *(Svobodné slovo, 11.4.96)*

HAVLÍČKŮV BROD (25 tis. obyv.): V březnu 1996 se v Havlíčkově Brodě konal 4. ročník divadelní přehlídky dětských divadelních kolektivů Pohádkový strom. Zúčastnilo se ho více než 10 základních škol zdejšího regionu. Na přehlídce bylo zajímavé sledovat práci dětí v kolektivu na téma dané v závěru prvního dne přehlídky. Tentokrát byla podkladem pro tvořivou divadelní práci i výpravná knížka M. Pražákové Šli myšáci do světa. *(Noviny Vysočiny, 7.3.1996)*

HUSTOPEČE (6000 obyv., okres Břeclav): Na 22. - 28.3.1996 připravili v Hustopečích u Brna 4. ročník Týdne dětských divadel. Jde o krajovou přehlídku činoherního a loutkového divadla pro děti. Součástí festivalu je i oblastní kolo Dětské scény - přehlídky dětských divadelních a loutkářských souborů a recitačních kolektivů. *(Zpravodaj města Třebíče, č. 3, 1996)*

TŘEBÍČ (39 tis. obyv.): Jubilejní XXX. regionální přehlídku amatérského loutkového divadla Třebíčské loutkářské jaro připravili na 29. - 31.3. 1996 v Národním domě v Třebíči. K účasti bylo vybráno 11 souborů - vedle domácích (MS Zdravíčko, DLS Děti Zdravíčka, Skupiny 1 + 1, LS Plamínek a DLS Gong) též soubory z celé ČR, např. DLS OB Blučina, DS Jitřenka Brno, LS Pimprle Praha a další. Městské kulturní středisko vydalo při příležitosti XXX. Třebíčského loutkářského jara almanach, zachycující historii posledních 10 ročníků. (Prvních 20 ročníků bylo zpracováno ve sborníku z r. 1986.). *(Zpravodaj města Třebíče, č.3, 1996)*

PRAHA: Pražská Bohnická divadelní společnost, jež pracuje šestým rokem jako dobrovolné otevřené společenství pacientů léčebny a jejich přátel, se chystá rozšířit svou činnost mimo areál bohnického Divadla za plotem. Soubor už nyní pravidelně vystupuje v Divadle v Reznické. Část svých aktivit ještě přenese do klubu CiTaDela (Centrum retapie divadlem) v Klimentské ulici, jehož provoz zahájila 1.5.1996 vernisáž výtvarné instalace. Vedle divadelního sálu zde bude i cafégalerie, CiTaDela poskytne zázemí i pro řadu dalších aktivit. Bohnická divadelní společnost nastudovala od r. 1991 7 inscenací. Za důležité nyní podkládá fakt, že se soubor častěji objeví mimo izolované prostředí léčebny. Kontakt s divadlem tak budou moci bez problémů udržovat i bývalí pacienti. Společnost rovněž plánuje spolupráci s novým vedením Divadla na Starém Městě. *(Mladá fronta Dnes, 16.4.1996)*

PRAHA: Nový ředitel Divadelního ústavu v Praze O. Černý po svých 100 dnech v úřadu prohlašuje, že jej chce přebudovat do podoby hodné konce 20. století. Jeho existenci zdůvodňuje mimořádným významem každé instituce, která v určité oblasti plní roli národní paměti a zprostředkovává kontakty mezi domácím a zahraničním děním. V rámci kulturního dědictví má divadlo díky své pomíjivosti specifické postavení - jeho registrace a dokumentace je proto nezbytná. DÚ musí překonat zpoždění za technickým vývojem, do konce století se předpokládá jeho napojení na síť Internetu. Zatím je tu dokumentace českého poválečného divadla počítačově zpracována jen z části. Zmodernizována má být i knihovna ústavu, jež má největší sbírku divadelní literatury v ČR. Jejích 110 tis. svazků se v poslední době setkává se stále větším zájmem veřejnosti. DÚ má ve srovnání s jinými institucemi výhodu, že sídlí v centru Prahy a v domě, který patří státu. Téměř polovinu nákladů ústavu pokrývají výnosy z pronájmů. Ne všechny se řídí komerčními hledisky - sídlí tu Spolek Kašpar, živé a nekomerční divadlo, které se naučilo kombinovat zdroje ze vstupného, grantů a od sponzorů, ústav mu chce nabídnout smlouvu na delší období, Jednou z priorit nového ředitele DÚ je vybudování podmínek pro Kabinet pro studium dějin českého divadla, který před lety musel opustit Akademii věd. Ústav má však málo prostředků pro vědeckou činnost a Grantová agentura ČR jeho žádosti doposud ignoruje. V rámci své ediční činnosti ústav spolupracuje s DAMU a při velkých projektech se zavedenými nakladateli. Z periodik by měl v budoucnu vydávat pouze Divadelní revue a Czech Theatre pro zahraničí. *(Mladá fronta Dnes, 17.4.1996)*

ZÁBŘEH, OLOMOUC (Okres Šumperk, Olomouc): V únoru 1996 byla v Zábřehu zahájena výstava loutek z fondů Vlastivědného muzea v Olomouci. Loutky a loutková divadla se v muzeu začaly sbírat koncem 60. let 20. století. Tehdy byla zakoupena kolekce loutkáře F. Čecha, později přibyliy loutky rodiny Meiznerů, Münzbergů a Králů. Münzberg vyráběl loutky podle návrhů M. Alše. K nim navrhovali čeští výtvarní umělci tzv. "Dekorace českých výtvarných umělců k loutkám Alšovým", které jsou na výstavě též zastoupeny. *(Průvodce kulturou a životem Zábřeha, č. 3, 1996)*

TÁBOR (36 tis. obyv.): V Domě armády v Táboře připravili na 13.4.1996 soutěžní přehlídku Dny kultury 1. armádního sboru pro kategorie divadelní hry, malé divadelní formy, zábavné programy a umělecký přednes. Do divadelní soutěže se přihlásily soubory z různých míst republiky. *(Listy Strakonická, 11.4.1996)*

TŘEŠŤ (6000 obyv., okres Jihlava): V Třešti byl 17.4.1996 zahájen 35. ročník přehlídky amatérských divadelních souborů. Devítidenní akce se zúčastnilo 7 souborů s 8 tituly. V celkem 10 představeních se představilo celkem 150 amatérských herců. *(Lidové noviny, 19.4.1996)*

PLZEŇ (173 tis. obyv.): Na 3.5.1996 bylo připraveno první představení v novém suterénním divadle Čas na plzeňském náměstí Republiky. Divadlo, provozované kulturním střediskem Esprit, vzniklo rekonstrukcí bývalého stejnojmenného kina, jež bylo asi 5 let mimo provoz. Sál má kapacitu 280 míst, ve stupňovitém hledišti lze sedět i na zemi. Čtrnáct měsíců trvající rekonstrukci divadla i celého objektu hradila Česká pojišťovna, která tu otvírá novou provozovnu. Na inventář nové scény poskytlo město 1 mil. Kč. *(Svobodné slovo, 22.4.1996)*

SKORONICE (Okres Hodonín): Ochotnické divadlo ve Skoronicích na Hodonínsku oslavuje v r. 1996 100. výročí svého založení. *(Rovnost-Jihomoravský deník, 5.4.1996)*

SVOJANOV (Okres Svitavy): Návštěvní sezóna na hradě Svojanově začala 6.4.1996. Vedle expozic keramických figurek J. Kutálka, obrazů J. Krejčiříka, dřevěných objektů L. Nečase, keramiky a grafiky V., E. a D. Witzových nabízí hrad v r. 1996 i řadu akcí, např.: 13. -14.7. Loutkářská pouť - 4. ročník přehlídky alternativního divadla a řemeslných tradic, 3.- 4.8. Festival kočovných divadelních společností, Ochotnické hrátky - vystoupení amatérských divadelních a hudebních souborů. *(Bystřicko, č. 4, 1996)*

ČERVENÝ KOSTELEC (9000 ob., okres Náchod): V r. 1996 oslavují ochotníci v Červeném Kostelci 130 let ustavení svého spolku a 70. výročí otevření divadla ve městě. Kromě řady slavnostních představení připravili také vydání brožury. Soubor má kolem 70 členů. Na září chystá premiéru Mam'zelle Nitouche, kterou obsadí nejen v hereckých partech, ale i v orchestru. *(Svobodné slovo, 25.4.1996)*

KOPŘIVNICE (24 tis. obyv., okres Nový Jičín): Účinkující z Čech, Slovenska a Polska se sjeli do Kopřivnice, aby tu předvedli v rámci X. ročníku přehlídky netradičních divadel, nazvané Kopřiva 96, 9 představení. *(Region, č. 17,1996)*

KRNOV (26 tis. obyv., okres Bruntál): Krnovský divadelní máj - přehlídku amatérských divadel - připravili v Krnově na 19. - 23.5.1996. *(Region, č. 17, 1996)*

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. ob.): Na 24. - 25.5.1996 připravili v Klicperově divadle, v Jesličkách a ve Studiu Beseda v Hradci Králové Divadelní inspiraci 96 - přehlídku nejinspirativnějších amatérských programů v oblasti slovesnosti (především v divadelních oborech) z východočeského regionu za sezónu 1995/96. *(Kam ve východních Čechách, č. 5,1996)*

ČESKÁ LÍPA (40 tis. obyv.): Sedmdesáté výročí svého vzniku slavil v dubnu 1996 českolipský Divadelní klub Jirásek, spolek divadel. ochotníků. *(Českolipský deník, 30.4.1996)*

VYŠKOV (23 tis. obyv.): Do 20.10. 1996 je v Muzejním pavilónu ve Vyškově-Dědicích přístupna výstava Divadlo českých potulných loutkářů, která soustřeďuje téměř 100 loutek většinou z 2. poloviny 19. století i zajímavé dekorace. *(Hospodářské noviny, 13.5.1996)*

ČR: Nadace demokracie a rozvoj vyhlásila 3. ročník veřejné soutěže v oboru dramatické tvorby pro děti a mládež. Do poloviny prosince 1996 do ní mohou autoři přihlásit svá díla (původní hry, scénáře či dramatizace epické literátní předlohy), která nebyla do termínu uzávěrky zveřejněna. Odborná porota navrhne presidiu nadace udělení Výroční ceny v podobě bronzové sochy, 1., 2. a 3. ceny a čestného uznání. *(Divadelní noviny, č. 10, 1996)*

RYCHNOV NAD KNĚŽNOU (12 tis. obyv.): Město Rychnov nad Kněžnou spolu s Gymnáziem F.M. Pelcla v Rychnově nad Kněžnou, Divadelním ústavem a Nadací Českého literárního fondu v Praze připravily na 17. 5. 1996 regionální seminář Josef Šmída - školník a Divadlo Větrník, kterým chtěly připomenout osobnost avantgardního režiséra a zakladatele experimentálního divadla Větrník v Praze u příležitosti 50. výročí uzavření této scény. Součástí semináře byla výstava plakátů a fotografií z divadla Větrník a odhalení pamětní desky J. Šmídovi v budově gymnázia. Autorem desky je Z. Kolářský. *(Horský kurýr, č. 5,1996)*

NOVÝ BYDŽOV (7000 tis obyv., okres Hradec Králové): Divadelní příznivci a podnikatelé z Nového Bydžova chtějí ve městě znovu otevřít divadlo. Na rekonstrukci budovy z r. 1924 však potřebují asi 100 mil. Kč. Většina významných podnikatelů a firem města spolu s MěÚ založila nadaci, která by měla částku k obnově divadla shromáždit. Podle zástupců nadace ve městě existuje od r. 1905 do současnosti spolek divadelních ochotníků, nemá však kde hrát. V r. 1985 bylo zdejší Jiráskovo divadlo uzavřeno kvůli rekonstrukci, z níž nakonec sešlo. Budova od té doby chátrá. *(Mladá fronta Dnes, 17.5.1996)*

AS, ČR: Třetí ročník setkání amatérských divadelníků z celé ČR, Divadelní laškování, probíhalo 10. - 12.5.1996 v Aši. *(Chebský deník, 10.5.1996)*

BŘEZNICE (3600 obyv., okres Příbram): V Základní škole v Březnici byla otevřena výstava, která je svým významem ojedinělá v rámci regionu. Pod názvem Z historie ochotnického divadla v Březnici dokazuje bohatým dokumentačním materiálem, že historie zdejších divadelníků sahá až do 17. století. *(ZN zemské noviny, 21.5.1996)*

PRAHA: Do programu 5. ročníku divadelního festivalu Mezi ploty v areálu pražské psychiatrické léčebny v Bohnicích ve dnech 25. a 26.5.1996 byly vedle vystoupení řady profesionálních i amatérských divadelních souborů zařazeny i koncerty hudebních skupin a výtvarné dílny. Z divadel to byly např. Sklep, Divadlo Komedie, Divadlo Na zábradlí, Anebdivadlo, Divadlo v Řeznické, Labyrint, Kašpar, Nepanto aj. *(Právo, 21.5.1996)*

PŘEROV (51 tis. obyv.): Dne 4.5.1871 byla v Přerově ustavena sokolská jednota. V Sokole se vedle sportu a tělovýchovy rozvíjel i společenský a kulturní život. Byl zde zábavní odbor, pěvecký, hudební, dramatický a loutkářský. Právě díky obětavé práci loutkářů má sokolské divadlo v Přerově již 75 letou tradici. *(Přerovské echo, č. 5, 1996)*

Pro AS zpracovalo Centrum inscenací v kultuře IPOS Praha

ČERVENEC - ZÁŘÍ

19. - 21.7.	**Košumberské hrátky Luže**
26. - 28.7.	- vystoupení činoherních a loutkářských souborů
26. - 28.7.	**Divadlo v trávě Bechyně** - přehlídka pod širým nebem
2. - 10.8.	**JIRÁSKŮV HRONOV** - celostátní mezidruhová přehlídka s účastí zahraničních souborů
2. - 10.8.	**Seminář Klubu režisérů SČDO** v rámci Jiráskova Hronova
17. - 25.8.	**Dílna mladého divadla Šumperk** - národní divadelní dílna
13. - 15.9.	**FEMAD LIBICE NAD CIDLINOU**
20. - 22.9.	- festival a dílna divadla pro děti